

**USING MORALITY FOR ADMINISTRATION OF ADMINISTRATORS
AT SCHOOLS UNDER OFFICE OF BURIRAM PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA 2**

Danai Chaikittiporn

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree
of Master of Education Program in Educational Administration**

March 2015

Copyright of BuriramRajabhat University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นายคนัย ชัยกิตติพร
เรียบร้อยแล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจิต อินทะกนก)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุนทร โคตรบรรเทา)
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

.....กรรมการ
(ดร. บรรพต วงศ์ทองเจริญ)
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นอมล สมคณา)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นอมล สมคณา)

วันที่.....เดือน 24 ส.ค. 2558.....พ.ศ.

ชื่อเรื่อง	การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2	
ผู้วิจัย	คณัช ชัยกิตติพร	
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ดร. สุนทร โศทรบรรเทา	ที่ปรึกษาหลัก
	ดร.บรรพต วงศ์ทองเจริญ	ที่ปรึกษาร่วม
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา การบริหารการศึกษา
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ปีที่พิมพ์ 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการครองตน ด้านการครองคน และด้านการครองงาน 2) เปรียบเทียบการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ และ 3) เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้อง กลุ่มตัวอย่างเป็นครู 335 คน ซึ่งได้มาโดยตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน และการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นและมีค่าความเชื่อมั่น 0.88 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การทดสอบค่าเอฟ และวิธีการของเซฟเฟ

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยรวมและเกือบทุกด้านอยู่ในระดับมาก
2. การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนจำแนกตามเพศ และประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี ระหว่าง 10 – 20 ปี และมากกว่า 20 ปี โดยรวมและรายด้านเกือบทุกด้านอยู่ในระดับมาก

3. การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีเพศและประสบการณ์ต่างกัน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

4. ปัญหาสำคัญในการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ได้แก่ ผู้บริหารไม่มีการพัฒนางานของตนเองเพื่อสังคมอย่างเต็มความสามารถ ไม่ให้ความสำคัญและใช้หลักธรรมมาภิบาลกับผู้ได้บังคับบัญชา และมอบหมายงานไม่ตรงตามความถนัดและความสามารถ และมีข้อเสนอแนะที่สำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารควรพัฒนางานของตนเองเพื่อสังคมอย่างเต็มศักยภาพและเพื่อความเจริญก้าวหน้าทางการศึกษา ควรให้ความเสมอภาคต่อผู้ได้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน และไม่ควรปฏิบัติหน้าที่โดยเห็นแก่เกียรติและพวกพ้องของตนเอง

TITLE Using Morality for Administration of Administrators at Schools under Office
Buriram Primary Educational Service Area 2

AUTHOR Danai Chaikittiporn

ADVISORS Associate Professor Dr. Sunthorn Kohtbantau Major Advisor
Dr. Bunpod Wongthongcharearn Co - advisor

DEGREE Master of Education MAJOR Educational Administration

SCHOOL Buriram Rajabhat University **YEAR** 2015

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study using morality for administration of administrators at schools under the Office Buriram Primary Educational Service Area 2, as perceived by teachers in three aspects: self possession, people possession, and working possession, 2) to compare three aspects of using morality for administration of the school administrators, classified by the teachers' genders, and experiences, and 3) to compile additional problems and suggestions related. The samples were 335 teachers derived through Krejcie and Morgan's sample-size table and simple random sampling. The instrument used for collecting the data was a 5-rating-scale questionnaire, constructed by the researcher with the reliability of .88. The statistics used for analyzing the data were frequency, percentage, mean (\bar{X}), standard deviation (S.D.), t - test, F - test, and Scheffe's Method.

The research findings were summarized as follows:-

1. Using morality for administration of administrators at the schools under the Office Buriram Primary Educational Service Area 2 was at a high level in overall and each aspect.

2. Using morality for administration of administrators at the schools under the target area, as perceived by the teachers who had different genders and experiences of lower than 10 years, 10-20 years and more than 20 years, was at a high level in overall and each aspect.

3. Using morality for administration of administrators at the schools, as perceived by the teachers with different genders and experiences, was not different in overall and each aspect.

4. According to the teachers' opinions, the problems of using morality for administration of the school administrator were as follows: The school administrators did not develop their own tasks for the society with their full capability. They had no justice and good governance upon administrating their subordinates. Moreover, they did not put the right man on the right job. The following points were highly recommended: The school administrators should develop their tasks for the society with full capabilities for the educational advancement. Subordinates and colleagues should be equally treated. And work performance should be carried out with no bias in favor of cousins and friends.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้โดย ได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัย
ขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร โคตรบรรเทา ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก อาจารย์
ดร.บรรพต วงศ์ทองเจริญ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ดร.นฤมล สมคุณา กรรมการสอบ
วิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประชิด อินทะกนก ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
ที่กรุณาช่วยเหลือให้คำปรึกษาแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อย และ
ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้อำนวยความสะดวกในการประสานงานจัดทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้งสามท่าน คือ นายอดิศักดิ์ อีสณพงษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียน
วัดบ้านคาเสว วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ นางสมใจ สีหาวะบุตร ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนบ้านมะขามทานตะวัน และนางเฉลียวรัตน์ ทิศารัมย์ ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนบ้านมะขามทานตะวัน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้
ในการทดลองเครื่องมือ ขอขอบคุณสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1
ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้เครื่องมือ และขอขอบคุณครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ในโรงเรียนของอำเภอห้วยราช สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
ได้กรุณาตอบแบบสอบถามการวิจัยในครั้งนี้

ประ โยชน์และคุณค่าที่เกิดขึ้นจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบพระคุณแต่บิดา
มารดา ผู้ให้กำเนิดชีวิต บุรพจารย์ คณาจารย์ ที่ได้อบรมสั่งสอนให้เป็นผู้มีศีล สมาธิ ปัญญา
ตลอดทั้งนางสาวศรินทร์ กาญจนพิมาย ที่ได้ช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

คนัย ชัยกิตติพร

สารบัญ

บทที่	หน้า
หน้าอำนวยการ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
ประกาศคุณูปการ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพประกอบ	ณ
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
หลักคุณธรรมในการบริหารงาน.....	9
หลักคุณธรรมสำหรับผู้บริหารงาน.....	19
ผู้บริหารสถานศึกษา.....	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	41
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	49

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	50
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	50
เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล.....	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	53
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	108
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	108
สมมติฐานของการวิจัย.....	109
วิธีดำเนินการวิจัย.....	109
สรุปผลการวิจัย.....	110
อภิปรายผล.....	114
ข้อเสนอแนะ.....	118
บรรณานุกรม.....	119

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก	126
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ.....	127
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	133
ภาคผนวก ค ค่าดัชนีความสอดคล้อง	140
ภาคผนวก ง ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	144
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	147

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
4.1 จำนวน และร้อยละสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศและประสบการณ์	59
4.2 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยรวม.....	60
4.3 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนด้านการครองตน	61
4.4 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ด้านการครองคน.....	62
4.5 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ด้านการครองงาน.....	63
4.6 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนเพศชาย โดยรวม.....	64
4.7 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนเพศชาย ด้านการครองตน	65
4.8 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนเพศชาย ด้านการครองคน	66
4.9 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนเพศชาย ด้านการครองงาน	67
4.10 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนเพศหญิง โดยรวม	68
4.11 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนเพศหญิง ด้านการครองตน.....	69
4.12 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนเพศหญิง ด้านการครองคน.....	70

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.13 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนเพศหญิง ด้านการครองงาน	71
4.14 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี โดยรวม	72
4.15 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี ด้านการครองตน	73
4.16 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี ด้านการครองตน	74
4.17 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี ด้านการครองงาน	75
4.18 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ 10 - 20 ปี โดยรวม	76
4.19 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ 10 - 20 ปี ด้านการครองตน	77
4.20 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ 10 - 20 ปี ด้านการครองตน	78
4.21 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ 10 - 20 ปี ด้านการครองงาน	79

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.33	เปรียบเทียบการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกัน ด้านการครองงาน 95
4.34	เปรียบเทียบความแตกต่างรายการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหาร สถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ด้านการครองงานจำแนก ตามประสบการณ์ เรื่อง สามารถจับบุคลากรเข้าทำงานได้ตรง กับความรู้ความสามารถ 98
4.35	เปรียบเทียบความแตกต่างรายการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงาน ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ด้านการครองงานจำแนกตามประสบการณ์ เรื่อง มีการมอบหมายงาน และติดตามงานด้วยตนเอง 99
4.36	เปรียบเทียบความแตกต่างรายการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงาน ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ด้านการครองงานจำแนกตามประสบการณ์ เรื่อง มีการบริหารจัดการตาม ระบอบประชาธิปไตย 100
4.37	เปรียบเทียบความแตกต่างรายการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงาน ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ด้านการครองงานจำแนกตามประสบการณ์ เรื่อง จัดให้มีการประชุม เมื่อมีปัญหาหรือมีงานสำคัญ 101
4.38	ปัญหาการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการครองตน 102
4.39	ปัญหาการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการครองตน 103
4.40	ปัญหาการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการครองงาน 104

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
4.41	ข้อเสนอแนะการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการครองตน	105
4.42	ข้อเสนอแนะการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการครองคน	106
4.43	ข้อเสนอแนะการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการครองงาน	107

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	50

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 77 บัญญัติว่า “รัฐต้องจัดให้มีแผนพัฒนาการเมืองทางการเมือง ข้าราชการจัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมของผู้ดำรงตำแหน่ง และพนักงานหรือลูกจ้างอื่นของรัฐ เพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบและเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่” และมาตรา 81 บัญญัติว่า รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้ และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่างๆ เร่งรัดพัฒนา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครูและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ” (กระทรวงศึกษาธิการ. 2541ก : 24 - 25) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษาไว้ ใน มาตรา 6 ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 23 ว่า “การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับของการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542ก : 5 - 14)

ดังนั้นจึงเห็นว่า คุณธรรมเป็นเรื่องที่สำคัญ และต้องปลูกฝังให้กับคนในชาติ การจัดการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 ต้องจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรมเพื่อให้ได้ผู้เรียนที่พึงประสงค์ คือ ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข การจัดการศึกษาที่จะได้ผู้เรียนที่พึงประสงค์ ผู้มีบทบาทสำคัญคือ ผู้บริหาร โรงเรียน ครูและผู้ปกครองการที่ผู้เรียน ซึ่งเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษาจะเป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุขได้ ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหาร โรงเรียนต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะความชำนาญงาน มีวิสัยทัศน์กว้างไกลและที่สำคัญต้องเป็นผู้มีคุณธรรมในจิตใจ มีจริยธรรมที่น่าเลื่อมใสศรัทธาเพราะ

คุณธรรมเป็นคุณสมบัติที่สำคัญที่จะเป็นส่วนเสริมให้ผู้บริหารสามารถครองตน ครองคน และครองงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หรือการปฏิรูปการศึกษาจะประสบผลสำเร็จไปได้ยากหากผู้บริหาร โรงเรียนขาดคุณธรรม ทั้งนี้เพราะผู้บริหาร โรงเรียนเป็นผู้ที่มีอิทธิพลมากต่อผู้ได้บังคับบัญชา การที่ผู้เรียน ซึ่งเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษาจะมีความรู้คู่คุณธรรมได้ ครูจำเป็นต้องมีความรู้และคุณธรรมก่อน เพราะครูคือแบบอย่างของนักเรียนและในขณะเดียวกันผู้บริหาร โรงเรียนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ได้บังคับบัญชา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 11)

จากความสำคัญและความจำเป็นที่ผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องมีคุณธรรม ในการฝึกอบรมผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ก่อนเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารทุกระดับตามหลักสูตรของสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษาจึงได้กำหนดเนื้อหาเกี่ยวกับคุณธรรมไว้ในหลักสูตรการฝึก อบรม ด้วย เพื่อให้ผู้บริหาร ได้มีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในความสำคัญของคุณธรรม สามารถนำไปเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นและใช้ในการบริหารงานได้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2530 : 16) การเปลี่ยนแปลงทางด้านวัตถุทำให้คนสมัยใหม่หลงใหลใฝ่ฝันต่อสิ่งที่เป็นรูปธรรมที่จะนำความสุขความสบายให้แก่ตนเองโดยไม่คำนึงถึงคุณธรรม นอกจากนี้ยังมีวัฒนธรรมจากต่างประเทศที่หลั่งไหลเข้ามามีอิทธิพลต่อประเทศไทยมากขึ้น ทำให้คนไทยขาดคุณธรรมในการดำรงชีวิตที่ถูกต้อง โดยเฉพาะผู้บริหารการศึกษาซึ่งจะต้องเป็นผู้นำทางการศึกษาในท้องถิ่นและเป็นแบบอย่างที่ดีงามในด้านคุณธรรม

การจัดการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 ต้องจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้ คู่คุณธรรมเพื่อให้ได้ผู้เรียนที่พึงประสงค์ คือ ผู้เรียนเป็นคนดีคนเก่ง และคนมีความสุข การจัดการศึกษาที่จะ ได้ผู้เรียนที่พึงประสงค์ ผู้มีบทบาทสำคัญคือ ผู้บริหาร โรงเรียน ครูและผู้ปกครอง การที่ผู้เรียน ซึ่งเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษาจะเป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุขได้ ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหาร โรงเรียนต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะความชำนาญงาน มีวิสัยทัศน์กว้างไกลและที่สำคัญต้องเป็นผู้มีคุณธรรมในจิตใจ มีจริยธรรมที่น่าเลื่อมใสศรัทธาเพราะคุณธรรมเป็นคุณสมบัติที่สำคัญที่จะเป็นส่วนเสริมให้ผู้บริหารสามารถครองตน ครองคน และครองงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หรือการปฏิรูปการศึกษาจะ ประสบผลสำเร็จไปได้ยากหากผู้บริหาร โรงเรียนขาดคุณธรรม ทั้งนี้ เพราะผู้บริหาร โรงเรียนเป็นผู้ที่มีอิทธิพลมากต่อบุคคลากรผู้ได้บังคับบัญชาการที่ผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษาจะมีความรู้คู่คุณธรรมได้ ครูจำเป็นต้องมีความรู้และคุณธรรมก่อนเพราะครูคือแบบอย่างของนักเรียนและในขณะเดียวกันผู้บริหาร โรงเรียนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคคลากรผู้ได้บังคับบัญชาด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 11)

ลักษณะเด่นในการบริหารตามแนวปฏิรูปการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 คือ เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยให้ทุกองค์กรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียน เน้นการบริหารการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารต้องเป็นผู้บริหารมืออาชีพ มีวิสัยทัศน์เป็นผู้นำมีมนุษยสัมพันธ์ เน้นคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ต้องมีการตรวจสอบและประเมินตามมาตรฐาน ใช้การกระจายอำนาจในการบริหาร ภาระหน้าที่ความรับผิดชอบดังกล่าว จึงจำเป็นต้องอาศัยความรู้ ความสามารถหรือศักยภาพในการปฏิบัติของผู้บริหารการศึกษามืออาชีพ เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารและการจัดการศึกษาตามแนวทางและหลักการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งผู้บริหารที่จะเป็นผู้บริหารมืออาชีพควรมีคุณลักษณะ 6 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรม 2. ด้านการเป็นผู้นำด้านการจัดระบบ 3. ด้านการเป็นผู้นำด้านวิชาการ 4. ด้านการเป็นผู้นำด้านการบริหารจัดการ 5. ด้านการเป็นผู้นำด้านสังคมและชุมชน และ 6. ด้านการเป็นผู้นำการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร (ธีระ รุญเจริญ. 2544 : 84)

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคน ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นคนที่มีจิตคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักฟังตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (ไพศาล แสนยศบุญเรือง. 2549)

ปัจจุบันการเข้าสู่ตำแหน่งของผู้บริหารจะให้ความสำคัญเกี่ยวกับเนื้อหาและความรู้เกี่ยวกับงานในตำแหน่งนั้น ๆ ซึ่งเป็นการมุ่งให้ได้ผู้บริหารที่เก่งงาน แต่การพิจารณาคุณลักษณะด้านคุณธรรมยังไม่ได้รับตำแหน่งสำคัญเท่าที่ควร จึงทำให้เกิดปัญหาในการบริหารอยู่เนื่อง ๆ เช่น ผู้บริหาร ไม่ได้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ไม่อยู่โรงเรียน ไม่อุทิศเวลาให้แก่ราชการ ไม่มีความยุติธรรมเอาर्डเอาเปรียบผู้ได้บังคับบัญชา เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ขาดความซื่อสัตย์สุจริตเที่ยงธรรมไม่ประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี (สงวน สุทธิเลิศอรุณ. 2546 : 4) นอกจากนี้โดยภาพรวมแล้วการบริหารงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบันได้รับการวิพากษ์วิจารณ์กันมาก มีการกล่าวหาเรื่องเรียนจากครู ผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่เหมาะสม เช่น ขาดความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง ไม่อยู่โรงเรียนมาปฏิบัติราชการล่าช้า การขาดความเป็นธรรมมีอคติในการปกครองและในการพิจารณาความดีความชอบ การเบียดบังเอาเวลาราชการไปประกอบธุรกิจส่วนตัว การประพฤติตัวไม่เหมาะสมด้านชู้สาว การเสพสุราจนมึนเมาในเวลาราชการ การเล่นการพนัน มีหนี้สินล้นพ้นตัว การทุจริตทางการเงินของโรงเรียน การกลั่นแกล้งครูในเรื่องที่ตนไม่พอใจ ขาดความร่วมมือจากชุมชน ไม่มีความสามารถและสมรรถนะ

ทางการบริหารและปล่อยปละละเลยการจัดการเรียนรู้ ซึ่งล้วนเป็นสาเหตุของความขัดแย้ง และส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารองค์กร และการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาโดยตรง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2, 2555 : 1)

ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในโรงเรียน เป็นผู้กำหนดแนวทางที่จะนำการพัฒนาการศึกษาไปสู่จุดประสงค์และเป้าหมายขององค์กรจึงควรต้องปฏิบัติตามคุณธรรมของผู้บริหารแต่จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอน ที่เป็นผู้รับคำสั่งโดยตรงจากผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เพื่อให้ทราบว่าปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติตามคุณธรรมในด้านการครองตน ครองคน และครองงาน มากน้อยเพียงใด โดยสอบถามจากกลุ่มบุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยตรง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เพื่อใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการปรับปรุงคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูใน 3 ด้าน คือ ด้านคุณธรรมในการครองตน ด้านคุณธรรมในการครองคนและด้านคุณธรรมในการครองงาน
2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศและประสบการณ์ในการทำงาน
3. เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

สมมติฐานของการศึกษา

1. ครูที่มีเพศต่างกัน ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน
2. ครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ ดังต่อไปนี้

1. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้มีคุณธรรมในการบริหารสถานศึกษา
2. ได้แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้มีการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการพัฒนาบุคลากรเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาต่อไปและเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

เนื้อหา

การบริหาร โดยใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ใน 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านคุณธรรมในการครองตน
2. ด้านคุณธรรมในการครองคน
3. ด้านคุณธรรมในการครองงาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 2,635 คน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ปีการศึกษา 2555
2. กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 335 คน จากครูผู้สอน 2,635 คน ที่ปฏิบัติการสอนในปีการศึกษา 2555 ซึ่งได้มาโดยตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 608 - 610 ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 148 - 149) และวิธีการสุ่มอย่างง่าย

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานะภาพของบุคคลากรทางการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกเป็น

1.1 เพศ ได้แก่

1.1.1 ชาย

1.1.2 หญิง

1.2 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ได้แก่

1.2.1 น้อยกว่า 10 ปี

1.2.2 ระหว่าง 10 - 20 ปี

1.2.3 มากกว่า 20 ปี ขึ้นไป

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในความคิดเห็นของบุคคลากรทางการศึกษา 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านคุณธรรมในการครองตน

2. ด้านคุณธรรมในการครองคน

3. ด้านคุณธรรมในการครองงาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

คุณธรรม หมายถึง ความดีงามที่ถูกปลูกฝังขึ้นในจิตใจ จนเกิดจิตสำนึกที่ดี มีความกตัญญูมีลักษณะนิสัยที่ดี ได้กระทำความดีจนเคยชิน

หลักคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง คุณธรรมที่ประยุกต์จากข้อธรรม หมวดธรรมของพุทธศาสนาใช้เป็นแนวประพฤติปฏิบัติดังนี้

1. **คุณธรรมในการครองตน** หมายถึง การรู้จักตนเองรู้จักควบคุมตนหรือมีวินัยแห่งตน การมีความประพฤติที่ดีและการปฏิบัติส่วนตนประกอบไปด้วยคุณธรรมควรแก่การยกย่อง การวางตนให้เหมาะสมแก่ฐานะในตำแหน่งผู้บริหารสามารถใช้กำลังสติปัญญา ความรู้ ความสามารถในวิชาชีพในการบริหารงานภายในหน่วยงานให้เกิดผลดี การสำรวมระวังรักษาดน ให้ดำรงอยู่แต่ในคุณความดีดำรงไว้ซึ่งความเที่ยงธรรม

2. **คุณธรรมในการครองคน** หมายถึง การรู้จักคนอื่น มองคนอื่นในแง่ดี ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การมีความสามารถในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น สามารถจูงใจให้เกิดการ

ยอมรับและให้ความร่วมมือ การปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลายต่อเพื่อนร่วมงาน ปกครองบังคับบัญชา โดยยึดหลักพรหมวิหารธรรม และเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

3. คุณธรรมในการครองงาน หมายถึง การมีความสามารถปฏิบัติหน้าที่ และงานที่ได้รับมอบหมายอย่างดี การรู้จักงานที่ตนเองกำลังทำ และทำอย่างมีความสุข รักและชอบในงานที่ตนเองกำลังทำอยู่ การปฏิบัติงานด้วยความเที่ยงธรรม โดยยึดหลักความถูกต้องตามกฎหมายระเบียบแบบแผน ยึดหลักประชาธิปไตยในการทำงาน

บุคลากรทางการศึกษา หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูรวมทั้งผู้สนับสนุนการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 2 ในปีการศึกษา 2555

ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน หมายถึง ระยะเวลาเริ่มต้นแต่งตั้งได้รับบรรจุเข้าเป็นข้าราชการครูจนถึงปัจจุบัน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ น้อยกว่า 10 ปี ระหว่าง 10 - 20 ปี และ มากกว่า 20 ปีขึ้นไป

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 2 ในปีการศึกษา 2555

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ทำหน้าที่ ดูแล จัดตั้ง ยุบ รวม หรือเลิกสถานศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ มุ่งวิจัยเกี่ยวกับการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ผู้วิจัยได้เสนอเนื้อหาเอกสาร โดยแบ่งหัวข้อตามลำดับดังนี้

1. หลักคุณธรรมในการบริหารงาน
 - 1.1 ความหมายของคุณธรรม
 - 1.2 ความสำคัญของคุณธรรม
 - 1.3 องค์ประกอบของคุณธรรม
2. หลักคุณธรรมสำหรับผู้บริหารงาน
 - 2.1 คุณธรรมในการครองตน
 - 2.2 คุณธรรมในการครองคน
 - 2.3 คุณธรรมในการครองงาน
3. ผู้บริหารสถานศึกษา
 - 3.1 ความหมายของผู้บริหาร
 - 3.2 คุณลักษณะของผู้บริหาร
 - 3.3 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ
5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

หลักคุณธรรมในการบริหารงาน

ความหมายของคุณธรรม

คำว่าคุณธรรมนั้น มีผู้ให้ความหมายไว้ในทัศนะ ที่แตกต่างกันออกไปดังนี้

พระมหาอดิศร ธีรสีโล (2540 : 55) ได้อธิบายเกี่ยวกับคุณธรรมว่าเป็นความดีสูงสุด ปลูกฝังอยู่ในอุปนิสัยอันดีงามอยู่ในจิตสำนึกอยู่ในความรู้สึกที่รับผิดชอบชั่วดี อันเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งควบคุมพฤติกรรมที่แสดงออกตามความปรารถนา

ประภาศรี สีหะอำไพ (2540 : 21) ได้อธิบายความหมายของคุณธรรมว่า หมายถึง หลักธรรมที่สร้างความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดี ในทางศีลธรรม มีคุณงามความดีภายในจิตใจอยู่ในขั้นสมบูรณ์ อันเต็มเปี่ยมไปด้วยความสุขยินดี การกระทำที่ดีย่อมมีผลผลิตของความดี คือ ความชื่นชมยกย่อง การเป็นผู้มีคุณธรรม คือ การปฏิบัติตนอยู่ในกรอบที่ดีงาม

ฉันทนา จันทร์บรรจง (2541 : 129 - 130) ได้ศึกษาวิจัยพบว่าคุณธรรมที่พึงประสงค์ สำหรับประเทศไทยมี 7 ประการ คือ ปัญญาธรรม หมายถึง ความมีปัญญารู้แจ้งในสิ่งผิดชอบ ชั่วดี รู้จักเหตุรู้จักผล เมตตาธรรม หมายถึง ความปรารถนาที่จะให้ตนเองและผู้อื่นเป็นสุข ขันติธรรม หมายถึง การอดทนอดกลั้นด้วยการมีสติ สุจริตธรรม หมายถึง การใช้จ่าย และการกระทำที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่น วิริยะธรรม หมายถึง ความขยันหมั่นเพียร ความเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตน การวาเชธรรม หมายถึง การเคารพและการยอมรับในความเป็นมนุษย์ ความรู้ ความคิด ความเชื่อและประสบการณ์ของบุคคลอื่น สามัคคีธรรม หมายถึง การตระหนักในคุณค่าความร่วมมือกับกลุ่ม และให้การสนับสนุนกลุ่มด้วยกำลังใจ กำลังกายและกำลังสติปัญญา

ธีรรัตน์ กิจจารักษ์ (2542 : 4) ให้คำจำกัดความไว้ว่า คุณธรรม คือ ความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดี เป็นกฎเกณฑ์และมาตรฐานของการประพฤติปฏิบัติในสังคมและทำให้บุคคลมีการพัฒนา จนกระทั่งมีลักษณะพฤติกรรมเป็นของตนเอง มาตรฐานการตัดสินของสังคมจะเป็นเครื่องตัดสินว่า การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมเช่นนั้นเป็นเรื่องที่ผิดหรือถูก

นลิน เรืองบุตร (254 : 32 - 33)) กล่าวถึง ความสำคัญของคุณธรรมว่า เป็นคุณภาพทางศีลธรรมเฉพาะอย่างหรือนิสัย หรือความเป็นเลิศเฉพาะอย่างในเรื่องเกี่ยวกับศีลธรรม เช่น ความยุติธรรม ความกรุณา

พระธรรมปิฎก (2542 : 14) กล่าวว่าคุณธรรม เป็นสภาพของจิตใจ คือ คุณสมบัติที่เสริมสร้างจิตใจให้ดีงาม ให้เป็นจิตใจที่สูง ประณีตและประเสริฐ

ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2542 : 1) กล่าวว่า ความหมายคุณธรรมไว้ว่า คือ สภาพคุณงามความดี ดังนั้น มาตรฐานทางคุณธรรมจึงแปลว่าสิ่งที่

ถือเอาเป็นหลักสำคัญทางสภาพคุณงามความดี โดยทั่วไปมักใช้ในลักษณะนามหรือสิ่งที่แสดงถึงคุณงามความดี

จินนา บุญบงการ (2544 : 13) กล่าวถึงคุณธรรม เป็นคุณสมบัติที่ดีหรือคุณสมบัติที่เป็นธรรมชาติของบุคคลอันอาจเกิดจากการสั่งสอนของบิดามารดา ครูอาจารย์ หรือเกิดจากขนบธรรมเนียมประเพณีที่ถ่ายทอดกันมา

ปราชญา กล้าผจญ (2544 : 256) ให้ความหมายคุณธรรม ไว้ว่า “คุณธรรม” หมายถึงคุณงามความดี สิ่งดีงามที่พึงปฏิบัติและที่น่าสังเกต คือ มีคำว่า “ปฏิบัติ” นั้นมีผู้ให้ความหมายสนับสนุนอีกท่านหนึ่งคือ ประจง ประสาจำ (254 : 51) ได้กล่าวถึงว่า “คุณธรรม” หมายถึงความดีงามที่มีอยู่ในตัวบุคคล คุณธรรมเป็นสิ่งที่ได้มาจากการศึกษาและอบรมจิตใจเป็นเวลานาน และจะต้องมีการประพฤติปฏิบัติเฉพาะสิ่งที่ดีงามติดต่อกันมาจนกลายเป็นความเคยชิน

สมพร เทพสิทธิ (2544 : 1) ได้อธิบายเกี่ยวกับคุณธรรมว่าเป็นกุศลธรรมเป็นธรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์และความสุขเป็นธรรมอันพึงเจริญคือทำให้เกิดมีขึ้น ตรงข้ามกับอกุศลธรรมซึ่งเป็นธรรมฝ่ายชั่วทำให้เกิดความทุกข์ ความเดือดร้อนทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น เป็นธรรมที่ควรละและระวังอย่าให้เกิดขึ้น

सानนท์ ฉายเรืองโชติ (2544 : 39) ได้กล่าวว่าคุณธรรม หมายถึง สภาพความดีทั้งหลายซึ่งฝังลึกอยู่ในจิตใจของบุคคลและเป็นการประพฤติ ปฏิบัติชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อสังคมอันจะก่อให้เกิดความสงบสุขในการอยู่ร่วมกัน

ชัยณรงค์ ศรีสุข (2545 : 9) คุณธรรม คือ คุณงามความดีที่บุคคลสั่งสมไว้ในตนเอง และมีพฤติกรรมที่ทุกสังคมยอมรับตัดสินตามกฎเกณฑ์ว่า ถูก ผิด ดี ชั่ว ควรและไม่ควรทำ

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 253) ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ว่า คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี

ทิตนา เขมมณี (2546 : 11) ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ 2 ประการ ดังนี้

1. คุณธรรม หมายถึง ความดีงามของลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมที่ได้กระทำจนเคยชิน

2. คุณธรรม หมายถึง คุณภาพที่บุคคลได้กระทำตามความคิดและมาตรฐานของสังคมซึ่งเกี่ยวข้องกับความประพฤติและศีลธรรม

ยนต์ ชุ่มจิตร (2546 : 11) ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ว่า หลักปฏิบัติและแนวประพฤติอันยึดถือเป็นสากล

ไสว กุโน (2546 : 11) แบ่งคุณธรรมออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ค่านิยมที่ดีทุกอย่างที่ถูกสั่งสมในจิตใจของคน โดยผ่านประสบการณ์จากการได้สัมผัสทางอายตนะ 6 อัน ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ มีพลังอำนาจที่จะชักนำให้คนประพฤติปฏิบัติและคิดในสิ่งที่ถูกต้องดีงามอยู่เสมอ

2. หลักธรรมที่มีประโยชน์ต่อทั้งตนเอง ผู้อื่น และสังคม เป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติและคิดในสิ่งที่ถูกต้องดีงามอยู่เสมอ

คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดีทางความประพฤติและจิตใจ เช่น ความเป็นผู้ไม่กล่าวเท็จ โดยหวังประโยชน์ส่วนตนเป็นคุณธรรมประการหนึ่ง คำว่า คุณ ภาษาบาลีแปลว่า ประเภท ชนิด ธรรม หมายถึง หลักความจริงหลักในการปฏิบัติ อาจอธิบายได้ว่า คุณธรรม คือ จริยธรรมที่แยกเป็นรายละเอียดแต่ละประเภท เช่น เมตตา กรุณา เสียสละ ซื่อสัตย์ อคตชน ฯลฯ สิ่งเหล่านี้หากผู้ใดประพฤติปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ก็จะเป็นสภาพคุณงามความดีทางความประพฤติและจิตใจของผู้ผู้นั้น

สมเดช ใจหวัง (2547 : 23) คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดีที่มนุษย์ประพฤติปฏิบัติจนเป็นนิสัย ทั้งทางกาย วาจาและใจ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2548 : 7) ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ว่า หมายถึง สิ่งที่อยู่ในสังคมสิ่งที่เขียนในระเบียบหรือเป็นหลักทางศาสนา เป็นสิ่งที่ดีงาม สิ่งที่ดีควรทำ และเป็นสิ่งที่ผู้อื่นและสังคมยอมรับ

อินดา ศิริวรรณ (2548 : 47) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ว่าเป็นสภาพของคุณงามความดี ภายในบุคคล ทำให้เกิดความชื่นชมยินดี มีจิตใจที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความสุขขั้นสมบูรณ์ คือ ความสุขใจ ผลผลิตของความดีเป็นธรรมะที่กล่าวได้ว่า ทำดีได้ดี ใจที่เป็นสุข คือ ใจของคนดีคำว่า ใจดี คือ ใจที่มีแต่จะ ให้ ให้ความรัก ความเมตตา ความปรารถนาดีต่อผู้อื่น ความเข้าใจในคุณค่าความดี เป็นกฎเกณฑ์สากล ที่เป็นที่ยอมรับตรงกันทุกชาติ ความดีจึงเป็นความไม่เบียดเบียนทำร้ายทำลายกัน ไม่ข่มเหงรังแกกัน

พนม พงษ์ไพบูลย์ (2549 : ออนไลน์) กล่าวว่า การสร้างคุณธรรมก็คือ การสร้างให้คนเป็นคนดีนั่นเอง การสร้างให้ผู้เรียนเป็นคนดีต้องถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาอบรมหรือคือส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ หลายคนเข้าใจผิดคิดว่าถ้าจะพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณธรรม ก็ต้องให้เรียนวิชาที่ว่าด้วยศีลธรรม จริยธรรม ตามหลักของศาสนาทุก ๆ ซึ่งก็ไม่ใช่เรื่องที่ผิด แต่การสร้างคุณธรรมคงไม่สามารถแยกสร้างได้ต่างหากจากการเรียนรู้ในเรื่องอื่น ๆ คุณธรรมความเป็นคนดีเป็นคุณลักษณะทางจิตใจที่แสดงออกมาผ่านการประพฤติปฏิบัติ การตัดสินใจทำหรือไม่ทำอย่างใด

อย่างหนึ่ง บนพื้นฐานความเชื่อที่เป็นค่านิยมทางคุณธรรมนั้น ๆ คือพฤติกรรมของคนที่ปรากฏจะ สอดคล้องให้เห็นถึงความคิดความเชื่อเชิงคุณธรรมและจะบ่งบอกได้ว่า เป็นพฤติกรรมของคนดีหรือ คนไม่ดี พฤติกรรมเหล่านี้ที่สำคัญ เช่น ความเป็นคนรู้จักหน้าที่รับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ความ เป็นคนซื่อสัตย์สุจริต รู้จักเสียสละ อคทน ช่วยเหลือผู้อื่น เป็นต้น

ธีรศักดิ์ เลือยไรสง (2549 : 12) กล่าวว่า หลักคุณธรรม หมายถึง คุณภาพ คุณงามความดี ความถูกต้อง ความบริสุทธิ์ใจ ที่บุคคลได้กระทำตามความคิด และมาตรฐานของสังคม ซึ่งเกี่ยวข้อง กับความประพฤติและศีลธรรม

วีระ ไชยธรรม (2550 : 25) กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง หลักปฏิบัติในการทำในสิ่งที่ ถูกต้องด้วยความซื่อสัตย์ จริงใจ ยึดมั่นในความถูกต้องดีงามบนพื้นฐานของศีลธรรม จริยธรรม ภายใต้อำนาจ กฎเกณฑ์ของสังคมและยังประ โยชน์กับสังคมและประเทศชาติ

สุรยุทธ์ จุลานนท์ (2550 : ออนไลน์) กล่าวว่า คุณธรรมมีความหมายครอบคลุมถึง ศีลธรรม และคุณลักษณะในเรื่องของความซื่อสัตย์ สุจริต การประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบของ ศีลธรรมจรรยา ที่เป็นหลักมาตรฐานการปฏิบัติ เช่น การไม่แสวงหาประโยชน์ส่วนตน การ ปราศจากจากผลประโยชน์ทับซ้อน การ ไม่เลือกปฏิบัติหรือใช้สองมาตรฐานในเรื่องเดียวกัน

สุชัย เลยะกุล (2550 : ออนไลน์) กล่าวว่า หลักคุณธรรม คือ หลักการที่ยึดมั่นในความ ถูกต้องดีงาม การปฏิบัติงานมีความซื่อสัตย์สุจริต เน้นที่ความสามารถ ความเสมอภาค ความเป็น ธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ และให้โอกาสทุกคนเท่าเทียมกัน

จากความหมายของคุณธรรมที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า คุณธรรม เป็นหลักธรรมที่ สร้างความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ในทางศีลธรรม มีคุณงามความดีภายในจิตใจอยู่ในขั้นสมบูรณ์ หลักการที่ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การปฏิบัติงานมีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นสภาพคุณงามความดี ความรู้สึกในด้านดีที่มีอยู่ในจิตใจของบุคคลที่จะส่งผลให้บุคคลประพฤติดีเป็นที่ยอมรับของคนใน สังคมและเป็นการสร้างให้คนเป็นคนดีนั่นเอง

ความสำคัญของคุณธรรม

การสร้างคุณธรรมเพื่อใช้ในการบริหารงาน เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหาร โรงเรียน ที่จะทำให้ผู้บริหารสามารถดำเนินงาน ไปด้วยความราบรื่นและบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ได้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 77 กำหนดว่ารัฐต้องจัดให้มี แผนพัฒนาการเมือง จัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และพนักงานหรือลูกจ้างอื่นของรัฐเพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบและ เสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่

พนม พงษ์ไพบูลย์ (2549 : ออนไลน์) การสร้างคุณธรรมก็คือ การสร้างคนให้เป็นคนดีนั่นเอง การสร้างให้ผู้เรียนเป็นคนดีต้องถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาอบรมหรือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้หลายคนเข้าใจผิดคิดว่าถ้าจะพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณธรรม ก็ต้องให้เรียนวิชาที่ว่าด้วยศีลธรรม จริยธรรม ตามหลักของศาสนาต่างๆ ซึ่งก็ไม่ใช่เรื่องที่ผิด แต่การสร้างคุณธรรมคงไม่สามารถแยกสร้างได้ต่างหากจากการเรียนรู้ในเรื่องอื่นๆ คุณธรรมความเป็นคนดีเป็นคุณลักษณะทางจิตใจที่แสดงออกผ่านการประพฤติปฏิบัติ การตัดสินใจทำหรือไม่ทำอย่างใดอย่างหนึ่ง บนพื้นฐานความเชื่อที่เป็นค่านิยมทางคุณธรรมนั้นๆคือพฤติกรรมที่ปรากฏจะแสดงให้เห็นถึงความดีความเชื่อเชิงคุณธรรมและจะบ่งบอกได้ว่า เป็นพฤติกรรมของคนดีหรือคนไม่ดี พฤติกรรมเหล่านี้ที่สำคัญ เช่น ความเป็นคนรู้จักหน้าที่ รับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ความเป็นคนซื่อสัตย์สุจริต รู้จักเสียสละ อุดหนุน ช่วยเหลือผู้อื่น เป็นต้น

เพลโต กล่าวว่า มนุษย์ประกอบด้วยส่วนที่สำคัญ 3 ส่วน คือ ร่างกาย ความปรารถนาและเจตจำนง สองส่วนหลังเป็นเรื่องของจิตใจ หรืออาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า มนุษย์ประกอบด้วยกายและจิต การปฏิบัติตามหน้าที่ที่ดีของจิต คือ คุณธรรม ถือเป็นความสมบูรณ์ทางจิตส่วนการปฏิบัติหน้าที่ที่ดีของร่างกายเรียกว่า สุขภาพดีนั้น ถือเป็นความสมบูรณ์ทางกายเพลโต ถือว่า ความสมบูรณ์ทางจิตหรือ คุณธรรมเหนือกว่าสุขภาพ เพราะจิตสำคัญกว่ากายเนื่องจากจิตเป็นผู้ใช้กายหรือจิตเป็นนายกายเป็นบ่าวนั่นเอง ดังนั้นหากเปรียบเทียบ ระหว่างความชั่วกับความตาย ความไม่ยุติธรรมกับความจน ความชั่วและความไม่ยุติธรรมเป็นเรื่องที่เลวร้ายกว่า เพราะความตายและความยากจนเป็นผลกระทบทางกายเท่านั้น แต่ความชั่วและความไม่ยุติธรรมเป็นสิ่งที่ทำลายคุณธรรม ความดีความงามของจิตใจ ในทัศนะของเพลโต การกระทำที่ทำได้โดยไม่ตั้งใจหรือทำไปเพราะถูกกิเลสครอบงำไม่ถือว่าเป็นความไม่ดีแต่ประการใด คุณธรรมที่สำคัญของมนุษย์มีอยู่ 4 ประการ คือ

1. ปัญญา คุณธรรมคือปัญญา คนที่มีคุณธรรมจะต้องทำทุกอย่างด้วยเหตุผล การใช้เหตุผล คือ การใช้ปัญญา ด้วยเหตุนี้ปัญญาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุด และ โอบอุ้มเอาคุณธรรมอื่น ๆ ไว้ด้วย ความหมายของปัญญา ประการหนึ่ง ก็คือ ความรู้ตัว มนุษย์จะไม่สามารถปฏิบัติดีปฏิบัติชอบได้ ถ้าเขาไม่รู้ว่ากำลังทำอะไร ปัญญาในที่นี้ หมายถึงความสำนึกในหน้าที่และการบำเพ็ญหน้าที่ให้สมบูรณ์อีกด้วย

2. ความกล้าหาญ เป็นคุณธรรมที่สำคัญมากในการดำรงชีวิตส่วนบุคคล แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า ความกล้าหาญทุกชนิดจะเป็นคุณธรรม คนที่มีคุณธรรมจะกล้าทำในสิ่งที่ควรจะทำและไม่กลัวในสิ่งที่ไม่ควรจะกลัว ดังนั้น ความกล้าหาญจึงต้องอาศัยปัญญาที่จะพิจารณาว่าอะไรดี อะไรชั่ว อะไรควร อะไรไม่ควร ความกล้าหาญจะรวมเอาทั้งความกล้าและความอดทนไว้ด้วยกัน ความอดทนเป็นอำนาจในการอดทนต่อความทุกข์ทรมานความยากลำบาก และเป็นคุณธรรมที่จะ

ช่วยให้ชีวิตรอดพ้นจากกิเลสและอำนาจไฟต่าง ๆ บุคคลจะพ้นฝ่าอุปสรรคนานาประการเพื่อให้บรรลุจุดหมาย บรรลุความดีงาม ได้ก็โดยอาศัยความอดทนและอดกลั้น มีขันติธรรม มนุษย์ต้องการความกล้าหาญ ที่มีระดับแตกต่างกันตามสถานที่และสถานการณ์ เช่น ทหารต้องการความกล้าหาญทางกายและสถานการณ์สงคราม ครูและนักบวชต้องการความกล้าหาญทางใจ ในด้านศีลธรรม เป็นต้น ความกล้าหาญจะช่วยให้มนุษย์ยืนหยัดที่จะทำในสิ่งที่ถูกต้องดีงามไม่ว่าจะมีอุปสรรคใด ๆ

3. ความพอประมาณ หมายถึง สภาพกลางๆที่อยู่ระหว่างความมากเกินไปและน้อยเกินไป สำหรับความสุภาพ เป็นคุณธรรม เพราะเป็นสภาพกลางระหว่างความขี้อายกับความไร้อาย ความกล้าหาญ เป็นคุณธรรมที่อยู่กลางระหว่างความขี้ลาดกับความบ้าบิ่นในความพยายามของบุคคลจะมีทั้งทางบวกคือมากเกินไปและทางลบคือน้อยเกินไปความรู้จักพอประมาณ เป็นเครื่องรักษาพลังแห่งความพยายามไม่ให้สูญเสียไป โดยเปล่าประโยชน์ เพราะความเกินพอดี และช่วยรวมพลัง ความพยายามที่น้อยเกินไปให้มากพอที่จะทำให้บรรลุจุดหมายได้โดยวิธีนี้ ความรู้จักความประมาณเป็นความมีระเบียบวินัยในตัวเองและมีลักษณะคล้ายๆและควบคู่ไปกับความกล้าหาญ ถ้าความกล้าหาญเป็นอำนาจจิตในความอดกลั้น ความทุกข์ ความพอประมาณ เป็นอำนาจจิตในการควบคุมความต้องการความปรารถนา ไม่หลงมัวเมาในความสุขความเพลิดเพลิน ความพอประมาณจึงเป็นคุณธรรมที่ช่วยให้ชีวิตมีความสุข และมีอิสระจากความเป็นทาสของความต้องการ อย่างไรก็ตามก็มีความพอประมาณกับปัญหาหรือความรู้ก็แยกกันไม่ได้ เพราะถ้าไม่มีปัญหาก็ไม่รู้ว่าอะไร คือ ความพอประมาณ และพอเหมาะพอดี และปัญญาทำให้มนุษย์แยกความแตกต่างระหว่าง ความรู้สึกอยากทำกับสิ่งที่ควรทำได้ออกจากกัน

4. ความยุติธรรม คือ การปรับตัวภายนอกตามหน้าที่ของสังคม แต่โดยเนื้อแท้แล้ว ความยุติธรรม เป็นคุณธรรมส่วนบุคคล ที่มาจากลักษณะภายใน อันได้แก่ จิตใจมีเหตุผลซึ่งธรรมชาติของมนุษย์จะประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน ได้แก่ เหตุผล อารมณ์ เช่น ความรัก ความโกรธ เกียรติและความปรารถนา ความต้องการ

เมื่อส่วนสำคัญทั้ง 3 นี้ ทำหน้าที่ครบบริบูรณ์ก็เชื่อว่ามีคุณธรรม ซึ่งปัญญาเป็นคุณธรรมของวิญญานส่วนที่มีเหตุผล ความกล้าหาญ เป็นคุณธรรมของวิญญานที่มีอารมณ์ ส่วนความรู้จักพอประมาณเป็นคุณธรรมของอารมณ์ และความปรารถนาที่มีเหตุผลมีผลความยุติธรรม ก็คือ การรวบรวมคุณธรรมทั้งหมดทั้งปัญญา ความกล้าหาญ ความพอประมาณรวมทั้งคุณธรรมอื่นๆ เช่น ความรักความซื่อสัตย์การทำหน้าที่ การรักษาสัตย์ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แล้วใช้คุณธรรมเหล่านั้นอย่างกลมกลืนกัน โดยใช้ปัญญาหรือความมีเหตุผล เป็นเครื่องนำทางใช้ความกล้าหาญ ที่จะยืนหยัด

ทำในสิ่งที่ถูกต้องและยุติธรรม ใช้ความพอประมาณที่จะประสานส่วนต่าง ๆ ของจิตใจให้กลมกลืน
ไปกับเหตุผล (ธีรรัตน์ กิจจารักษ์. 2542 : 11)

สมเดช สีแสง (2542 : 237) สรุปได้ว่า คุณธรรมเป็นเครื่องช่วยให้แต่ละคนประสบ
ความสุขและความเจริญในหลายๆทาง เช่น

1. คุณธรรมเป็นเครื่องชี้รางวัลของความเป็นมนุษย์เรา ไม่ใช่คุณค่าของมนุษย์เป็นตัวเงิน
แต่จะตีค่ากันด้วยคุณธรรม ผู้มีคุณธรรมจะเป็นผู้ที่ได้รับยกย่องว่าเป็นคนดี เป็นคนมีค่ามาก ส่วนผู้
ไร้คุณธรรมอาจจะถูกประณามว่า “เหมือนมิใช่คน” เป็นคนมีค่าน้อย

2. คุณธรรมเป็นเครื่องเสริมบุคลิกภาพ เช่น “ความซื่อตรง” ทำให้คนมีความสมบูรณ์
ในความคิดและการกระทำ เพราะไม่มีความขัดแย้งระหว่างความคิด คำพูดและการกระทำ

3. คุณธรรมเป็นเครื่องเสริมมิตรภาพ เช่น “ความจริงใจ” ทำให้ความสัมพันธ์กับ
บุคคลอื่นเป็นไปอย่างราบรื่น คนไม่จริงใจย่อมไม่ได้รับความไว้วางใจ จึงทำให้เสียประโยชน์ที่ควร
ได้

4. คุณธรรมเป็นเครื่องสร้างความสบายใจ ซึ่งนอกจากจะสบายใจเพราะการทำแต่สิ่ง
ที่ถูกที่ควรแล้วยังสบายใจที่ไม่ต้องระแวงในอันตรายที่จะมีมาอีกด้วย เพราะผู้ที่มีคุณธรรมจะเป็นผู้
ประพฤติปฏิบัติแต่ในทางที่ถูกต้องและไม่ผิด

5. คุณธรรมเป็นเครื่องส่งเสริมความสำเร็จและความมั่นคงปลอดภัยในการประกอบ
อาชีพและดำรงชีวิต

สุนทร ทองคำ (2544 : 23 – 24) ได้กล่าวว่า บุคคลเมื่อประกอบอาชีพ เมื่อมีประสบการณ์
เชี่ยวชาญในอาชีพนั้น จะมีตำแหน่งสูงขึ้นเป็นผู้บังคับบัญชา เป็นผู้บริหารหรือหัวหน้างาน จะ
ประสบปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงาน ทั้งกระบวนการบริหาร และความร่วมมือจาก
ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา ทั้งนี้มิใช่บุคคลนั้นหย่อนสมรรถภาพหรือทำงานไม่ดี ความจริงแล้ว
บุคคลนั้นอาจเก่งงานรอบด้านและชำนาญงานมาก แต่มีข้อเสียที่ว่าบุคคลนั้นขาดความรู้ในทาง
จิตวิทยาในการปกครองหรือจิตวิทยาในการบริหาร การบริหารจึงมีปัญหาและอุปสรรคและสร้างข้อ
ขัดแย้ง ข้อสงสัย ความไม่เข้าใจกันให้แก่เพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้บังคับบัญชา โดยการ
เป็นผู้บริหารจะต้องพบและมีความสัมพันธ์กับบุคคลไม่น้อยกว่า 4 กลุ่ม คือ ผู้บังคับบัญชา
ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และประชาชนหรือชุมชน ดังนั้นหลักการการอยู่ร่วมกันอย่างมี
ความสุขจึงจำเป็นต้องมีหลักคุณธรรมในการบริหารงาน และหลักคุณธรรมที่สำคัญในการบริหาร
คือ คุณธรรมในการครองตน ครองคน และครองงาน

ปราชญา กล่าวพิชญ (2544 : 37 – 38) กล่าวว่า การเป็นผู้บริหารหรือบุคคลในหน้าที่
ตำแหน่งงานอื่นๆ หากมีคุณธรรม จริยธรรม มีศีลธรรมประจำใจอยู่อย่างเสมอแล้ว ก็จะเป็นผู้
มีความสุขทั้งส่วนตน และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน

เกียรติบัณฑิต นามโคตร (2545 : 28 - 29) รายงานว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระราชทานพระบรมราโชวาทแก่คณะครูอาวูโส ซึ่งเข้าเฝ้าเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2518 ว่า ครู
ตามแบบฉบับ มักจะมีได้เป็นผู้บริบูรณ์ด้วยทรัพย์ ด้วยศักดิ์ อำนาจ และอิทธิพลนัก หากแต่ผู้
บริบูรณ์ด้วยคุณสมบัติทางคุณธรรม ผู้บริหารเป็นครูที่เหนือกว่าครูธรรมดา ซึ่งหมายถึง เป็นใหญ่
ในวงการศึกษาหรือเป็นใหญ่สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นครูตามแบบฉบับที่บริบูรณ์
ด้วยสมบัติทางคุณธรรม ตามนัยพระบรมราโชวาทดังกล่าวนี้ โดยแท้จริง

ชนัด ชุ่มจิต (2546 : 262 – 263) โดยกล่าวถึงคุณธรรม เป็นเรื่องของความดีที่อยู่ภายใน
จิตใจของความดีที่อยู่ภายในจิตใจของบุคคล ส่วนการกระทำดี หรือพฤติกรรมดี ที่บุคคลได้
กระทำนั้นด้วยเหตุนี้ เป็นเรื่องของจริยธรรมด้วยเหตุนี้ คุณธรรม และจริยธรรมจึงเป็นของคู่กัน
กล่าวคือ เมื่อบุคคลมีจิตวิญญาณที่เปี่ยมไปด้วยคุณความดี ย่อมจะกระทำแต่สิ่งที่ดีที่มีประโยชน์
ทั้งสิ้น อย่างไรก็ตามหากบุคคลใดมีแต่ความคิดดีๆ แต่ไร้การกระทำดี ย่อมไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่
ตนเองและผู้อื่นแต่ประการใด แต่ก็ยังมีประโยชน์อยู่บ้างเพราะมิได้สร้างความสับสนวุ่นวาย
หรือความเดือดร้อนหรือเป็นอันตรายต่อผู้ใด

บุคคลจะมีความสุขความเจริญทั้งในชีวิตส่วนตัวและชีวิตการทำธุรกิจการงานใดๆ นั้น
จะต้องประกอบด้วย การคิดดี การพูดดี และการกระทำดี” การคิดดีหมายถึงคิดแต่สิ่งที่เป็นคุณเป็น
ประโยชน์ ไม่คิดในสิ่งที่ทำให้จิตใจต้องเศร้าหมองเสื่อมโทรมตกต่ำ พูดอย่างรวมๆ ก็คือ ต้องไม่
โลก ไม่โกรธ ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดเพื่อเจอ พูดด้วยความเมตตา พูดแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ พูด
ให้กำลังใจ ใช้ถ้อยคำอ่อนหวานจับใจ เป็นต้น สำหรับการกระทำดีนั้น ให้เน้นไปที่พฤติกรรมทาง
ภายในทางที่ดีเป็นประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น หลีกเลี่ยงการเบียดเบียนผู้อื่นทางกาย ไม่ยึด
ถือเอาสิ่งของผู้อื่น ไม่อนุญาตมาเป็นของตน และไม่พุดติผิตทางประเวณี เป็นต้น การกระทำ
ความดีทั้งสามด้านดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ต้องเกี่ยวเนื่องกับคุณธรรมทั้งสิ้น

จากคำกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า คุณธรรม มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของ
บุคคลและสังคมทุกหมู่เหล่า สังคมใดหรือชาติใดที่เต็มไปด้วยประชาชนซึ่งเป็นผู้ขาดคุณธรรม
จริยธรรมแล้ว สังคมนั้นจะมีแต่ความขุ่นเคือง ระส่ำระสาย ความเดือดร้อนจะเกิดขึ้นทุกหนทุกแห่ง
ไม่ว่าวัน อาทิจ จะมีแต่ความลักขโมย แย่งชิง ปล้นฆ่า ข่มขืน และสิ่งเลวร้ายต่างๆ จะบังเกิดขึ้น
ไม่เว้นแต่ละวัน ถ้าหากสังคมใดมีสภาพดังกล่าวนี้ ชีวิตของคนในสังคมนั้นจะต้องปราศจาก
ความสุขอย่างแน่นอน ตรงกันข้าม สังคมใดสมาชิกของสังคมนั้นเปี่ยมไปด้วยคุณธรรม จริยธรรม

และศีลธรรม สังคมนั้น ๆ ก็จะพบแต่ความสงบสุข ความร่มเย็น สังคมได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ชีวิตของทุกคนก็จะมีแต่ความสงบสุขความสบาย เป็นชีวิตที่มีค่ามีประโยชน์ ทั้งต่อตนเอง และผู้อื่น

กล่าวโดยสรุป คุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรม ก่อให้เกิดประโยชน์หรือมีความสำคัญ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่นดังต่อไปนี้

1. ประโยชน์ ทำให้ตนเองมีชีวิตที่สงบเย็น ไม่ต้องเดือดเนื้อร้อนใจ ไม่ต้องอยู่อย่างหวาดระแวง เพราะตนเองไม่ได้เบียดเบียนผู้ใด มีแต่จะสร้างประโยชน์สุขให้แก่สังคมและผู้อื่น ทำให้ตนเองมีความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตส่วนตัวและการทำงานอาชีพ มีความมั่นคงและก้าวหน้าได้รับการยกย่องสรรเสริญเทิดทูนบูชาบุคคลทั่วไป ครอบครัวอุ่น มีความสุข มีฐานะทางเศรษฐกิจมั่นคง

2. ประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ ประโยชน์ต่อสถาบัน เช่น สถาบันครอบครัวของคนได้รับการยกย่องสรรเสริญจากบุคคลทั่วไป สถาบันการศึกษาหรือสถาบันที่ประกอบอาชีพธุรกิจมีชื่อเสียง ทำให้บุคคลอื่นศรัทธาเลื่อมใส และสถาบันหรือหน่วยงานที่ตนเองสังกัดมีความเจริญก้าวหน้า ได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ทั้งนี้เพราะสมาชิกทุกคนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรมอันดีงาม ประโยชน์ต่อชุมชน เช่น สังคมได้รับความสงบสุข เพราะทุกคนเป็นคนดีมีคุณธรรมและสังคมได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องรวดเร็ว เพราะสมาชิกทุกคนต่างกระทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มความสามารถ

3. ประโยชน์ต่อชาติบ้านเมือง เช่น สถาบันชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีความมั่นคง เพราะประชาชนมีความจงรักภักดีและเห็นความสำคัญของสถาบันดังกล่าวอย่างแท้จริง และขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของชาติมีความมั่นคงถาวร เพราะทุกคนมีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ และเต็มใจยึดถือปฏิบัติตาม (ชนด์ ชุมจิต. 2546 : 264 - 265)

สรุปได้ว่า การบริหารงานกิจการใดให้ประสบความสำเร็จ นอกจากความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในการทำงานแล้ว สิ่งสำคัญที่ผู้บริหารพึงให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก คือ หลักคุณธรรมในการบริหารบุคลากร เพราะหลักคุณธรรม จะเป็นแนวทางบ่งชี้แนวทางพฤติกรรมด้านการครองคน ครองคน และครองงาน ของผู้บริหารในหน่วยงานนั้นๆ การเป็นผู้บริหาร หากมีคุณธรรมประจำใจอยู่เสมอแล้ว ก็จะเป็นผู้มีความสุขทั้งส่วนตนและส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน บุคคลรอบข้าง ได้แก่ เพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชา ก็จะพลอยมีความสุขไปด้วย เมื่อปฏิบัติหน้าที่การงานใด ก็มักจะประสบความสำเร็จเป็นผลดี มีผู้ให้ความร่วมมือสนับสนุนส่งเสริมเป็นอย่างมาก และเมื่อมีโอกาสมาถึงมักจะได้รับการเลื่อนตำแหน่งไปสู่ตำแหน่งหน้าที่ที่สูงขึ้น เจริญยิ่งขึ้นไป

องค์ประกอบของคุณธรรม

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 73 – 75) ได้กล่าวถึงคุณธรรม สำหรับผู้บริหาร โรงเรียนว่า คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร โรงเรียน แม้จะไม่มีกำหนดไว้อย่างเจนว่า จะต้องยึดถือหรือมีคุณธรรมด้านใดบ้าง แต่ลักษณะที่แสดงคุณธรรมของผู้บริหารมีปรากฏในหลัก ของศาสนา ระเบียบ กฎหมาย คำสั่ง จรรยา และวินัยของข้าราชการครู โดยสรุปแล้วผู้บริหารควรยึด หลักธรรม 9 ประการ ได้แก่ 1) มีเมตตา กรุณาต่อผู้ร่วมงานและผู้อื่น 2) มีความเสียสละ เห็นแก่ ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว 3) ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้ร่วมงาน 4) มีความยุติธรรมมีเหตุผล วางตัวเป็นกลาง 5) มีความรักความห่วงใยผู้ร่วมงาน 6) ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี 7) ซื่อสัตย์ต่อ ตนเองต่อหน่วยงานและผู้อื่น 8) มองโลกในแง่ดี และ 9) ยึดระบบคุณธรรมในการบริหารงาน

คุณธรรมดังกล่าวข้างต้น เป็นเรื่องที่ได้รับการยอมรับจากสังคมและเป็นความคาดหวัง ของผู้บริหาร โรงเรียน ถ้าผู้บริหาร โรงเรียนมีคุณธรรม กิจกรรมต่างๆจะก้าวหน้า ถือได้ว่าองค์กรนั้น มีความเจริญรุ่งเรือง มีความสงบสุข โดยเฉพาะผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งเป็นสถาบันที่ต้อง ปลูกฝัง ส่งเสริมคุณธรรมให้แก่เยาวชน ผู้บริหาร โรงเรียนควรต้องประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างแก่ บุคลากร ในโรงเรียน คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร โรงเรียนมีหลายประการ ผู้บริหารจะต้องสะสมมา เป็นระยะเวลาอันยาวนาน จนอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นลักษณะนิสัยประจำตัวของผู้บริหาร โรงเรียน

วิภา กุต้องใจ (2549) กล่าวว่า ผู้บริหาร โรงเรียนควรมีคุณธรรม 8 ประการ ในเรื่องต่อไปนี้ เป็นพื้นฐาน ได้แก่ 1) มีเมตตา กรุณาต่อผู้ร่วมงานและผู้อื่น 2) มีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว 3) ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้ร่วมงาน 4) มีความยุติธรรมมีเหตุผล วางตัวเป็น กลางอย่างสม่ำเสมอ 5) มีความรักความห่วงใยผู้ร่วมงาน 6) ซื่อสัตย์ต่อตนเองต่อหน่วยงานและผู้อื่น 7) มองโลกในแง่ดี และ 8) ยึดระบบคุณธรรมในการบริหารงาน

คุณธรรมดังกล่าวข้างต้น เป็นเรื่องที่ยอมรับจากสังคมและเป็นความคาดหวังทั้งของทาง ราชการและสังคมที่จะได้เห็นข้าราชการ ไทยประพฤติปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหาร โรงเรียน ในฐานะครู ด้วยแล้วก็ยิ่งคาดหวังสูงกว่าข้าราชการ ในตำแหน่งอื่นๆเพราะการดำรงอยู่ในตำแหน่งที่ เป็นทั้งครูและผู้บังคับบัญชา จึงจำเป็นต้องเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติทั้งในด้านคุณธรรมและ หน้าที่การงานแก่ผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถครองตน ครองคนและครองงาน อำนาจ หน้าที่ตามระเบียบกฎหมาย อาจทำให้ผู้บริหารครองงานได้ แต่ผู้บริหารจะไม่สามารถครองคนและ ครองคนได้เลย หากผู้บริหารขาดคุณธรรม

จากแนวคิดสรุปได้ว่า องค์ประกอบคุณธรรมนั้นมีหลายลักษณะและคุณธรรมมี ความหมายครอบคลุมถึงศีลธรรมและคุณลักษณะของความซื่อสัตย์สุจริต การประพฤติดี ปฏิบัติดี เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ผู้บริหารสถาบันศึกษาควรยึดถือและปฏิบัติ

ในคุณธรรมทุกด้าน สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นหลักคุณธรรม ได้ดังนี้ คือคุณธรรมในการครองตน ครองคน และครองงาน

หลักคุณธรรมสำหรับผู้บริหาร

คำว่า คุณธรรม มีผู้ให้ความหมายไว้คล้ายๆกันมากมายส่วนคุณธรรมสำหรับผู้บริหารนั้น ต้องมีคุณธรรมอื่น ๆ เป็นพื้นฐานซึ่งกล่าวได้ว่า ลักษณะความคิด และลักษณะการปฏิบัติ ที่จัดเป็นคุณธรรมนั้นมีสภาพเป็นอยู่มากมาย

ธีรรัตน์ กิจจารักษ์ (2542 : 6) ได้กล่าวไว้ว่า คุณธรรมผู้บริหาร หมายถึง ความเคยชินในการประพฤติดีงามอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งตรงข้ามกับกิเลสซึ่ง หมายถึง ความเคยชินในการประพฤติผิดอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนั้น ผู้บริหารที่มีคุณธรรมมากถึงมีกิเลสน้อยและผู้มีกิเลสมากก็จะมีคุณธรรมน้อย ผู้ที่มี คุณธรรม มากกว่ากิเลส จะได้รับการยกย่องว่าเป็นคนดีส่วนผู้ที่มีกิเลสมากกว่าคุณธรรมจะได้รับการตำหนิว่าเป็นคน ไม่ดี คุณธรรมสำหรับผู้บริหารเป็นคุณลักษณะที่เป็นความดีงามและความจริงที่มีอยู่ในตัวผู้บริหารและจะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมหรือกระทำกิจกรรมจากสภาพจิตที่เป็นกุศลอันจะยังประโยชน์ให้ให้กับตนเอง ผู้อยู่ได้บังคับบัญชานักเรียน นิสิต นักศึกษา เพื่อนร่วมงาน สถานศึกษาและสังคมประเทศชาติ เช่น ผู้บริหารมีความเมตตากรุณา มีความเสียสละ มีน้ำใจงาม รู้จักให้อภัยเข้าใจ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น เป็นต้น คุณธรรมผู้บริหาร เป็นปัจจัยสำคัญที่จะสร้างความสงบสุข และความเจริญให้แก่บุคคลเป็นส่วนตัวและแก่ประเทศชาติเป็นส่วนรวม เพราะว่า คุณธรรมผู้บริหาร เป็นเครื่องช่วยให้ผู้บริหารแต่ละคนประสบความสำเร็จในหลายๆ ทาง เช่น ผู้บริหารต้องมีความเมตตากรุณา มีความเสียสละมีน้ำใจงามรู้จักให้อภัย เข้าใจเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เป็นต้น คุณธรรมผู้บริหาร เป็นปัจจัยที่สำคัญสร้างความสงบสุขและความเจริญให้แก่บุคคลเป็นส่วนตัวและแก่ประเทศชาติเป็นส่วนรวม เพราะว่า คุณธรรมเป็นเครื่องช่วยให้ผู้บริหารแต่ละคนประสบความสำเร็จในหลายๆ ทาง เช่น

1. คุณธรรมเป็นเครื่องดำรงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เราไม่ตีค่าของมนุษย์เป็นตัวเงิน แต่เราจะตีค่าด้วยคุณธรรม ผู้ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นคนดีคือ ผู้มีคุณธรรมเป็นคนมีคุณค่ามากส่วนผู้ที่ไร้คุณธรรม อาจจะถูกระบุว่าเหมือนไม่ใช่คน หรือเป็นคนมีค่าน้อย

2. คุณธรรม ทำให้เป็นที่เคารพยำเกรง ยกย่องนับถือของคนทั่วไปคนเราจะยกย่องนับถือกันด้วยคุณธรรมน้ำใจ

3. คุณธรรมเป็นเครื่องเสริมมิตรภาพ เช่น ความซื่อตรงทำให้คนมีความสมบูรณ์ในความคิดและการกระทำ เพราะ ไม่มีความขัดแย้งกันระหว่างความคิด คำพูดและการกระทำ

4. คุณธรรมเป็นเครื่องเสริมมิตรภาพเช่น ความจริงใจทำให้ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นเป็นไปอย่างราบรื่น คนไม่จริงใจย่อมไม่ได้รับความไว้วางใจ จึงทำให้เสียประโยชน์ที่ควรได้

5. คุณธรรมเป็นเครื่องสร้างความสบายใจ ซึ่งนอกจากจะสบายใจเพราะการทำแต่สิ่งที่ถูกต้องแล้วยังสบายใจที่ไม่ต้องระแวงในอันตรายที่จะมีมาด้วยเพราะผู้มียุทธธรรมจะเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติแต่ในทางที่ถูกต้องและไม่ผิด

6. คุณธรรมเป็นเครื่องส่งเสริมความสำเร็จและความมั่นคงปลอดภัยในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิต

ภาวีดา ชาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ โทณะบุตร (2542 : 100) กล่าวว่าไว้ว่าสังคมไทยคาดหวังว่าผู้นำที่ดีนั้น ควรจะต้องมีคุณธรรมในเรื่องดังต่อไปนี้

1. คุณธรรมต่อตนเอง ได้แก่การดำเนินชีวิตตามหลังธรรมของศาสนาสามารถทำได้ โดย ละชั่ว ทำดี ทำใจให้บริสุทธิ์ ดำเนินชีวิตในสายกลางดำเนินชีวิตตามครรลองคลองธรรม

2. คุณธรรมต่อผู้อื่นและสังคม ได้แก่ การเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิตและการทำงานรู้คนรู้จริงของคนร่วมงานเพื่อใช้งานให้เหมาะสม

3. คุณธรรมต่อหน้าที่การงาน ได้แก่ ความมีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อสังคม มีความมุ่งมั่นในการบริหารองค์กรและมีความมุ่งมั่นในการทำงาน

สำนักคณะกรรมการการประถมศึกษาขั้นพื้นฐาน (2541 : 30 – 32) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่ต้องทำงานกับคน ซึ่งมีทั้งคนดีและคนไม่ดีในสังคม ตลอดทั้งต้องเป็นผู้นำในการอบรมสั่งสอนเยาวชนให้เป็นคนดี ผู้บริหารจึงต้องมีความรู้ต่างๆเกี่ยวกับคุณธรรมตลอดทั้งนำคุณธรรมไปใช้ในการครองตน ครองคนและครองงานซึ่งนำไปประกอบการทำงาน คุณธรรมที่จะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความสุขในการทำงานอันจะส่งผลดีต่อเพื่อนร่วมงานและคุณภาพการศึกษาด้วย สำนักคณะกรรมการการประถมศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้นำหลักธรรมพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมของผู้บริหาร โรงเรียน มาจัดเป็นกลุ่มได้ 3หมวดด้วยกันคือ คุณธรรมที่ใช้ในการครองตน ครองคนและครองงาน โดยกำหนดให้ผู้บริหาร โรงเรียนต้องมีความรู้เกี่ยวกับคุณธรรมหลายประการดังนี้

คุณธรรมในการครองตน

คำว่า คุณธรรมในการครองตน มีผู้ให้ความหมายไว้คล้าย ๆ กันมากมาย ดังต่อไปนี้

สุนทร ทองคำ (2544 : 6) ได้ให้ความหมายพฤติกรรมด้านคุณธรรมในการครองตน หมายถึง การกระทำรวมทั้งทำที่ที่ผู้บริหาร โรงเรียน แสดงออกมาให้ผู้ร่วมงานสามารถสังเกตเห็นได้ในเรื่องของกิริยาท่าทาง

พระเทพคิลิก (2549) ได้ให้ความหมาย ของการครองตนว่า คำว่าตน โดยความหมายแบ่ง ออกเป็น 2 ส่วนคือกายและจิต แต่ทางพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับจิตเป็นพิเศษเพราะจิตใจ สามารถพัฒนาให้สูงขึ้นได้โดยทั่วไปคนมักให้ความสำคัญแก่ร่างกายมีการบำรุงรักษามีการบริหาร ร่างกายด้วยวิธีต่างๆ โดยไม่คำนึงถึงจิตใจทั้ง ๆ ที่ใจมีความสำคัญยิ่งแต่ขณะเดียวกันก็ยอมรับความ จริงที่ว่าสัตว์โลกทั้งหลายอยู่ได้ด้วยอาหารแต่ถือว่าเป็นประเด็นรองลงมาและความต้องการทาง ร่างกายก็มีความจำกัดในตัวมันเองส่วนจิตใจนั้น ได้มีการศึกษาพัฒนาไว้โดยนัยต่างๆเพื่อให้เข้าถึง ความสะอาดสงบและความสว่างตามหลักศีลสมาธิและปัญญา โดยลำดับในขั้นปฏิบัติก็เริ่มที่ตนเอง ก่อนโดยใช้หลักเดียวกับที่บุคคลกระทำต่อร่างกาย คือ บำรุง บำบัด รักษาและป้องกันท่านกล่าวว่า ในการที่บุคคลจะครองตนให้ได้มีความสุขจำเป็นต้องอาศัยความสำนึกเห็นคุณค่าของคนเห็นความ รับผิดชอบที่ตนจะต้องมีตนเองพระพุทธองค์ได้ทรงเคยกล่าวไว้ว่าความรักอื่นเสมอด้วยตน ไม่มีถ้า บุคคลรู้ตนเป็นที่รักหรือพวดย่างๆว่ารักตนเองแล้วก็ต้องคุ้มครองรักษาตนไว้ให้ดีและมีการเตือนตน ด้วยตนพิจารณาตรวจสอบตนด้วยตน

ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย (2549) ได้ให้ความหมายการครองตน คือการรู้จัก ตนเองคนเราต้องมีเป้าหมายในชีวิตที่แน่นอนเรียกว่ามีเป้าหมายแห่งตนรู้จักควบคุมตนหรือมีวินัย แห่งตน หมายความว่า ทำงานสำเร็จได้ด้วยตนเอง

กล่าวโดยสรุป ความหมายพฤติกรรมในด้านคุณธรรมการครองตน หมายถึง การรู้จัก ตนเองรู้จักควบคุมตนหรือมีวินัยแห่งตนการมีความประพฤติที่ดีและการปฏิบัติส่วนตนประกอบไป ด้วยคุณธรรมควรแก่การยกย่อง การวางตนให้เหมาะสมแก่ฐานะในตำแหน่งผู้บริหารสามารถใช้ กำลังสติปัญญา ความรู้ ความสามารถในวิชาชีพในการบริหารงานภายในหน่วยงานให้เกิดผลดี การ สำรวมระวังรักษาตน ให้ดำรงอยู่แต่ในคุณความดีดำรงไว้ซึ่งความเที่ยงธรรม

คุณธรรมในการครองตนสำหรับผู้บริหาร

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 12) ได้แบ่งคุณธรรมในการ ครองตนของผู้บริหาร โรงเรียนไว้หลายประการ โดยนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาจัดอบรม ให้ผู้บริหาร โรงเรียน ได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับคุณธรรมผู้บริหาร โรงเรียนเป็นบุคคลที่ต้องทำงาน กับคนเป็นจำนวนมากการทำงานจะมีความสุข ทั้งตนเองและเพื่อนร่วมงานอันจะส่งผลดีต่อคุณภาพ การศึกษาผู้บริหารจึงต้องมีความรู้ตลอดจนนำความรู้เกี่ยวกับคุณธรรมไปปรับใช้ในการครองตนมี หลายประการเช่น สัปปริสธรรม 7 ธรรมมีอุปการะมาก ได้แก่ สติ สัมชัญญะ ธรรมคุ้มครองโลก ได้แก่ หิริ โอตตัปปะ อริยสัง 4 ทิฐฐัมมิกัตถ ประโยชน์ความสุขของภุคคหัตถ์ ศิลห่า ธรรมทำให้งาม และกัลยาณมิตร 7 คุณธรรมดังกล่าวนี้มีความสำคัญแต่ สัปปริสธรรม 7 ซึ่งถือว่าเป็นธรรมที่มี ความสำคัญที่สุดในการครองตน เพราะเป็นธรรมของกนคิ คนคินันย่อมครองตนเองให้อยู่ในสังคม

ได้อย่างมีความสุข การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาคุณธรรมในการครองคนของผู้บริหาร เฉพาะสัปปริสธรรม 7 ซึ่งเป็นคุณธรรมสำหรับคนดี ดังนี้

สัวส์ดี ทองมีเพชร (2541 : 15) ได้กล่าวถึงความหมายของ สัปปริสธรรม 7 ไว้ดังนี้ สัปปริสธรรม 7 เป็นธรรมสำหรับสัตบุรุษคุณสมบัติของคนดีธรรมของผู้ดีมี 7 ประการ คือ

1. อัมมัญญาตา รู้หลักและรู้จักเหตุ คือรู้หลักการและกฎเกณฑ์ของสิ่งทั้งหลายที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิต ในการปฏิบัติกิจหน้าที่และดำเนินกิจการต่าง ๆ รู้และเข้าใจสิ่งที่ตนจะต้องปฏิบัติตามเหตุผล เช่น รู้ว่าตำแหน่งฐานะ อาชีพ การงานของตนมีหน้าที่รับผิดชอบอย่างไร จึงเป็นเหตุให้บรรลุผลสำเร็จนั้นที่เป็นไปตามหน้าที่และความรับผิดชอบนั้นตลอดจนรู้หลักความจริงของธรรมชาติเพื่อปฏิบัติต่อโลกและชีวิตอย่างถูกต้อง มีจิตใจเป็นอิสระไม่ตกเป็นทาสของโลกและชีวิตนั้น

2. อัตถัญญาตา รู้ความมุ่งหมายและรู้จักผล คือรู้ความหมายและความมุ่งหมายของหลักการที่ตนปฏิบัติเข้าใจวัตถุประสงค์ของกิจการต่าง ๆ ที่ตนกระทำโดยรู้ว่า หลักการนั้นๆมีความมุ่งหมายอย่างไรรู้ว่าที่ตนทำอยู่นั้นเพื่อประสงค์ประโยชน์อะไร

3. อัถคัญญาตา รู้จักตน คือรู้ความจริงว่าตัวเรานั้น โดยฐานะ ภาวะ ความรู้ ความถนัด ความสามารถ และคุณธรรมขณะนี้เป็นอย่างใดแล้วประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสมและรู้จักแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมทำการต่าง ๆ ให้สอดคล้องถูกต้องตรงทางที่จะให้เจริญงอกงามบังเกิดผลดี

4. มัตถัญญาตา รู้จักประมาณ คือรู้จักพอดีเช่น รู้จักประมาณในการบริโภครู้จักประมาณในการใช้จ่ายทรัพย์รู้จักความพอดีในการพูด การปฏิบัติกิจและทำการต่างๆตลอดจน การพักผ่อนนอนหลับและสนุกสนานรื่นเริงต่างๆ

5. กัญญัญญาตา รู้จักการ คือ รู้จักกาลเวลาที่เหมาะสม และระยะเวลาที่พึงใช้ในการประกอบกิจการทำหน้าที่การงานปฏิบัติกิจการต่างๆและเกี่ยวข้องกับผู้อื่นเช่นรู้ว่าเวลาไหนควรทำอะไรและทำให้ตรงเวลาให้ถูกเวลา เป็นต้น

6. ปริสัจญญาตา รู้จักชุมชน คือรู้จักถิ่น รู้จักที่ชุมชน รู้กาลอันควร ประพฤติปฏิบัติในถิ่นที่ชุมชนและต่อชุมชนนี้เมื่อเข้าไปหาควรต้องปฏิบัติอย่างไร

7. ปุคคัญญาตา รู้จักบุคคล คือ รู้จักและเข้าใจความแตกต่างแห่งบุคคล ว่าโดย อริยาศัย ความสามารถ และคุณธรรมเป็นต้น รู้จักการปฏิบัติต่อบุคคลอื่นด้วยดี ว่าควรจะคบหรือไม่ได้คิดอะไร จะสัมพันธ์เกี่ยวข้อง จะใช้ จะยกย่อง จะตำหนิ หรือจะแนะนำสั่งสอนอย่างไรจึงจะได้ผลดีดังนี้ เป็นต้น

สุชีพ ปุญญานุภาพ (2545 : 107) ได้ให้ความหมายว่า ธรรมมีอุปการะมากไว้ว่าเป็น ธรรมที่เกื้อกูลในกิจและเป็นการทำความดีทุกอย่างอันได้แก่ สติสัมปชัญญะซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. สติ หมายถึง รู้จักกำหนดจําภาระกิจงานที่ทํา คำที่พูด กิจที่ทําแล้วและจะต้องทำต่อไปได้ จะทำอะไรก็รอบคอบรู้จักยับยั้งใจ ไม่ผลิผลลาม ไม่ปล่อยปละละเลยทั้ง โอกาสสำหรับคุณงามความดี

2. สัมปชัญญะ หมายถึง ความรู้ตัวที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าคือมีปัญญารู้ตัวอยู่ทุกขณะ ไม่เผลอตัว สัมปชัญญะ ใช้คู่กับสติความระลึกได้จึงมักพูดรวมกันว่าคนมีสติสัมปชัญญะ หมายความว่าเมื่อมีสติแล้วจะมีสัมปชัญญะเป็นของคู่กัน สัมปชัญญะความรู้ตัวนี้ก็คือสติปัญญาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าเพราะความมีสตินั่นเอง พระพุทธองค์ได้ตรัสถึงหลังธรรมฝ่ายขาว คือ ธรรมที่ทำให้ใจขาวสะอาดบริสุทธิ์และเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าหลักธรรมคุ้มครองโลกไว้ 2 อย่าง ซึ่งเป็นธรรมที่ช่วยให้โลกมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่เดือดร้อนและสับสนวุ่นวายได้แก่ หิริ โอตคตปปะ ซึ่งมีการละเอียดดังนี้

1. หิริ หมายถึง ความละอายบาป ละอายใจ ต่อการทำความชั่ว ความละอายแก่ใจความเกลียดบาปคือเกิดความละอายไม่ทำบาป เพราะมีความละอายตนเองมีความละอายตนเองมีความละอายไม่คิดทำบาปหรือความชั่วทั้งปวงแม้แต่ความผิดเพียงเล็กน้อย จนถึงการคิดไม่ดีเบียดเบียนทำลายล้างกันด้วยใจก็มีความละอายแก่ใจไม่กระทำ

2. โอตคตปปะ หมายถึง ความกลัวบาป เกรงกลัวต่อความชั่ว และ ผลของกรรมชั่วความเกรงกลัวต่อบาป คือ ไม่ทำบาปเพราะมีความเกรงกลัว เช่น กลัวถูกตำหนิเตือนกลัวผิด กฎหมายกลัวถูกลงโทษ กลัวคนกรรกรรมคุ้มครองโลก เป็นธรรมปกครองควบคุมจิตใจของมนุษย์ไว้ให้อยู่ในความดี ไม่ให้ละเมิดศีลธรรมและให้อยู่ด้วยกันมีความเรียบร้อยสงบสุข ทำให้โลกเรา เกิดความร่มเย็นเป็นสุขสังคมมีระเบียบวินัยไม่เดือดร้อนสับสนวุ่นวาย ไม่เบียดเบียนกันไม่กดขี่ข่มเหง ครอบงำฟันกันสำหรับผู้บริหาร โรงเรียนเป็นหลักธรรมที่ใช้ในสำหรับการครองตนด้วย สวัสดิ์ ทองมีเพชร (2541 : 14) ได้อธิบายถึงอริยสัจ 4 ไว้ว่าอริยสัจ 4 จัดเป็นแก่นพุทธธรรม ที่พระพุทธเจ้าทรงค้นพบ เป็นธรรมะที่นำไปประยุกต์ใช้ในการครองตน ครองคนและครองงานได้ตลอดเวลา อริยสัจ 4 หมายถึงความจริงอันประเสริฐมี 4 ประการดังนี้

1. ทุกข์ หมายถึง ความทุกข์สภาพที่ทนได้ยากสภาวะที่บีบคั้นขัดแย้งบกพร่องขาดแก่นสารและสาระความเที่ยงแท้ ไม่ให้ความพึงพอใจแท้จริง เช่น ชรา มรณะ

2. สมุทัย หมายถึง เหตุเกิดแห่งทุกข์ สาเหตุให้เกิดทุกข์ ได้แก่ ตัณหา 3 คือ กามตัณหา ภวตัณหา และวิภวตัณหา

3. นิโรธ หมายถึง ความดับทุกข์ ได้แก่ภาวะที่ตัณหาดับสิ้นไป ภาวะที่เข้าถึงเมื่อกำจัดอวิชชาสารอกตัณหาสิ้นแล้วไม่ถูกข้อม ไม่ติดขัดข้องหลุดพ้น สงบ ปลอดภัย เป็นอิสระ คือ พระนิพพาน

4. มรรค หมายถึง ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ หนทางที่นำไปสู่ความดับแห่งทุกข์ ได้แก่ อริยมรรคมีองค์แปดประกอบด้วย ความเห็นชอบ คำริชอบ พุคจาชอบ กระทำชอบ เลี้ยงชีพชอบ พยายามชอบ ระลึกชอบ ตั้งจิตมั่น

พระธรรมปิฎก (2542 : 905) ได้กล่าวถึงอริยสัจ ไว้ว่า อริยสัจ เป็นหลักธรรมจำเป็นทั้งสำหรับบรรพชิตและคฤหัสถ์ พระพุทธเจ้าทรงย้ำให้ภิกษุทั้งหลายสอนให้ชาวบ้านรู้เข้าใจ อริยสัจ มี 4 ประการคือ

1. ทุกข์ คือ ปัญหาต่าง ๆ ของมนุษย์เป็นเรื่องบีบคั้นชีวิตจิตใจ พระพุทธเจ้าสอนเรื่องทุกข์ มิใช่เพื่อเป็นทุกข์ แต่เพื่อจุดเริ่มต้นที่จะดับทุกข์เพราะทรงรู้ว่าทุกข์หรือปัญหานั้นเป็นสิ่งที่แก้ไขได้ดับได้ สาละสาระสำคัญของอริยสัจข้อที่ 1 คือ ขอมรับความเป็นจริงเกี่ยวกับทุกข์ตามที่มันเป็นอยู่ แล้วมองดูรู้จักชีวิตและโลกตามที่มันเป็นจริง

2. สมุทัย คือรู้สิ่งซึ่งเป็นสาเหตุแห่งทุกข์ หรือสาเหตุปัญหา การดับทุกข์นั้น ทำได้ด้วยการกำจัดสาเหตุของปัญหา

3. นิโรธ คือภาวะดับทุกข์ ความดับทุกข์ หรือภาวะหมดปัญหา

4. มรรค คือทางดับทุกข์ หรือวิธีปฏิบัติเพื่อกำจัดสาเหตุแห่งปัญหา ข้อพึงปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ ซึ่งจะต้องฝึกฝนปฏิบัติ

อริยสัจ 4 เป็นธรรมอันประเสริฐ เป็นความจริงของพระอริยะความจริงที่ผู้เข้าถึงกลายเป็นอริยะ เป็นธรรมที่เป็นวิทยาศาสตร์ สามารถพิสูจน์ได้ มีความสำคัญต่อคุณธรรมของผู้บริหาร

สวัสดี ทองมีเพชร (2541 : 18) ได้ให้ความหมายของทฤษฎีธัมมิกัตถประ โยชน์ไว้ ดังนี้

ทฤษฎีธัมมิกัตถประ โยชน์ หมายถึง ประโยชน์ในปัจจุบันหรือหลักธรรมอันอำนวยประโยชน์สุขขั้นต้น ประกอบด้วย

1. อุฏฐานสัมปทา หมายถึง พร้อมด้วยความขยันหมั่นเพียร ในการปฏิบัติหน้าที่ การงานอันสุจริต มีความชำนาญรู้จักใช้ปัญญาสอดส่อง ตรวจสอบหาอุบายวิธี และสามารถจัดดำเนินการให้ได้ผลดี

2. อรักขสัมปทา หมายถึง พร้อมด้วยการรู้จักคุ้มครองเก็บรักษาโภคทรัพย์ที่แสวงหามาด้วยความขยันหมั่นเพียร ไม่ให้เป็นอันตรายหรือเสื่อมเสียเช่น แหล่งอบายมุขต่างๆ

3. กัลยาณมิตรตตา หมายถึง การคบคนดีเป็นมิตรไม่คบคนชั่วเลือกเสวนาศึกษาเยี่ยงท่านผู้ทรงคุณ มีศรัทธา ศีล จาคะ ปัญญา

4. สมชีวิตตา หมายถึง มีความเป็นอยู่เหมาะสมรู้จักกำหนดรายได้และรายจ่าย เลี้ยงชีวิตแต่พอดี มิให้ฝืดเคือง รู้จักมัธยัสถ์

ทฤษฎีนี้มีกัตถประโยชน์ เป็นธรรมอันวยประโยชน์ ซึ่งชาวพุทธเรียกย่อว่า อุ อา กะ สะ หรือเรียกอีกอย่างว่าหัวใจเศรษฐี บุคคลใดต้องการประกอบอาชีพ ให้ร่ำรวยเป็นเศรษฐีเป็นมหาเศรษฐี ก็จะต้องประพฤติ ปฏิบัติตามหลักธรรม ทฤษฎีนี้มีกัตถประโยชน์ จึงจะประสบความสำเร็จ ในการดำรงชีวิต เป็นส่วนหนึ่งของคุณธรรมสำหรับผู้บริหาร

สุชีพ ปุณฺณานุภาพ (2545 : 525) ได้ให้ความหมาย ความสุขของคฤหัสถ์ หมายถึง ความสุขของชาวบ้าน ความสุขของประชาชน ข้าราชการครู อาจารย์ หรือความสุขอันชอบธรรม ที่ผู้ครองเรือนควรมี ประกอบด้วย

1. ความสุขเกิดจากการมีทรัพย์ คนเรามีทรัพย์ก็จะภาคภูมิใจ อิ่มเอิบใจว่าคนมีโภคทรัพย์ที่ได้มาด้วยน้ำพักน้ำแรงด้วยความขยันหมั่นเพียรของตนเองและโดยชอบธรรม
2. ความสุขเกิดจากการใช้จ่ายทรัพย์ การใช้จ่ายทรัพย์นั้น ต้องระมัดระวัง ต้องรู้จักประหยัด มัธยัสถ์ โดยเฉพาะผู้ที่มีเงินเดือนไม่มีรายได้พิเศษอื่นใดเลย ถ้าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยก็จะทำให้ครอบครัวได้รับความเดือดร้อน พระพุทธเจ้าประทานโอวาทไว้ว่า เพื่อเราหาโภคทรัพย์มาได้แล้วสมควรแบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ
 - 2.1. ใช้จ่ายเพื่อเลี้ยงตนเอง มารดา บิดา บุตร ภรรยา คนใช้ให้มีความสุข
 - 2.2. ใช้จ่ายทรัพย์เพื่อเลี้ยงเพื่อนฝูงให้มีความสุข
 - 2.3. ใช้จ่ายทรัพย์เพื่อบำบัต้อนตรายที่เกิดแต่เหตุต่าง ๆ
 - 2.4. เพื่อทำพิธี 5 อย่าง คือ ญาติพิธี ได้แก่ สงเคราะห์ญาติ อดิถิปติ ได้แก่ ด้อนรับแขก ปุพฺพเปตฺติ ได้แก่ทำบุญอุทิศให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว ราชพิธี ได้แก่ถวายเป็นของหลวง เช่นการเสวยภายีอากร เทวคาพิธี ได้ทำบุญอุทิศให้เทวดา
 - 2.5. บริจาคทาน ให้แก่ สมณพราหมณ์ ผู้ประพฤติกิ ประพฤติชอบ เช่น พระภิกษุ สามเณร
3. ความสุขเกิดจากการไม่เป็นหนี้ ถ้าเราไม่เป็นหนี้ใครจะทำให้เราเกิดความภูมิใจ อิ่มเอมใจ ชีวิตของเราเป็นไท ไม่มีหนี้สินติดหนี้ใคร มีอิสระในการดำรงชีวิต แต่ในปัจจุบันคนเรามีหนี้สินกันมากเพราะเรามีชีวิตอยู่ในยุควัตถุนิยมหรือบริโภคนิยม ซื่อทุกอย่างเพื่อให้ชีวิตของเรามีความสะดวกสบายและสนุก มีหน้ามีตามีเกียรติยศ มีชื่อเสียง
4. สุขเกิดจากการประกอบกิจการงานที่ปราศจากโทษ บุคคลใดประกอบอาชีพที่ไม่มิโทษ จะทำให้เกิดความภูมิใจ อิ่มเอิบใจว่าตนประกอบสัมมาชีพโดยสุจริต

ความสุขของคฤหัสถ์ เป็นคุณธรรมที่เป็นพื้นฐานของบุคคล ผู้บริหารที่ดีจะต้องรู้เกี่ยวกับหลักธรรมข้อนี้สำรวจตัวเองว่าตนเองเป็นอย่างไร เพื่อเป็นการนำหลักธรรมมาใช้ปรับปรุงตนเอง

พระธรรมไตรปิฎก (2542 : 768) ได้ให้ความหมายของศีล 5 หรือเบญจศีล ไว้ดังนี้ ศีล หมายถึง หลักปฏิบัติควบคุมกายวาจาให้เป็นไปในทางที่ชอบไม่เบียดเบียนตนและผู้อื่นทั้งทางกายและวาจา ศีล 5 หรือเบญจศีลมี 5 ข้อคือ

1. เว้นจาก ปาณาติบาต หมายถึง ละเว้นการฆ่า การสังหาร ไม่ประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกายตนเองและผู้อื่น
2. เว้นจาก อทินนาทาน หมายถึง ละเว้นการลักขโมย ละเว้นการเบียดบังแย่งชิง ไม่ประทุษร้ายต่อทรัพย์สินของผู้อื่น
3. เว้นจาก กามสุมิฉฉาจาร หมายถึง การละเว้นประพฤติดนในกาม อันได้แก่ เว้นการล่วงละเมิดสิ่งที่ผู้อื่นรักใคร่หวงแหน
4. เว้นจาก มุสาวาท หมายถึง ละเว้นการพูดเท็จ โกหกหลอกลวง ประทุษร้ายเขาคั้ววาจา
5. เว้นจาก สุราเมรัย หมายถึง ไม่เสพเครื่องคองของมีนเมาสิ่งเสพติดอันเป็นเหตุให้เกิดความประมาทมัวเมา ก่อความเสียหายผิดพลาดระชาดสติ

ศีล เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับความประพฤติของคนเพื่อความอยู่ด้วยกันเป็นปกติสุขและเป็นระเบียบเรียบร้อย

สุชีพ ปุญญานุภาพ (2545 : 107) ได้กล่าวถึงธรรมทำให้งาม 2 หมายถึงธรรมที่ทำให้เกิดความงามภายใน เกิดความงามทั้งกายกรรมวจีกรรมและมโนกรรม ธรรมทำให้งาม 2 อย่างคือ ความอดทนและความสงบเสงี่ยม มีคุณสมบัติปฏิบัติอย่างยิ่งใหญ่ ทำความสงบสุขความสามัคคีให้เกิดขึ้นแก่หมู่คณะป้องกันการทะเลาะวิวาทบุคคลใดยึดมั่นในธรรมทำให้งาม จะนำไปสู่ความสำเร็จในกิจการทั้งปวง และการอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกัน เป็นไปด้วยความสุขมีอภัยสัจไมตรีต่อกัน ธรรมทำให้งาม มี 2 ประการ คือ

1. ขันติ ความอดทน อดได้ ทนได้ เพื่อบรรลุความดีงามและความมุ่งหมายอันชอบความอดทนเป็นอารมณ์เครื่องประดับของนักปราชญ์หรือผู้รู้ดี เป็นคุณธรรมที่สำคัญของคนผู้อยู่ในชุมชนในหน่วยงาน
2. โสรัจจะ ความสงบเสงี่ยม อภัยสัจจามรักความประณีตหมั่นจด ระเบียบร้อย งดงามบุคคลใดมีขันติโสรัจจะ ได้ชื่อว่าเป็นบุคคลผู้มีความงามภายใน ความงาม อันเกิดจากน้ำใจอันแท้จริง

ขันติ โสรจจะ เป็นหลักธรรมที่ทำให้คนเป็นคนงาม ซึ่งเป็นความงามภายในจิตใจมีความอดทน มีไมตรีและมีน้ำใจ ถ้าบุคคลใดมีขันติและโสรจจะก็จะทำให้บุคคลนั้นเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป คนที่มีขันติ โสรจจะ จะเป็นคนที่มีความอดทนอดกลั้นสูง เช่น มีความทุกข์ร้อนก็ไม่เอะอะโวยวาย คุณธรรมข้อนี้ทำให้คนเกิดความสามัคคีกลมเกลียวในหมู่คณะ ถ้าผู้บริหารโรงเรียนมีคุณธรรมนี้ จะทำให้เป็นที่ยอมรับของสังคม

พระเทพคิลิก (2544 : 16-21) กล่าวไว้ว่า ในทางพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าทรงแสดงหลักธรรมที่จัดเป็นฐานสำคัญ อันเป็นพลังในการปฏิบัติภารกิจทั้งปวงไว้ 5 ประการ คือ

1. ศรัทธาความเชื่อมั่นในหลักการวิธีการความรู้ความดีอันสามารถของตนและมีความเชื่อมั่นในเหตุผล การที่คนต้องรับผิดชอบในผลที่ตนทำลงไป ในกรณีที่ยังไม่อาจตัดสินใจได้ให้เชื่อในองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในฐานะที่ทรงเป็นเจ้าของธรรม เพราะคำสอนในพระพุทธศาสนา เป็นผลมาจากความรู้ในระดับพระญาณ ที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรก็ตาม

2. ความเพียรพยายาม เป็นความจำเป็นทุกขั้นตอนของการศึกษา การสั่งสอนการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ที่สำคัญต้องมีวิจรรณญาณ ในการมองทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับตน จนมีความชัดเจนในความเป็นคุณ เป็นโทษ คุณของสิ่งนั้น ๆ ในกรณีที่เห็นว่าเป็นโทษ ก็พร้อมที่จะป้องกันและบำบัดในส่วนที่เป็นคุณก็พร้อมที่จะบำรุงรักษาตามสมควรแก่กรณี ด้วยความหมั่นขยันบากบั่นมุ่งผลสำเร็จเป็นเป้าหมาย

3. มีสติ ในการทำ การพูด การคิด สามารถย้อนอดีตนำมาใช้ให้เกิดผลดีในปัจจุบันและนำไปสร้างสรรค์พัฒนาในอนาคต สติจะต้องมีพลังในการขจัดความประมาทเผอเรอหลงลืม พลาดพลัง

4. สมานี มีความสงบหนักแน่น ไม่หวั่นไหวไปตามกระแส อารมณ์ที่ตนประสบ จนจิตมีพลัง ในการขจัดความฟุ้งซ่านซัดส่ายของจิต ที่ตามปกติแล้วจิตนี้เป็นธรรมชาติค้ำรินกวัดแกว่ง ห้ายากรักษายาก มักส่ายไปตามอารมณ์ที่ตนได้สัมผัสมีความชัดเจนตามควรแก่กรณีมีปรีชาหยั่งรู้เหตุผล

5. ปัญญามีความรอบรู้ในสิ่งต่างๆตามความเป็นจริง โดยเฉพาะในด้านการตัดสินใจวินิจฉัยทุกอย่างที่ตนได้สัมผัสมีความชัดเจนตามควรแก่กรณีมีปรีชาหยั่งรู้เหตุผล

คุณธรรมทั้ง 5 ประการ นี้ พระพุทธศาสนาเรียกว่าเป็นพลังและเป็นอินทรีย์ มีฐานะเป็นผู้นำ ในการปฏิบัติธรรมได้ทุกข้อ

ในการบริหารตนนั้น คนจะมีพื้นฐานความรักตน รักความเจริญก้าวหน้าของตนในลักษณะที่เรียกว่า “ฝันให้ไกล ไปให้ถึง” ซึ่งจะต้องมีคุณธรรมหลักเป็นเงื่อนไขคือ

1. ไม่ประมาทในการสร้าง พัฒนาและใช้ปัญญาทุกลำดับขั้นตอนชีวิต ด้วยการใช้ปัญญา ในการบริหารตนอย่างต่อเนื่อง
 2. สัจจะ มีความซื่อสัตย์ มีความจริงทั้งกาย วาจา ใจ มีความสุจริตใจ จริงใจ ต่อตนเอง คนอื่น กาลเวลา มีเจตจำนงมุ่งมั่นที่จะรักษาสัจจะของตนไว้ด้วยชีวิต
 3. มีความสามารถในการฝึกปรือ พัฒนาคณะตนเองจนสามารถฝึกปรือตนเองได้อัน เป็นคุณลักษณะของคนที่มีวินัยในตนเอง
 4. มีความอดกลั้น อดทน ทนทาน ต่อสิ่งเสียดแทงทั้งหลาย คือต้องสามารถ อดทนต่อความวิปริตแปรปรวนของธรรมชาติ ทุกขเวทนาที่เกิดขึ้นในชีวิต ที่สำคัญคือต้องอดกลั้น อดทน ต่ออารมณ์ที่ชั่วร้ายได้
 5. พยายามหาหนทางให้จิตคนสงบ จากอารมณ์อันเป็นข้าศึก ต้องระมัดระวังจิต ไม่ให้ลุ่มหลงมัวเมา
- สวัสดี ทองมีเพชร (2541 : 32) กล่าวว่าไว้ว่าผู้ที่ทำหน้าที่ในการสั่งสอนให้การศึกษา แก่ผู้อื่น โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์จะต้องมีคุณสมบัติพิเศษเพิ่มเติมจากธรรมใน การครองตน ครองคน และครองงาน เรียกว่า กัลยาณมิตร 7 ประการดังนี้
1. ปิโย น่ารัก คือ เข้าถึงจิตใจ สร้างความรู้สึกสนิทสนมเป็นกันเอง ชวนให้ ผู้เรียน อยากเข้าไปปรึกษาได้ถาม
 2. ครู น่าเคารพ คือ มีความประพฤติสมควรแก่ฐานะ ทำให้เกิดความรู้สึก อบอุ่นใจ เป็นที่พึ่งได้และปลอดภัย
 3. กวาวีโย น่าเจริญใจ มีความรู้จริงทรงภูมิปัญญาแท้จริงและเป็นผู้ฝึกฝน ปรับปรุงคนอยู่เสมอ เป็นที่นำขบถของควรเอาอย่างทำให้ศิษย์เอ๋ยอ้างและรำลึกด้วยความซาบซึ้ง มั่นใจและภาคภูมิใจ
 4. วัตตจาจะ รู้จักพูดให้ได้ผล คือรู้จักชี้แจงให้เข้าใจ รู้ว่าเมื่อไรควรพูดอะไร อย่างไร คอยให้คำแนะนำว่ากล่าวตักเตือนเป็นที่ปรึกษาที่ดี
 5. ว่าจะนัถะโม อดทนต่อถ้อยคำ คือ พร้อมทั้งจะรับฟังคำปรึกษาซักถามแม้ จุกจิกตลอดจนคำล่วงเกินและคำตักเตือนวิพากษ์วิจารณ์ต่างๆอดทนฟังได้ ไม่เบือนหน้าไม่เสีย อารมณ์
 6. คัมภีร์รัฐจะ กะถักกัถตา แดลงเรื่องถ้ำลึกได้ คือ กล่าวชี้แจงเรื่องต่างๆ ที่ ยุ่งยากลึกซึ้งให้เข้าใจให้เข้าใจได้ และสอนศิษย์ให้ได้เรียนรู้เรื่องราวที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นได้
 7. โนจัญฐานเน นิโยชะเย ไม่ชักนำให้อูฐานะ คือ ไม่ชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย หรือเรื่องเหลวไหลไม่สมควร

กัลยาณมิตร 7 เป็นคุณธรรมสำหรับ ครูที่ดี การเป็นครูที่ดีจะต้องเป็นกัลยาณมิตรของศิษย์ โดยเฉพาะผู้บริหารจะต้องมีคุณธรรมพิเศษตัวนี้ เพราะผู้บริหารจะต้องคอยควบคุมกำกับดูแลนักเรียน หากผู้บริหารไม่นำเคารพในสายตาของศิษย์แล้ว การจัดการศึกษาและการอบรมสั่งสอนเด็กคงจะไม่เกิดผลดีเท่าที่ควร ฉะนั้นผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้มีกัลยาณมิตร

จากคุณธรรมในการครองตนที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า สัปปริยธรรม 7 เป็นคุณธรรมที่สำคัญที่สุดสำคัญที่สุดสำคัญกว่าคุณธรรมข้ออื่นๆ ซึ่ง พระมหาอภิชัย ฐัมมชโย (สัมภามณ, 25 ธันวาคม 2543) ได้ให้สัมภามณไว้ว่า ถ้าหากผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติตามคุณธรรมนี้ได้ก็จะทำให้ผู้บริหารโรงเรียนครองตนไว้ได้และคุณธรรมข้อนี้จะครอบคลุมคุณธรรมข้ออื่นด้วย เพราะการเป็นสัตบุรุษ ก็ถือว่าดีพร้อมแล้ว แต่ถ้าผู้บริหารมีคุณธรรมในหมวดการครองตนครบสมบูรณ์ ก็จะทำให้ผู้บริหารประสบผลสำเร็จในการครองตนมากยิ่งขึ้น

คุณธรรมในการครองคน

คำว่า คุณธรรมในการครองคน มีผู้ให้ความหมายไว้คล้ายๆกันมากมาย ดังต่อไปนี้
สุนทร ทองคำ (2544 : 6) ได้ให้ความหมายพฤติกรรมด้านคุณภาพในการครองคน หมายถึง การกระทำ รวมทั้งท่าทีที่ผู้บริหารโรงเรียน แสดงปฏิสัมพันธ์ต่อผู้ร่วมงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อก่อให้เกิดความพึงพอใจ

พระเทพดิลก (2549) ได้ให้ความหมายของ การครองคน ว่า ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ระหว่างกันแล้วหลักของการครองใจคน เป็นเรื่องของกิริยาของบุคคล ผู้ปรารถนาจะครองใจคนอื่นก็ต้องสร้างกิริยาเพื่อให้เกิดผลตามที่ต้องการ

ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย (2549) ได้ให้ความหมายของการ ครองคน คือ การรู้จักคนอื่นมองคนอื่นในแง่ดี ในการทำงานร่วมกับคนอื่น การครองคนเป็นเรื่องที่ยากที่สุด จึงควรทราบหลักการครองใจคน

พฤติกรรมตามหลักคุณธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมคุณธรรมในการครองคน ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน สรุปความหมายพฤติกรรมด้านคุณธรรมในการครองคน หมายถึง การรู้จักคนอื่น มองคนอื่นในแง่ดี ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การมีความสามารถในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น สามารถจงใจให้เกิดการยอมรับและให้ความร่วมมือ การปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลายต่อเพื่อนร่วมงาน ปกครองบังคับบัญชา โดยยึดหลักพรหมวิหารธรรม และเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

คุณธรรมในการครองคนสำหรับผู้บริหาร

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541: 26) ได้แบ่งคุณธรรมในการครองคนของผู้บริหารไว้หลายประการ โดยนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนามาจัดอบรมผู้บริหารโรงเรียน ได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับคุณธรรมในการครองคนเป็นคุณธรรมที่มีความสำคัญ

มากเพราะมนุษย์ ต้องอยู่ร่วมกันโดยเฉพาะ ผู้บริหารโรงเรียนต้องรู้หลักคุณธรรมในการครองคน โดยเฉพาะพรหมวิหารเป็นคุณธรรมที่สำคัญที่สุดที่ใช้ในการครองคน คุณธรรมในการครองคนมีหลายประการดังนี้

สวัสดี ทองมีเพชร (2541 : 26) ได้กล่าวไว้ว่า พรหมวิหาร เป็นธรรมประจำใจอันประเสริฐ ที่จะช่วยให้บุคคลอยู่ร่วมกันด้วยความสุขไม่เบียดเบียนกัน ไม่อิจฉาริษยากัน ผู้ที่เป็นผู้ใหญ่หรือผู้ที่บังคับบัญชาควรยึดหลักพุทธธรรมข้อนี้ในการอยู่ร่วมกับผู้น้อย ซึ่งประกอบด้วยข้อปฏิบัติ 4 ประการดังนี้

1. เมตตา หมายถึง ความรัก ความปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุขเมื่อตนเองมีความสุขแล้วก็อยากให้ผู้อื่นมีความสุขด้วยตนเอง มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานแล้ว ก็อยากให้ผู้อื่น มีความเจริญก้าวหน้า ด้วยการให้ความเมตตาต่อกันจะทำให้มีความสุขทั้งผู้ให้และผู้รับ

2. กรุณา หมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์เมื่อพบผู้อื่นมีทุกข์ก็จะเกิดความต้องการช่วยเหลือให้เขาพ้นทุกข์เท่าที่ตนเองสามารถจะทำได้โดยไม่ทำให้ความทุกข์เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเอง เช่น เมื่อครูพบนักเรียนคิดยาเสพติดควรแนะนำให้เลิกเรียนเห็นถึงโทษของยาเสพติด และให้การช่วยเหลือให้เขาเหล่านั้นเลิกเสพ ผู้บังคับบัญชาเมื่อพบว่าผู้ใต้บังคับบัญชามีรายได้น้อย อาจช่วยเหลือด้วยการให้ฝึกอาชีพเสริม เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น เป็นต้น

3. มุทิตา หมายถึง ความพลอยยินดีเมื่อผู้อื่น ได้ดีมีความสุข ไม่คิดอิจฉาริษยาซึ่งเป็นการให้กำลังใจแก่ผู้ที่ทำความดี ผู้ที่ประสบความสำเร็จ เช่น แสดงความยินดีกับลูกที่ได้ศึกษาจนจบปริญญาโท แสดงความยินดีกับผู้ใต้บังคับบัญชาที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน

4. อุเบกขา หมายถึง การวางใจเป็นกลาง ไม่เอนเอียงไปฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง คัดสนใจในเรื่องต่างๆด้วยความเป็นธรรม สอดคล้องกับเหตุผล ไม่ซ้ำเติมผู้ที่กระทำผิดหรือผู้ที่กำลังมีความทุกข์ แต่ควรแนะนำให้เขาปฏิบัติในสิ่งที่ถูก

บุรุษชัย จงกลณี (2545 : 51) ได้ให้ความหมาย พรหมวิหาร 4 ไว้ว่า พรหมวิหารเป็นธรรมประจำใจของผู้ประเสริฐ หรือผู้มีจิตใจยิ่งใหญ่กว้างขวางดุจพระพรหม หรือเป็นธรรมประจำใจของผู้ใหญ่ ผู้เป็นหัวหน้าคน พึงมีต่อผู้น้อย หรือ ธรรมที่ต้องมีไว้เป็นหลักใจและกำกับความประพฤติ พรหมวิหารมี 4 ประการคือ

1. เมตตา ความรัก คือ ความปรารถนาดี มีไมตรีต้องการช่วยเหลือให้ทุกคนประสบประโยชน์และความสุข

2. กรุณา ความสงสาร คือ อยากช่วยเหลือผู้อื่น ให้พ้นจากความทุกข์ ใฝ่ใจที่จะปลดเปลื้องบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของคนและสัตว์ทั้งปวง ผู้บริหารที่ดีควรจะดำรงคนให้มีคุณธรรมพื้นฐานประจำใจ คือ พรหมวิหาร 4 ได้แก่ ในสถานการณ์ที่เขาปกติอยู่ เราก็มีเมตตา

ในสถานการณ์ที่เขาตกต่ำเดือดร้อน เราก็มีกรุณาในสถานการณ์ที่เขาขยับสูงขึ้นไปในทางที่ดีงาม เราก็มีมุทิตา ในสถานการณ์ที่เขาทำผิดหลัก เราก็มีอุเบกขา คือ รักษาความเป็นกลาง ไม่ลำเอียง พรหมวิหารธรรมเป็นคุณธรรมที่สำคัญที่สุดในการใช้เป็นหลักในการครองคน

พระเทพปริยัติโมลี (2542 : 46) ได้ให้ความหมายของพรหมวิหารธรรมไว้ว่า พรหมวิหารธรรม หมายถึง ธรรมของผู้ประเสริฐ เป็นธรรมของผู้ปกครองที่ใช้เป็นแนวทางในการปกครองผู้อื่น มี 4 ประการคือ

1. เมตตา คือ ความรักใคร่ปรารถนาจะให้มีความสุข ความมีไมตรี มีความรักมีความหวังดี ปรารถนาดี มีความเห็นอกเห็นใจเข้าใจดีต่อกัน มีลักษณะต้องการจะเสริมสร้างประโยชน์สุขให้แก่เพื่อนมนุษย์ทั้งหลายไม่เลือกหน้า มีเจตนาบริสุทธิ์ที่จะให้เขามีความสุขความสบาย

2. กรุณา คือ ความสงสารคิดจะช่วยให้พ้นทุกข์ ความต้องการที่จะช่วยให้เขาพ้นจากความทุกข์ยาก ความลำเค็ญต่างๆมีลักษณะต้องการจะนำทุกข์นั้นออกไปเสีย มีเจตนาที่บริสุทธิ์คิดจะช่วยเหลือเขาให้พ้นจากสภาพนั้นเสีย

3. มุทิตา คือ ความพลอยยินดี เมื่อผู้อื่นได้ดี ความชื่นชม ในเมื่อรู้หรือประสพว่าเพื่อนมนุษย์หรือสัตว์ทั้งหลายได้รับความสำเร็จ หรือมีความสุข ซึ่งเป็นอาการของจิตที่ปราศจากความอิจฉา ความหึงหวงความไม่พอใจคนอื่น

4. อุเบกขา คือ ความวางเฉย ไม่ดีใจ ไม่เสียใจ เมื่อผู้อื่นถึงภัยวิบัติความวางใจเป็นกลางเป็นอาการของจิตที่ไม่คิดร้าย ไม่คิดเขาะเขี้ยวถากถางไม่คิดสมน้ำหน้า เมื่อผู้อื่นโดยเฉพาะผู้ที่ไม่ชอบกันถึงความวิบัติหรือประสบเคราะห์กรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง

จากการที่ได้ศึกษาคุณธรรมในการครองคน จะเห็นได้ว่า พรหมวิหาร 4 เป็นคุณธรรมสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ที่สำคัญที่สุด เพราะพรหมวิหาร เป็นที่อยู่ของจิตใจแห่งพรหม คือ ผู้ใหญ่หรือผู้ประเสริฐ เป็นคุณธรรมอันประเสริฐสำหรับผู้บริหาร โรงเรียนพึงมีต่อผู้ได้บังคับบัญชา เพราะเป็นหลักในการสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้อื่นซึ่งเป็นการปกครองที่ประเสริฐอันประกอบด้วย ความเมตตา กรุณา มุทิตา ยินดีในความสำเร็จของร่วมงานและ อุเบกขา วางเฉย ในสิ่งที่ผิดพลาด ผู้บริหารหากมีพรหมวิหาร 4 จะทำให้ผู้บริหารประสบความสำเร็จในการปกครองคน นอกจากนี้ผู้บริหารควรมี สังคหวัตถุ 4 ทศพิชราชธรรมและทศ 6 เพราะคุณธรรมเหล่านี้จะทำให้ผู้บริหารโรงเรียน เป็นที่ยอมรับนับถือของร่วมงานในหน่วยงานนั้นหากผู้บริหารมีคุณธรรมดีก็จะทำให้ผู้บริหารสามารถครองคนได้เป็นอย่างดี

สุชีพ ปุญญานุภาพ (2545 : 539) ได้ให้ความหมายของ สังคหวัตถุ 4 ไว้ว่าสังคหวัตถุ 4 เป็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจคน หรือธรรมเพื่อให้คนเป็นที่รักเป็นที่ชอบใจของคนทั่วไปเป็น

เครื่องสงครามโลก สงครามที่ช่วยเหลือกันยึดเหนี่ยวใจกันไว้ เป็นเครื่องเกาะกุมประสานโลก มี 4 ประการไว้ดังนี้

1. ทาน หมายถึง การให้ เอื้อเพื่อเอื้อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของตลอดถึงให้ความรู้และแนะนำสั่งสอน
2. ปิยวาจา หมายถึง วาจาเป็นที่รักวาจาสุคติ น้ำใจ หรือวาจาซาบซึ้งใจน่าฟัง ซึ่งแจ่มแนะนำสั่งที่เป็นประโยชน์ รู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจ สมานสามัคคีเกิดไมตรี ทำให้รักใคร่นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
3. อัตถจริยา หมายถึง การประพฤติประโยชน์ คือ ขวนขวายช่วยเหลือการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม
4. สมานัตตา หมายถึง ความมีตนเสมอ คือ ทำตนเสมอดั้นเสมอปลายปฏิบัติสม่ำเสมอในชนทั้งหลายและเสมอในสุขทุกข์ โดยร่วมรับรู้ร่วมแก้ไข ตลอดถึงวางตนเหมาะสมฐานะภาวะบุคคล เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมถูกต้องตามธรรมในแต่ละกรณี

สังคหัตถุธรรม หมายถึง คุณธรรมให้เกิดความสามัคคีเป็นธรรมที่ยึดเหนี่ยวใจบุคคลและประสานหมู่คนให้เกิดความรักความสามัคคี ผู้บริหารควรนำไปใช้ในการปฏิบัติเป็นประจำจะทำให้ผู้บริหารเป็นที่รักใคร่ของผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้เกี่ยวข้อง คนในหน่วยงานก็จะเกิดความรักความสามัคคีเป็นมิตรต่อกันอย่างนี้จะช่วยให้คนในสังคม อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

พุทธทาสภิกขุ (2554 : 24) ได้กล่าวถึงทศพิธราชธรรมไว้ว่า เป็นธรรมของพระราชา กิจวัตรที่พระเจ้าแผ่นดินควรประพฤติปฏิบัติ คุณธรรมของผู้ปกครองบ้านเมืองธรรมของนักปกครอง นักบริหาร ครู อาจารย์ ข้าราชการ มี 10 ประการ คือ

1. ทาน หมายถึง การให้ปันช่วยประชา บำเพ็ญคนเป็นผู้ให้ โดยมุ่งปกครองหรือทำงานเพื่อให้เขาได้มีใช้เพื่อจะเอาจากเขาเอาใจใส่ บริการจัดสรรให้ความสงเคราะห์อนุเคราะห์แก่ประชาราษฎร์ ให้ได้รับประโยชน์สุข รับความสะดวก ปลอดภัย ตลอดจนให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เดือดร้อนประสบทุกข์และให้ความสนับสนุนแก่คนที่ความดี
2. ศิล รักษาความสุจริต คือ ประพฤติดีงาม สำนวณกายและวจี ประกอบการสุจริต รักษาจิตดีคุณประพฤติให้ควรเป็นตัวอย่าง และเป็นที่เคารพนับถือประชาราษฎร์มิให้มีข้อที่ผู้ใดจะดูแคลน
3. ปริงจาคะ บำเพ็ญกิจด้วยเสียสละ คือ สามารถเสียสละความสุขสำราญตลอดจนชีวิตของตนเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองได้
4. อาชวะะ ปฏิบัติการโดยซื่อตรง คือ ซื่อตรง ทรงสัตย์ มีมารยาทปฏิบัติภารกิจโดยสุจริตมีความจริงใจ ไม่หลอกลวงประชาชน

5. มัทวะ ความอ่อนโยนเข้าถึงคน คือ มีอหยาศัยไม่เย่อหยิ่ง ไม่หยาบคาย ไม่กระด้าง ไม่ถือตัว มีความงามสง่า เกิดแต่ท่วงทีกิริยาสุภาพนุ่มนวล ละมุนละไม ควรได้รับความรักกักดีแต่มีขาดความขำเกรง

6. ตปะ พันธุ์มาด้วยเผากิเลส คือ แผลเผากิเลสคั่นหามิให้เข้ามาครอบงำจิต ระวังยับยั้ง ข่มใจได้ ไม่หลงไหลหมกมุ่นในความสำราญและการปรนเปรอ มีความเป็นอยู่ สม่่าเสมอหรืออยู่อย่างง่าย ๆ มีจิตมุ่งมั่นแต่จะบำเพ็ญเพียรทำกิจในหน้าที่ให้สมบูรณ์

7. อักโกธะ ถือเหตุผลไม่โกรธา คือไม่เกรี้ยวกราด ไม่วินิจฉัยความและกระทำการด้วยอำนาจความโกรธ มีเมตตาประจําใจไว้ ระวังความเคืองขุ่น วินิจฉัยความและกระทำการ ด้วยจิตอันสุขุมราบเรียบตามธรรมเนียม

8. อวิหิงสา มือหิงสาน่าร่มเย็น คือ ไม่หลงระเรีงอำนาจ ไม่มีการบีบบัคคักขี มีความกรุณา ไม่หาเหตุเบียดเบียนลงโทษอาชญาแก่ประชาราษฎร์ผู้ใดด้วยอาศัยความอาฆาตเกลียดชัง

9. ขันติ ชำระเจ็ญด้วยขันติ คือ อดทนต่อภาระงานที่ตรากตรำ มีความอดทนต่อความเหนื่อยยากถึงจะลำบากกายน่าเหนื่อยหน่ายเพียงไร ก็ไม่ทอดอหยถึงจะถูกขี้ยากถึงจะลำบากกายน่าเหนื่อยหน่ายเพียงไร ก็ไม่ทอดอหยถึงจะถูกขี้ ถูกหยัน ถูกหยัน ด้วยถ้อยคำ เสียดสี ถากถางอย่างใด ก็ไม่หมดกำลังใจ ไม่ยอมละ ด้วยถ้อยคำ เสียดสี ถากถางอย่างใด ก็ไม่หมดกำลังใจ ไม่ยอมละทั้งกิจกรรมที่บำเพ็ญโดยชอบธรรม

10. อวิโรธนะ มีปฏิบัติคลาดจากธรรม คือ การปฏิบัติมิให้ผิดไปจากความถูกต้อง ได้แก่ การวางตนเป็นหลักหนักแน่นในธรรม คงที่ ไม่เอนเอียงหวั่นไหวเพราะสิ่งรอบค้ำ ค้างมั่นในความยุติธรรม สิ่งอันใดประชาราษฎร์ปรารณาโดยชอบธรรมก็ไม่ขัดขืนการใดจะเป็นไปโดยชอบธรรมไปโดยชอบธรรมเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนก็ไม่ขัดขวาง วางตัวเป็นหลักหนักแน่น ในธรรมคงที่ไม่มี ความเอนเอียงหวั่นไหว เพราะถ้อยคำร้าย ลาก สักการะหรือ อภิธรรมณ์ อนิธรรมณ์ใด ๆ โดยยึดมั่นในธรรมทั้งส่วนยุติธรรม คือ ความเที่ยงธรรมก็คินิธรรม คือระเบียบแบบแผนหลักการปกครองตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามก็คิไม่ประพฤติให้เลื่อนคลาวิบัติไป

ทศพิชราชธรรม เป็นธรรมสำหรับพระราช หรือ ธรรมสำหรับนักปกครองผู้บริหารโรงเรียน เป็นผู้ปกครองคนจึงต้องมีหลักทศพิชราชธรรมนำไปประยุกต์ใช้จึงจะเกิดผลคือต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหาร

สุชีพ ปุญญานุภาพ (2545 : 363) ได้ให้ความหมาย ทศ 6 คือบุคคล 6 ประเภทที่อยู่รอบตัวเรา ได้แก่ มารดา บิดา ครู อาจารย์ บุตร ภรรยา มิตรสหาย คนรับใช้หรือ

ผู้ได้บังคับบัญชาและพระสงฆ์ สมณพราหมณ์ บุคคลประเภทต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว เราจะต้องเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ทางสังคม คุณทศที่อยู่รอบตัว ถ้าจะเปรียบเทียบกับยุคปัจจุบัน ก็คือหลักมนุษยสัมพันธ์ นั่นเอง ทศ 6 เป็นธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการครองคน ได้เป็นอย่างดี ประกอบด้วย

1. ปุรัตถิมทศ คือ ทศเบื้องหน้า มารดา บิดา
2. ทักขณทศ คือ ทศเบื้องขวา ครู อาจารย์
3. ปัจฉิมทศ คือ ทศเบื้องหลัง บุตร ภรรยา
4. อุตตรทศ คือ ทศเบื้องซ้าย มิตร สหาย
5. เภฏฐิมทศ คือ ทศเบื้องต่ำ บ่าว คนใช้
6. อุปริมทศ คือ ทศเบื้องบน พระสงฆ์

ทศ 6 เป็นคุณธรรมที่เกี่ยวกับการครองคนซึ่งจะเกี่ยวกับผู้บริหาร โดยตรงเพราะผู้บริหารจะต้องอยู่กับคนในสังคม การประพฤติปฏิบัติของผู้บริหารจะต้องอาศัยหลักของทศ 6 นำไปใช้จึงจะเกิดผลดีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียน

จากการที่ได้ศึกษาคุณธรรมในการครองคน จะเห็นได้ว่า พรหมวิหาร 4 เป็นคุณธรรมสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ที่สำคัญที่สุด เพราะพรหมวิหาร เป็นที่อยู่ของจิตใจแห่งพรหม คือ ผู้ใหญ่หรือผู้ประเสริฐเป็นคุณธรรมอันประเสริฐสำหรับผู้บริหาร โรงเรียนพึงมีต่อผู้ได้บังคับบัญชา เพราะเป็นหลักในการสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้อื่นซึ่งเป็นการปกครองที่ประเสริฐอันประกอบด้วย ความเมตตา กรุณา มุทิตา ยินดีในความสำเร็จของผู้ร่วมงานและอุเบกขา วางเฉย ในสิ่งที่ผิดพลาด ผู้บริหารหากมีพรหมวิหาร 4 จะทำให้ผู้บริหารประสบความสำเร็จในการปกครองคน นอกจากนี้ผู้บริหารควรจะมี สังคหวัตถุ 4 ทศพิชราชธรรมและทศ 6 เพราะคุณธรรมเหล่านี้จะทำให้ผู้บริหารโรงเรียน เป็นที่ยอมรับนับถือของผู้ร่วมงานในหน่วยงานนั้นหากผู้บริหารมีคุณธรรมก็จะทำให้ผู้บริหารสามารถครองคนได้เป็นอย่างดี

คุณธรรมในการครองงาน

คำว่า คุณธรรมในการครองงาน มีผู้ให้ความหมายไว้คล้ายๆกันมากมาย ดังต่อไปนี้
 สุเนตร ทองคำ (2544 : 6) ได้ให้ความหมาย พฤติกรรมด้านคุณธรรมในการครองงาน หมายถึง การกระทำ รวมทั้งท่าทีที่ผู้บริหารโรงเรียน แสดงออกมาเพื่อให้ผู้ร่วมงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามความประสงค์

ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย (2549) ได้ให้ความหมายการครองงาน คือ การรู้จักงานที่ตนเองกำลังทำ และทำงานอย่างมีความสุข รักและชอบในงานที่ตนเองกำลังทำอยู่

สรุปความหมายพฤติกรรมในด้านคุณธรรมการครองงาน หมายถึง การมี
ความสามารถปฏิบัติหน้าที่ และงานที่ได้รับมอบหมายอย่างดี การรู้จักงานที่ตนเองกำลังทำ และ
ทำอย่างมีความสุข รักและชอบในงานที่ตนเองกำลังทำอยู่ การปฏิบัติงานด้วยความเที่ยงธรรมโดย
ยึดหลักความถูกต้องตามกฎหมายระเบียบแบบแผน ยึดหลักประชาธิปไตยในการทำงาน

คุณธรรมในการครองงานสำหรับผู้บริหาร

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 32) ได้แบ่งคุณธรรมใน
การครองงานของผู้บริหาร โรงเรียนไว้หลายประการ โดยนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาจัด
อบรมให้ผู้บริหาร โรงเรียนได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม คุณธรรมในการครองงานเป็น
คุณธรรมที่มีความสำคัญไม่น้อยเพราะผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในหารทำงานจึงจะ
ประสบผลสำเร็จ ในบางครั้งผู้บริหาร ครองตน ครองคนได้ดี แต่ไม่สามารถครองงานได้ใน
ปัจจุบัน การทำงานเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต การที่จะทำงานให้ประสบผลสำเร็จ จึงต้องมีหลักธรรม
เป็นแนวทางในการปฏิบัติในทางพระพุทธศาสนานั้น มีคุณธรรมที่ใช้เป็นหลักในการทำงานที่
สำคัญที่สุด คือ ฆราวาสธรรม และธรรมอื่น ๆ ดังนี้

สวัสดี ทองมีเพชร (2541 : 32) กล่าวว่า ฆราวาสธรรม 4 ประการ หมายถึง ธรรม
สำหรับฆราวาส ซึ่งถือว่าเป็นธรรมสำหรับการครองเรือน หลักการครองชีวิตของคฤหัสถ์
ประกอบด้วย

1. สัจจะ ความจริง คือ ซื่อสัตย์ต่อกัน ทั้งจริงใจ จริงวาจา และจริงการกระทำ
2. ทมะ ผิกคน คือ รู้จักควบคุมจิตใจ ผิกหัด คัดนิสัย แก้ไข ขอบกพร่องข้อ
ขัดแย้ง ปรับตัวตัวปรับใจเข้าหากัน
3. ขันติ อุดทน คือมีจิตใจเข้มแข็งหนักแน่น ไม่วุ่นวามทนต่อความล่วงเกินกัน
และร่วมอดทนต่อความเหน็ดเหนื่อยยากลำบากตรากตรำฝ่าฟันอุปสรรคไปด้วยกัน
4. จาคะ เสียสละ คือ มีน้ำใจสามารถเสียสละความสุขสำราญความพอใจส่วน
ตน เพื่อคู่ครองได้เช่นอดหลับอดนอน พยายามกันในยามเจ็บไข้ เป็นต้น

วิณา วงศ์วิสิทธิ์ (2542 : 106) กล่าวว่าไว้ว่า ฆราวาสธรรม เป็นหลักพุทธธรรมสำหรับ
ฆราวาส เป็นการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในครอบครัวและสังคม ซึ่งทุกคนต่างต้องการอยู่ร่วมกัน
อย่างสงบ มีความสุข มีความสามัคคี ฆราวาสธรรมเป็นหลักในการปฏิบัติที่ส่งเสริมให้ชีวิตการ
ครองเรือน ครองงานให้มีความสุขได้ โดยมีข้อปฏิบัติ 4 ประการ ดังนี้

1. สัจจะ หมายถึง ความจริงถ้าปฏิบัติตนโดยยึดความจริงเป็นหลักทั้ง ทางกาย
ทางวาจา และทางใจ โดยเป็นผู้ที่ทำจริง พูดจริงและจริงใจหรือมีความซื่อสัตย์ต่อกัน แล้วจะทำให้
สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

2. ทมะ หมายถึง การรู้จักข่มใจไม่ปล่อยใจไปตามอารมณ์หมั่นฝึกฝนปรับปรุง คนให้การกระทำ พุคและคิดในสิ่งที่เป็นกุศล ให้อภัยต่อกันเพื่อลดความขัดแย้ง

3. ขันติ หมายถึง ความอดทนให้มีความอดทนต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น ความอดทนต่อความยากลำบาก ในการทำงานใด ๆ ย่อมมีปัญหาและอุปสรรค จึงจำเป็นต้องมีความอดทนความพยายาม มุ่งมั่นที่จะแก้ปัญหาและอุปสรรคโดยไม่ย่อท้อเพื่อให้งานนั้นสำเร็จ อดทนต่อความเจ็บป่วยทางกาย ไม่ยอมให้ความเจ็บป่วยมาขัดขวางต่อความเจริญก้าวหน้าของชีวิตอดทนต่อความเจ็บป่วยทางใจ ถึงแม้จะถูกนิทา หมิ่นประมาท หลอกลวง เอาเปรียบจะไม่กระทำในสิ่งที่เป็น การตอบโต้ แต่จะต้องพยายามทำให้จิตใจสงบ มีความมั่นคง ไม่อาฆาตพยาบาท เมื่อจิตใจสงบจะทำให้มีสติปัญญาคิดกระทำสิ่งอื่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

4. จาคะ หมายถึง การให้ปัน การเสียสละ โดยการแบ่งปันและการเสียสละนั้น เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันซึ่งการกระทำได้ทั้งการเสียสละกำลังกายและเสียสละทรัพย์

จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการทำงานจึงจะประสบความสำเร็จในบางครั้งผู้บริหาร ครอบงวน ครอบงวนได้ดี ซึ่งการครอบงวนได้ดี นั้น ได้แก่ การประพฤติตนให้เหมาะสมกับที่คนทั่วไปยกย่องยอมรับนับถือ เพื่อจะได้เป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ได้บังคับบัญชาและสังคมทั่วไป สำหรับการครอบงวนได้ดีนั้น คือ การรู้จักคนอื่น มองคนอื่นในแง่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ส่วนการครองงานได้ดีนั้น คือ การรู้จักงานที่ตนเองทำและทำงานอย่างมีความสุข แต่ผู้บริหารไม่สามารถครองงานได้ในปัจจุบัน เนื่องจากขาดความใส่ใจในการปฏิบัติงาน ไม่จริงจังกับการทำงาน ซึ่งการทำงานเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต การที่จะทำงานให้ประสบผลสำเร็จ จึงต้องมีหลักธรรมเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ผู้บริหารที่ดีต้องมีครบทั้ง 3 ด้าน ทั้งด้านการครองคน การครองคน และด้านการครองงาน จึงจะถือได้ว่าเป็นผู้บริหารที่ สมบูรณ์แบบ

ผู้บริหารสถานศึกษา

ความหมายของผู้บริหาร

ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารงานของหน่วยงาน การบริหารงานจะดำเนินไปด้วยดี บรรลุวัตถุประสงค์ขึ้นอยู่กับการบริหาร ได้มีผู้ให้ความหมายของผู้บริหารไว้หลายท่าน ดังที่จะยกตัวอย่างมาพอสังเขปดังนี้

ประเวศ วะสี (2540 : 53) ให้ความหมายของผู้บริหารว่า ผู้บริหารอาจมิได้ทั้งผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าและผู้ไม่ได้ดำรงตำแหน่งหัวหน้า ผู้นำทางธรรมชาติในกระบวนการชุมชน

นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2540 : 97) ให้ความหมายของผู้บริหารว่าผู้บริหารที่ดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าในการจัดการศึกษาโรงเรียน ตามพระราชกฤษฎีการะเบียบข้าราชการครู พ.ศ. 2520 กำหนดตำแหน่งไว้ในมาตรา 4 (ข) ให้มีหน้าที่บริหารและจัดการศึกษา กำหนดตำแหน่งไว้เป็น ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่และผู้บริหารสถานศึกษา

อรรณพ จีนะวัฒน์ (2541 : 33) ให้ความหมายของผู้บริหารว่าเป็นผู้มีภาระแบ่งออกเป็น 8 กลุ่ม ได้แก่ ด้านการเรียนการสอนและพัฒนาหลักสูตร ด้านการบริหารนักเรียน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านอาคารสถานที่ ด้านการบริการชุมชน ด้านการจัดโครงการและการบริหารงานและด้านการบริหารงบประมาณ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 4) ได้ให้ความหมายของผู้บริหารไว้ว่า บริหารบุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบในตำแหน่งผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาแต่ละแห่งทั้งของรัฐและเอกชน

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2545 : 9) ให้ความหมายของผู้บริหารว่า หมายถึงความสามารถในการบริหารตนเองและครองใจผู้อื่นได้ โดยสามารถใช้ผู้อื่นให้ทำบางอย่างตามเป้าหมายและแนวทางที่ตนวาดฝันหรือคาดคะเนได้

นิศย์ สัมมาพันธ์ (2546 : 31) ได้ให้ความหมายไว้ว่าผู้บริหารคือพลังชนิดหนึ่งที่สามารถส่งแรงกระทำอันก่อให้เกิดการขับเคลื่อนกลุ่มคนและระบบองค์กร ไปสู่การบรรลุเป้าประสงค์

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (ราชกิจจานุเบกษา. 2548 : 39 - 46) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา คือ บุคคลซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาภายในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย ขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาดำกว่าปริญญา ทั้งของรัฐและเอกชน เช่น ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ เป็นต้น

พิศสวาท ศรีเสน (2551 : 5) ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่ได้รับแต่งตั้ง หรือมอบหมายให้มีอำนาจในการบริหารจัดการ หรืออำนวยความสะดวก ให้งานต่าง ๆ ในสถานศึกษาอันเป็นภาระหน้าที่ของสถานศึกษา ในฐานะที่สถานศึกษา คือ สถาบันทางสังคม ได้แก่ การให้บริการทางการศึกษาแก่สังคม เพื่อให้งานเหล่านั้นบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

วนิดา พิพัฒน์วิวัฒน์กุล (2551 : 28) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเปรียบเสมือนผู้นำ และเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษา ให้ประสบความสำเร็จ

กล่าวโดยสรุปผู้บริหาร หมายถึง บริหารบุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบในตำแหน่งผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาแต่ละแห่งทั้งของรัฐและเอกชนมีความสามารถในการบริหารตนเอง

และครองใจผู้อื่นได้ โดยสามารถใช้ผู้อื่นให้ทำบางอย่างตามเป้าหมายและแนวทางที่ตนวาดฝันเป็นผู้นำองค์กรเป็นผู้สนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานให้เป็นไปตามนโยบายผู้บริหาร สถานศึกษาเปรียบเสมือนผู้นำ และเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาใน สถานศึกษา ให้ประสบความสำเร็จ

คุณลักษณะของผู้บริหาร

ได้มีนักการศึกษา นักบริหาร เสนอแนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของ ผู้บริหารหลายประการ ดังนี้

นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2540 : 39) กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้บริหารดังนี้

1. คุณลักษณะด้านวิชาการ ได้แก่ ด้านการศึกษาวิชาชีพของผู้บริหาร ด้านความรู้ ท่วงไปของผู้บริหาร และด้านประสบการณ์ของผู้บริหาร
2. คุณลักษณะบุคลิกภาพของผู้บริหาร ได้แก่ บุคลิกภาพด้านร่างกายประกอบด้วย รูปร่าง หน้าตา การแต่งกาย การวางตน สุขภาพแข็งแรง มีชีวิตชีวา บุคลิกภาพด้านจิตใจและ อารมณ์ ความเชื่อมั่นตนเอง มีเมตตา ความยุติธรรม มีวินัย บุคลิกภาพด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ประกอบไปด้วย ใจคอกว้างขวาง ฐานะทางเศรษฐกิจดีพอสมควรและเห็นแก่ประโยชน์รวมมากกว่า ส่วนตน
3. คุณลักษณะด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน ได้แก่ มีปัญญา ไหวพริบมี ความรับผิดชอบ สามารถขงใจเพื่อนร่วมงานและประสานงานได้

รุ่ง แก้วแดง (2441 : 278 – 279) กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนยุคใหม่ จะต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็งเป็นผู้จัดการเทียบแหลมเป็นผู้ประสานชุมชนที่ดีเป็นผู้ อำนวยความสะดวกที่เชี่ยวชาญและเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลมองอนาคตของโรงเรียนในทาง สร้างสรรค์

วันทนา เมืองจันทร์ (2544 : 19) ได้ทำการวิจัยผู้บริหารระดับสูง พบว่าคุณลักษณะที่ ส่งผลต่อความสำเร็จทางการบริหารมีทั้งหมด 11 ประการ คือ ความพร้อมทางด้านข้อมูลและ สารสนเทศเพื่อใช้ในการวางแผนกำหนดเป้าหมายและนโยบาย ความรู้ทางวิชาชีพมีความรู้เกี่ยวกับ หลักการและทฤษฎีต่างๆความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ความรู้เท่าทันในสถานการณ์จะต้องปรับตัวได้เก่ง สนองตอบต่อสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งเข้าใจถึงความรู้สึกของครอบครัว ทักษะทางการเข้าสังคม ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้สร้าง สัมพันธ์กับครอบครัวเพื่อให้งานสำเร็จลงไปด้วยดี ทักษะในการวิเคราะห์ปัญหาการแก้ไข ปัญหาและการตัดสินใจ การตัดสินใจบางครั้งต้องใช้วิจารณญาณช่วย อีกทั้งต้องพยายามตัดสินใจ ด้วยการรักษาสมดุลของความรู้สึกกับหลักตรรกศาสตร์เอาไว้ด้วยกันให้ได้ การควบคุมอารมณ์

ผู้บริหารมักจะพบกับความเครียดจึงต้องรู้จักควบคุมอารมณ์ต้องมีสติและแสดงออกได้อย่างเหมาะสม พฤติกรรมกล้าเสี่ยงโดยมีข้อมูลที่ตีประกอบ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความรู้สึกไวต่อบุคคลอื่น การใฝ่รู้และฝึกฝนในการเรียนรู้และการรู้จักตนเอง รู้จักจุดแข็ง จุดอ่อน จุดเด่น จุดด้อย ของตนเอง

ถวิล อรัญเวศ (2544 : 30 – 32) กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนในยุคเขตพื้นที่การศึกษา จะต้องมิบุคคลที่มีอุดมการณ์ในการที่จะบริหารงานตามภารกิจขององค์กรอย่างจริงจัง ไม่ทำงานแบบเช้าชามเย็นชาม เป็นบุคคลที่กล้าตัดสินใจไวต่อข้อมูล เพิ่มพูนวิสัยทัศน์ซื่อสัตย์และสร้างสรรค์ผลงาน ประสานสืบทอด คัดสรรสร้างสรรควิธีการทำงานใหม่ ๆ จูงใจเพื่อนร่วมงาน ทนทานต่อปัญหาอุปสรรครู้จักยืดหยุ่นตามเหตุการณ์และบริหารงานแบบมีส่วนร่วม

จากคุณลักษณะของผู้บริหาร สรุปได้ว่าผู้บริหารต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็งเป็นผู้จัดการเฉียบแหลมเป็นผู้ประสานชุมชนที่ดี เป็นผู้อำนวยความสะดวกที่เชี่ยวชาญและเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้าง ไกลมองอนาคตของโรงเรียนในทางสร้างสรรค์ มีอุดมการณ์ในการที่จะบริหารงานตามภารกิจขององค์กรอย่างจริงจัง กล้าตัดสินใจไวต่อข้อมูล เพิ่มพูนวิสัยทัศน์ซื่อสัตย์และสร้างสรรค์ผลงาน ประสานสืบทอด คัดสรรสร้างสรรควิธีการทำงานใหม่ ๆ จูงใจเพื่อนร่วมงาน ทนทานต่อปัญหาอุปสรรค รู้จักยืดหยุ่นตามเหตุการณ์และบริหารงานแบบมีส่วนร่วมการมีความพร้อมทางด้านข้อมูลและสารสนเทศเพื่อใช้ในการวางแผนกำหนดเป้าหมายและนโยบาย รู้จักตนเอง รู้จักจุดแข็ง จุดอ่อน จุดเด่น จุดด้อย ของตนเอง

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญสูงสุดในการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นผลสำเร็จเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ สถานศึกษาสามารถดำเนินงานให้ได้รับความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะดำเนินการให้ผู้ร่วมงานร่วมมือกันปฏิบัติงานให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์ อย่างมีประสิทธิภาพตามที่ตั้งไว้ ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปได้ดังนี้

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2541 : 101 – 104) ได้แบ่งบทบาทของผู้บริหารไว้ 5 ประการ ได้แก่ กำหนดและค้นคว้าเพื่อให้ได้เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาบรรลุผล วางแผนหาทางให้บุคลากรทุกคนเข้าใจแผนและทำแผนให้เป็นจริงได้ กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรและทำให้เกิดบรรยากาศความร่วมมือจากบุคลากรทุกคน ประสานงานนิเทศและติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรประกอบต่างๆที่ครอบคลุมทิศทางการทำงานของสถานศึกษาและประเมินผลเพื่อให้เกิดการปรับปรุงงานและตัวบุคคล

วิจิตร ศรีสอาน (2543 : 3 – 4) กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องมีบทบาทเฉพาะตัวที่แตกต่างไปจากครู โดยทั่วไป บทบาทความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษา คือ พัฒนาจุดมุ่งหมาย เป้าหมาย นโยบายของโรงเรียน เพื่อใช้เป็นแนวทางการสอน จัดวางตัวบุคคล เพื่อให้สามารถทำหน้าที่ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา จัดสรรเวลาและสถานที่เพื่อประโยชน์ของการสอน จัดหาวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่เพื่อประโยชน์ของการศึกษาอย่างสูงสุด ส่งเสริมการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนบรรลุเป้าหมาย สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา จัดโปรแกรมการอบรมเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน การประเมินความต้องการของ โรงเรียน

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2543 : 6 – 4) กล่าวถึง องค์กรหนึ่งที่ได้รับมอบงานส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครูและผู้บริหาร ได้กำหนดบทบาทของผู้บริหาร ในฐานะผู้บริหาร ในสถานศึกษา คือ การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาการบริหาร ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับการพัฒนาบุคลากร ผู้เรียนและชุมชน มุ่งมั่นพัฒนาผู้ร่วมงานให้สามารถปฏิบัติงาน ได้เต็มศักยภาพ พัฒนาแผนงานขององค์กรให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง พัฒนาและใช้นวัตกรรม การบริหารจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้นไปลำดับ ปฏิบัติงานขององค์กรโดยเน้นผลถาวร รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างสร้างสรรค์ แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา เป็นผู้นำและสร้างโอกาสในการพัฒนาได้ทุกสถานการณ์

จากความหมาย บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปได้ว่า ผู้บริหารต้องกำหนดและค้นคว้าเพื่อให้วัตถุประสงค์ของสถานศึกษابรรลุผล วางแผนหาทางให้บุคลากรทุกคนเข้าใจแผน และทำแผนให้เป็นจริงได้ กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรและทำให้เกิดบรรยากาศความร่วมมือจากบุคลากรทุกคน ประสานงานนิเทศและติดตามการปฏิบัติงานขององค์ประกอบต่างๆที่ครอบคลุมทิศทางการทำงานของสถานศึกษาและประเมินผลเพื่อให้เกิดการปรับปรุงงานและตัวบุคคลพัฒนาจุดมุ่งหมาย เป้าหมาย นโยบายของโรงเรียนเพื่อใช้เป็นแนวทางการสอน จัดวางตัวบุคคลเพื่อให้สามารถทำหน้าที่ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา จัดสรรเวลาและสถานที่เพื่อประโยชน์ของการสอน จัดหาวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่เพื่อประโยชน์ของการศึกษาอย่างสูงสุด ส่งเสริมการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนบรรลุเป้าหมาย สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา จัด โปรแกรมการอบรมเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและการประเมินความต้องการของ โรงเรียน การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาการบริหาร พัฒนาแผนงานขององค์กรให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง พัฒนาและใช้

นวัตกรรม การบริหารจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้นเป็นลำดับและเป็นผู้นำในการพัฒนาได้ทุกสถานการณ์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ผลการวิจัยในประเทศประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นจริงและที่คาดหวังตามทัศนะของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีดังนี้

พงศักดิ์ บุญธรรมกุล (2541) ได้วิจัยพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักสูตรพุทธธรรม ในทัศนะของครู-อาจารย์ ในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักสูตรธรรม หมวดธรรม 3 หมวด ได้แก่ ฆราวาสธรรม 4 สังคหวัตถุธรรม 4 พรหมวิหารธรรม 4 โดยเฉลี่ยมีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลข้อมูลเป็นรายหมวดธรรม พบว่ามีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน หมวดธรรมที่ผู้บริหารมีมากที่สุดคือ ฆราวาสธรรม รองลงมา คือ สังคหวัตถุ ส่วนพรหมวิหารธรรมมีน้อยที่สุด การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู-อาจารย์ที่มีรับการศึกษาต่างกันจะมีทัศนะต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารไม่แตกต่างกัน แต่ครู-อาจารย์ที่มีอายุต่างกันจะมีทัศนะต่อพฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารต่างกัน

ชาญ สีหาราช (2542) ได้วิจัยความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการปฏิบัติงานและคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติงานและคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการปฏิบัติงานและคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย จำนวน 354 คน ผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย มีพฤติกรรมการปฏิบัติงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 7 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานธุรการ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานปกครองนักเรียน ด้านการบริหารงานบริการ ด้านการบริหารงานโรงเรียนกับชุมชน และด้านการบริหารงานอาคารสถานที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน มีพฤติกรรมด้านคุณธรรมต่อเพื่อนร่วมงาน และด้านคุณธรรมต่อเพื่อนร่วมงานและด้านคุณธรรมในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน พฤติกรรมการปฏิบัติงานและคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คมสัน นุพสิริ (2542) ได้วิจัยพฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียน และครู-อาจารย์ผู้ปฏิบัติการสอน ผลการศึกษา พบว่าผู้บริหาร โรงเรียนมีพฤติกรรมด้านคุณธรรมอยู่ในระดับสูง มีพฤติกรรมการปฏิบัติหน้าที่และความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง พฤติกรรมด้านคุณธรรมที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ความซื่อสัตย์และด้านการอุทิศตน เสียสละ และมุ่งมั่น มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด

ระเบียบ สมจิตร (2542) ได้ทำการวิจัยคุณธรรมสำหรับผู้บริหารตามความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงานส่วนกลางของกรมการศึกษานอกโรงเรียน พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมของผู้บริหาร โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับจำเป็นมาก คุณธรรมโดยรวมที่มีค่าเฉลี่ยของความจำเป็นสูงสุดเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม เคารพกฎเกณฑ์ มีเหตุผล เอาใจใส่ต่อหน้าที่ ยึดผลประโยชน์ส่วนรวม เสียสละ มีความกระตือรือร้น การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อคุณธรรมของผู้บริหาร พบว่าบุคลากรที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน โดยรวมรายด้านและรายชื่อเมื่อจำแนกตามอายุ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในข้อ 6 คือ บุคลากรกลุ่มอายุมากให้ความสำคัญมากกว่ากลุ่มอื่นในเรื่อง การยอมรับความจริง การปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นและเข้าใจเพื่อนร่วมงาน ส่วนบุคลากรกลุ่มอายุปานกลางให้ความสำคัญในเรื่องเป็นคนมีเหตุผลสูงกว่ากลุ่มอื่นในเรื่องเป็นคนมีเหตุผลและมีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา บุคลากรกลุ่มอายุน้อยให้ความสำคัญสูงกว่ากลุ่มอื่นในเรื่องระเบียบวินัยในการทำงาน เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเพียงข้อเดียว คือบุคลากรที่มีวุฒิสองให้ความสำคัญในเรื่องการปรับตัวให้เข้าผู้อื่นมากกว่า

นิยม ไผ่โสภา (2543) ได้วิจัยพฤติกรรมกรรมการรองตน ครองคน และครองงานตามแนวพุทธธรรมของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการครองตน ครองคน และครองงานของผู้บริหาร โรงเรียน อยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายด้าน พฤติกรรมการครองตน ครองคน และครองงานของผู้บริหาร โรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู-อาจารย์ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บุญชู แสงสุข (2544 : 70 – 73) ได้วิจัยทัศนคติของบุคลากรทางการศึกษา ที่มีต่อการปฏิบัติจริงตามคุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา และเปรียบเทียบทัศนคติของบุคลากรทางการศึกษา ที่มีต่อการปฏิบัติจริงตามคุณธรรมและ

จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในด้านการครองตน การครองคน และการครองงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือผู้บริหารสถานศึกษา ครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี จำนวน 341 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงตามคุณธรรม ผลการศึกษาพบว่า ทรรศนะของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ที่มีต่อการปฏิบัติจริงตามคุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในด้านการครองตน การครองคน และการครองงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบทรรศนะของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ที่มีต่อการปฏิบัติจริงตามคุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านการครองตน การครองคน และการครองงาน

บัญชา เจริญชัย (2544) ได้วิจัยความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมและประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย พบว่า ระดับคุณธรรมในการครองตน การครองคน และการครองงาน ของผู้บริหารอยู่ในระดับสูง ระดับประสิทธิภาพในการบริหารงานในหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา อยู่ในระดับสูง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูผู้สอนกับผู้บริหารมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คุณธรรมและประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหาร โรงเรียนมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิมุต หยกพรายพันธ์ (2544 : 82 – 84) ได้วิจัยพฤติกรรมคุณธรรมของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติพฤติกรรมคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียน ด้านปัญญา ขยัน สุจริตและมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พฤติกรรมคุณธรรมที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือด้านสุจริต รองลงมา คือด้านมนุษยสัมพันธ์ ขยัน และด้านปัญญาตามลำดับ การเปรียบเทียบพฤติกรรมคุณธรรมของผู้บริหารตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน พบว่า แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติพฤติกรรมคุณธรรมของผู้บริหารแตกต่างจากผู้บริหาร และ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ทั้ง 4 ด้าน ส่วนการศึกษาความต้องการพัฒนาพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียน พบว่าผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อความต้องการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมอยู่ในระดับมาก

สุรัตน์ มุ่งอิงกลาง (2544 : 138 – 142) ได้วิจัยคุณธรรมตามแนวพุทธธรรมในการครองตน การครองคน และการครองงาน ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาและเปรียบเทียบคุณธรรมตามแนวพุทธธรรมในการครองตน การครองคน และการครองงาน ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของครูฝ่ายกิจการนักเรียน ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมตามแนวพุทธธรรมในการครองตน การครองคน และการครองงาน ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของครูฝ่ายกิจการนักเรียนครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 675 คน จำแนกครูฝ่ายกิจการนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 135 คน ครูผู้สอน จำนวน 270 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 270 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูฝ่ายกิจการนักเรียน ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีทัศนะต่อคุณธรรมตามแนวพุทธธรรมในการครองตน การครองคน และการครองงาน ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ คุณธรรมในการครองตน รองลงมาคือ คุณธรรมในการครองคน และคุณธรรมในการครองงานเปรียบเทียบคุณธรรมตามแนวพุทธธรรมในการครองตน การครองคน และการครองงาน ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของครูฝ่ายกิจการนักเรียนครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมตามแนวพุทธธรรมในการครองตน การครองคน และการครองงาน ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับคุณธรรมตามแนวพุทธธรรมในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์เป็นรายคู่ของคุณธรรมตามแนวพุทธธรรมทั้ง 3 ด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกคู่

พุดพิงศ์ มนตรีโพธิ์ (2550) ได้วิจัยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานุริรัมย์ เขต 4 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานุริรัมย์ เขต 4 จำแนกตามสถานภาพและระดับช่วงชั้น ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร ครู และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็น โดยรวมและรายด้านทุกด้าน คือ ด้านวิสัยทัศน์ ด้าน

ความรับผิดชอบ ด้านการตัดสินใจ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านคุณธรรมและจริยธรรม และด้านการสร้างแรงจูงใจในการทำงานมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาตามระดับช่วงชั้นพบว่าในระดับช่วงชั้นที่ 1 – 2 และช่วงชั้นที่ 3 – 4 มีความคิดเห็นโดยรวมและด้านความรับผิดชอบด้านการติดต่อสื่อสารด้านคุณธรรมและจริยธรรมและด้านการสร้างแรงจูงใจในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนในด้านวิสัยทัศน์และด้านการตัดสินใจมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

เพิ่มศักดิ์ เพิ่มประยูร (2552) ได้วิจัยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาดูตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาดูตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรีในภาพรวมและทุกรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ 1) ด้านบุคลิกภาพ 2) ด้านทักษะ และ 3) ด้านการจูงใจ จำแนกตามเพศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนเมื่อจำแนกตามประสบการณ์ทำงานและขนาดสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน

สุดาวรรณ เต็มเปี่ยม (2553) ได้วิจัยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงพอใจประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต 2 โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ความสามารถ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความเป็นผู้นำ ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่ประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามเพศ วุฒิ การศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดโรงเรียนพบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สุภาวดี ภาโสเม (2554) ได้วิจัยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในอำเภอสอยดาวสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกตามเพศประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ยกเว้นด้านมนุษย

สัมพันธ์ด้านเทคนิคการประชุมและด้านส่วนตัวและครอบครัวแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการที่ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณธรรมในจิตใจย่อมมีความสำคัญยิ่งต่อข้าราชการครูในสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม โดยมุ่งเน้นให้เสริมสร้างคุณธรรม ค่านิยม หรือพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการเป็นผู้นำ การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมช่วยเหลือสังคม

งานวิจัยต่างประเทศ

ผลการวิจัยต่างประเทศในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ เขต 2 มีดังนี้

นิโคไล (Nicolai : 1971) ได้วิจัยพฤติกรรมของศึกษานิเทศก์ในทัศนะของครูใหญ่พบว่า ครูใหญ่ส่วนมากเชื่อในพฤติกรรมทางการบริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติว่าศึกษานิเทศก์ประสานงานกับคณะกรรมการการศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพศึกษานิเทศก์มีความสามารถในการตัดสินใจและสามารถเป็นผู้นำได้ ศึกษานิเทศก์ช่วยเหลือโรงเรียนและสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการสอนได้ดี การที่ศึกษานิเทศก์ไปเยี่ยมโรงเรียนและบุคลากรในโรงเรียนบ่อยๆ เป็นการช่วยเหลือให้มีการเรียนการสอนดีขึ้นและมีการทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างครู และผู้บริหารดีขึ้น และพฤติกรรมที่จะทำให้การบริหารมีประสิทธิภาพหรือไม่ในทัศนะของครูใหญ่เชื่อว่า การมีมนุษยสัมพันธ์และการตัดสินใจที่ดีย่อมส่งผลให้การบริหารงานประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

แมกนุสัน (Maguson. 1971 ; อ้างถึงใน บัญชา เจริญชัย. 2544 : 48 – 49) ได้วิจัยคุณลักษณะของผู้จัดการโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ โดยจำแนกคุณลักษณะของผู้จัดการโรงเรียนออกเป็น 2 ลักษณะ คือ คุณลักษณะด้านอาชีพ ประกอบด้วย มีความสามารถในการติดต่อและเข้ากับผู้อื่นได้ มีความรู้ในสาขาวิชาชีพเป็นอย่างดี รู้จักมอบหมายงานให้ผู้อื่นทำ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นผู้ที่น่าเชื่อถือและมีเวลาสำหรับผู้ร่วมงาน ให้ความสนใจในบุคคลอื่นๆ มีความสามารถในการวางแผนและการจัดระเบียบงาน รับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่นรู้จักใช้ช่องทางแห่งอำนาจหน้าที่ คุณลักษณะส่วนตัวประกอบด้วย คุณลักษณะที่สำคัญ คือ มีวิจารณ์ญาณและมีความยุติธรรม ซื่อสัตย์และจงรักภักดี มีความรู้กว้างขวาง มีสติไม่ใช้อารมณ์ จริงใจ เป็นมิตร อารมณ์ขัน ใจกว้างและเปิดเผยเสมอต้นเสมอปลาย เมตตาปรานีและเอื้ออาทรต่อผู้อื่น

สต็อกคิลล์ (Stogdill : 1974) ได้วิจัยการเป็นผู้นำปรากฏว่าความเห็นที่มีต่อลักษณะของผู้นำที่ประสบความสำเร็จมีดังแก่ บุคคลที่ดำรงตำแหน่งการเป็นผู้นำจะมีคุณสมบัติ คือ สติปัญญา การศึกษาเล่าเรียนความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมและสังคม สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม บุคคลที่ดำรงตำแหน่งการเป็นผู้นำ คือ รู้จักการเข้าสมาคมและเป็นที่นิยมของปวงชนมีความคิดริเริ่มที่จะทำสิ่งใหม่ให้สำเร็จ มีความเพียรพยายามและเชื่อมั่นในตนเอง มีความสามารถในการพูดและการปรับตัวกับสังคมรอบข้าง คุณสมบัติที่มีความสัมพันธ์สูงกับการเป็นผู้นำ คือ ความคิดริเริ่ม การเป็นที่นิยมของปวงชน ความสามารถในการเข้าสังคม การตัดสินใจ ความปรารถนาที่จะทำดีที่สุด การมีอารมณ์ขัน การมีความร่วมมือกับผู้อื่น และมีความสามารถในการกีฬา และองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการเป็นผู้นำ คือ ความสามารถ มีความหมายรวมถึง สติปัญญา ความกระตือรือร้น ความสามารถในการพูด ความคิดริเริ่ม การตัดสินใจ ความสำเร็จ ได้แก่ ทางการศึกษา ความรู้และการกีฬา ความรับผิดชอบ ได้แก่ การเป็นที่พึ่งของคนอื่น ความเพียรพยายาม ความเชื่อมั่นในตนเอง ความปรารถนาที่จะทำดีที่สุด สถานะรวมถึงสถานะทางสังคมและการเป็นที่นิยมของคนอื่น

เอดการ์ด์ (Edkgardt. 1978 ; อ้างถึงใน คมสัน บุพศิริ 2542 : 23) ได้วิจัยหลักเกณฑ์การเลือกครูใหญ่ในโรงเรียนประถมศึกษาและ โรงเรียนมัธยมศึกษาของคณะกรรมการการศึกษา รัฐอิลลินอยส์ พบว่า คณะกรรมการศึกษาของโรงเรียนมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่แตกต่างกัน โดยมีความต้องการครูใหญ่ที่อยู่ในหลักเกณฑ์ ดังนี้ การรับรู้ในตำแหน่งหน้าที่ มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีทักษะในการตัดสินใจ มีทักษะในการสื่อสารมีบุคลิกภาพดี มีการปรับตัว โดยรอบมีลักษณะทางศีลธรรม มีสติปัญญา มีสุขภาพดีมีมนุษยสัมพันธ์

เวลช์ (Welch : 1982) ได้วิจัยแบบความเป็นผู้นำของศึกษาธิการแห่งมลรัฐเมสซาชูเซตส์ โดยสำรวจจากผู้ได้บังคับบัญชาจำนวน 138 คน ในชุมชน 47 แห่ง ผลการวิจัยพบว่าผู้ดำรงตำแหน่งศึกษาธิการนั้น ทำงานกับบุคคลหลายฝ่ายหลายหน่วยงาน บางครั้งต้องอาศัยการโน้มน้าวจิตใจของผู้ร่วมงาน ใช้วิธีการหลายอย่างเกลี้ยกล่อมเพื่อให้งานในหน้าที่ที่เกี่ยวข้องดำเนินไปได้ด้วยดี

รีด (Reed : 1987) ได้วิจัยความสัมพันธ์ของลักษณะขององค์การพฤติกรรมภาวะผู้นำของครูใหญ่ และความพึงพอใจของครู ทำการศึกษาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรัฐนิวยอร์ก โดยใช้แบบสอบถามของสต็อกคิลล์ (Stogdill) และแบบสอบถามความพึงพอใจตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) จากการวิจัย พบว่า ครูใหญ่ที่มีพฤติกรรมผู้นำแบบประชาธิปไตย สภาพการทำงานที่สะดวกสบาย ผู้นำรู้จักประนีประนอม มีการติดต่อสื่อสารแบบหลายทิศทาง ครูจะมีความพึงพอใจ

สูง และนักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์สูงด้วย ส่วนโรงเรียนที่มีครูไม่พึงพอใจในการทำงานจะเป็นผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ครูก (Krug : 1989) ได้วิจัยการเรียนและความเป็นผู้นำซึ่งได้ทำการศึกษาเพื่อต้องการทราบความเป็นผู้นำของผู้บริหารมีผลต่อการเรียนของผู้เรียนของผู้เรียนอย่างไร และผู้บริหารมีประสิทธิภาพทำอะไรบ้าง ในการศึกษาได้ใช้วิธีการศึกษาโดยการวัดการมีประสิทธิภาพของครูใหญ่ในการกำหนดนโยบายของโรงเรียน การจัดการด้านหลักสูตร การนิเทศการสอน การประเมินผลการเรียนการสอนในโรงเรียนและการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียน มีผลกระทบต่อผลการเรียนของนักเรียน นอกจากนี้ยังพบว่า ผลจากบทบาทของผู้บริหารจะมีบุคลิกลักษณะของครู โรงเรียน และชุมชน

สมิธ (Smith. 1974 ; อ้างถึงใน ชาญ สีหาราช. 2542 : 31 – 32) ได้วิจัยคุณลักษณะของครูใหญ่ที่มีประสิทธิภาพและด้อยประสิทธิภาพ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมของครูใหญ่ที่ทำงานเกิดประสิทธิภาพมี 15 ประการ เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ สร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้บริหารระดับสูงกว่าโรงเรียนกับคณะกรรมการ วางแผนและร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับคณะครูโรงเรียน สร้างความเข้าใจและการติดต่อที่มีระหว่างบ้านกับโรงเรียน กระตุ้นให้ครูมีการพัฒนาทั้งด้านอาชีพและด้านส่วนตัว ทำให้เกิดความมั่นคงและความเชื่อมั่นตนเองในบรรยากาศของโรงเรียน มีอุปการคุณ ร่วมมือในกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลและให้ความถูกต้องและยุติธรรมพัฒนาตนเองในด้านวิชาการ สร้างความสามัคคีและร่วมมือกับครูส่งเสริมโรงเรียนของตน ทำงานตามโครงการพัฒนาต่างๆของโรงเรียนอย่างค่อเนื่อง ทำงานอย่างมีสัมพันธภาพอันดีกับชุมชน เป็นผู้นำในทางวิชาการ แสดงความสามารถในการสอนและการบริหารโรงเรียนให้ประจักษ์ ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีและมีวิสัย และมีความสัมพันธ์อย่างดีกับนักเรียน

จูสท์ (Joost : 2005) ได้วิจัยการสนทนนานโยบายการปกครองบ้านเมืองที่ดีของประเทศเนเธอร์แลนด์และเยอรมัน พบว่าการปกครองที่ดีและประสบผลสำเร็จได้จะต้องอาศัยแนวคิดและทฤษฎีที่อยู่บนพื้นฐานความถูกต้อง มีคุณธรรมจริยธรรม มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ ทุกคนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในหน้าที่ เกิดความคุ้มค่าและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

มาร์เซลลา (Marcella : 2005) ได้วิจัยการบริหารการจัดการศึกษาดตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในเขตพื้นที่มอรอนโก รัฐแคลิฟอร์เนีย จากการศึกษาพบว่า ในการขับเคลื่อนให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จจะต้องมีโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาที่ดี เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทั้งระบบและสอดคล้องกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล

แอนเดรีย (Andrea : 2005) ได้วิจัยการบริหารการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน โดยใช้หลักคุณธรรม สรุปได้ว่าผู้บริหารที่ใช้หลักคุณธรรมในการบริหารจัดการเกิดความพึงพอใจ

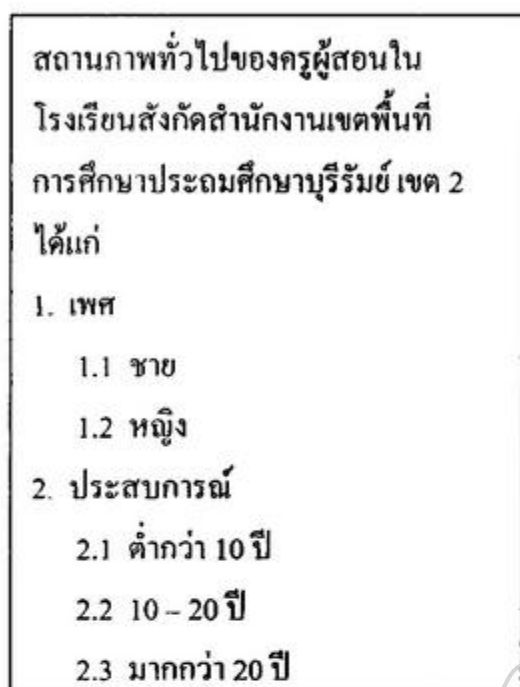
ค่อครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและถูกนำไปใช้เป็นนโยบายทั้งในส่วนนของทางราชการการปกครองส่วนท้องถิ่นและบริษัทโดยทั่วไป

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหาร ซึ่งเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่มีความสำคัญในการบริหารโรงเรียน เป็นแนวทางสำคัญที่จะพัฒนาและปรับปรุงพฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารให้มีคุณลักษณะของผู้บริหารที่ดีในทุกๆด้าน ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำ มีวิสัยทัศน์ก้าวไกล มีนโยบายที่ชัดเจน ยึดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ ซึ่งจะมีผลสูงต่อการยอมรับของบุคลากร ทำให้เกิดความเชื่อถือศรัทธาต่อการบริหารงาน สามารถปฏิบัติตามได้ด้วยความพึงพอใจ มีการบริหารจัดการอยู่บนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล ประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ร่วมงาน ผู้บริหารต้องมีความรอบรู้ถึงงานในหน้าที่ รู้หลักในการบริหารงานให้เป็น ต้องเป็นคนอ่านมาก ฟังมาก เกะกะติดสถานการณ์รอบด้าน เมื่อได้ข้อมูลสิ่งใดมาต้องรู้จักวิเคราะห์หาเหตุผล มีใจหนักแน่นไม่เอนเอียง ไม่มีอคติ มีความยุติธรรมประจำใจ นำความรู้มาปฏิบัติให้เกิดความชำนาญ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาโรงเรียนและนักเรียนที่เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษา

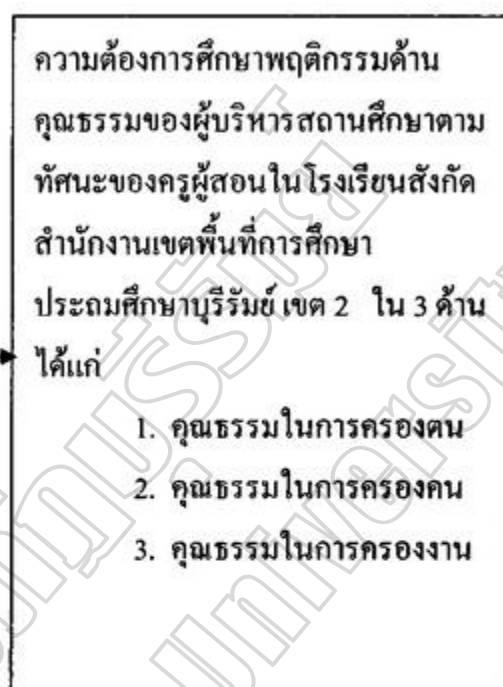
กรอบแนวคิดในการวิจัย

คุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ใน 3 ด้าน ได้แก่ คุณธรรมในการครองตน คุณธรรมในการครองคน และคุณธรรมในการครองงาน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2552 : ก) ดังภาพประกอบ 2.1 ต่อไปนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 และได้ดำเนินการศึกษาวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากร เป็นบุคคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาและขยายโอกาส ทั้งหมด 2,635 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 ปีการศึกษา 2555

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นบุคคลากรในโรงเรียนประถมศึกษาและขยายโอกาส จำนวน 335 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 ซึ่งได้มาโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan ; อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. 2551 : 21 – 23) และวิธีการสุ่มอย่างง่าย ดังนี้

1. รวบรวมจำนวนบุคคลากรทางการศึกษาจาก 231 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 2,635 คน

2. เปิดตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง 335 คน

3. แบ่งจำนวนบุคคลากรตามอำเภอซึ่งมีจำนวน 5 อำเภอ โดยสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 เป็นกลุ่มย่อย คือ อำเภอประโคนชัย มีบุคคลากร 425 คน

อำเภอกระสัง มีจำนวน 315 คน อำเภอบ้านกรวด มีจำนวนประชากร 242 คน อำเภอพลับพลาชัย มีจำนวน 141 คน และอำเภอห้วยราช 112 คน

4. จากอำเภอดังกล่าว ทำการสุ่มมาเป็นจำนวน 335 จะทำการสุ่มสัดส่วนด้วยวิธีการอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลและการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ คือ เป็นแบบสอบถามการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุริรัมย์ เขต 2 แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (ตัวแปรต้น) ได้แก่ เพศและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุริรัมย์ เขต 2 ใน 3 ด้าน คือ คุณธรรมในการครองตน คุณธรรมในการครองคน และคุณธรรมในการครองงาน ในแต่ละด้านมี 15 ข้อคำถาม รวม 45 ข้อคำถาม

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุริรัมย์ เขต 2 เพื่อให้ผู้ตอบคำถามแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆที่นอกเหนือจากที่กล่าวมา

การสร้างเครื่องมือ มีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือสำหรับการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. ร่างข้อคำถามทั้ง 3 ด้าน คือ คุณธรรมในการครองตน คุณธรรมในการครองคน และคุณธรรมในการครองงาน

2. เขียนข้อคำถามทั้ง 3 ด้าน คือ คุณธรรมในการครองตน คุณธรรมในการครองคน และคุณธรรมในการครองงาน

3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความเหมาะสม และความถูกต้องของภาษา

4. ปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คนพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามทั้ง 3 ด้าน

7. แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence -- IOC) ปรากฏว่า คำถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 ทุกข้อถือว่าใช้ได้แต่ให้ปรับแก้ถ้อยคำ ภาษาไทยบางถ้อยคำ

8. ปรับแก้ข้ออื่น ๆ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา อีกครั้ง

9. นำแบบสอบถามที่ปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วไปทดลองใช้กับบุคลากรในโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

10. นำแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ตามวิธี ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งปรากฏว่า แบบสอบถามทั้งฉบับได้ค่าความ เชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 ถือว่าใช้ได้

11. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองแล้วไปใช้เก็บข้อมูลในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ทำหนังสือบันทึกจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อออก หนังสือถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในการขอเก็บข้อมูล จากครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

2. ส่งแบบสอบถามไปที่โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้วยตนเอง และส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์จำนวน 335 ฉบับ

3. ขอรับแบบสอบถามคืนตามวันเวลาที่กำหนด

4. รวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดด้วยตนเองโดยไปขอรับที่โรงเรียนปรากฏว่าได้รับ คืน ครั้งที่ 1 ได้รับแบบสอบถามจำนวน 259 ฉบับ

5. ผู้วิจัยติดตามแบบสอบถามด้วยตนเองโดยไปขอรับที่โรงเรียน เป็นครั้งที่ 2 ปรากฏว่าได้รับคืน 76 ฉบับ จึงได้ครบ 335 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในการจัดกระทำข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. กรอกรหัสแบบสอบถาม
3. ตรวจสอบให้ระดับการปฏิบัติแต่ละข้อในแบบสอบถามแต่ละฉบับแล้วประมวลผล

ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและการวิจัย

เมื่อดำเนินการจัดการกระทำข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงได้วิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. เกี่ยวกับข้อมูลสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละเสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนร้อยละ
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับ การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
3. การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยการวิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และจัดอันดับเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียงเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย กำหนดขอบเขตของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 100)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 – 5.00	ปฏิบัติในระดับ มากที่สุด
3.51 – 4.50	ปฏิบัติในระดับ มาก
2.51 – 3.50	ปฏิบัติในระดับ ปานกลาง
1.51 – 2.50	ปฏิบัติในระดับ น้อย
1.00 – 1.50	ปฏิบัติในระดับ น้อยที่สุด

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบ การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามเพศ ได้แก่ เพศชาย และเพศหญิง ทดสอบสมมุติฐาน โดยการทดสอบค่าที (t – test) และเปรียบเทียบการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ ได้แก่ ประสบการณ์น้อยกว่า

10 ปี , 10 - 20 ปี และ มากกว่า 20 ปีขึ้นไปโดย ทดสอบการทดสอบค่าเอฟ (F - test) ถ้ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของ เซฟเฟ

5. เกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ หากำร้อยละ นำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 227) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะพฤติกรรม

$\sum R$ แทน ผลรวมของความคิดเห็น

n แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2. ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (α) ใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ตามวิธีของครอนบาค (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 227) ดังนี้

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

K แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

$\sum s_i^2$ แทน ผลรวมของคะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ

s_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

สถิติพื้นฐาน

1. ค่าร้อยละ โดยใช้สูตรของ (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 101) ดังนี้

$$P = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ P	แทน	ร้อยละ
f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
n	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

2. ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 102) ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
$\sum X$	แทน	ผลรวมของข้อมูลหรือคะแนน
N	แทน	จำนวนข้อมูล

3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้สูตรของ (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 103) ดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง
$\sum x^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละข้อยกกำลังสอง
$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
n	แทน	จำนวนที่ตอบแบบสอบถาม

สถิติทดสอบสมมุติฐาน

1. การทดสอบค่าที (t - test) การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง 2 กลุ่ม ของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยใช้สูตรของ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 321) ดังนี้

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาในการแจกแจงแบบ t
	\bar{x}_1	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	\bar{x}_2	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	S_1^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	n_1	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	n_2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

2. การทดสอบค่าเอฟ (F - test) การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง 3 กลุ่ม โดยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F - test) โดยใช้สูตรของ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 328) ดังนี้

$$F = \frac{MS_B}{MS_W}$$

เมื่อ	F	แทน	อัตราส่วนวิกฤตการณ์ของค่า F
	MS_B	แทน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_W	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

3. การทดสอบรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') โดยใช้สูตร (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542 : 332) ดังนี้

$$CV_d = \sqrt{(K-1)(F^*)(MS_{\text{Within}})(2/n)}$$

เมื่อ K	แทน	จำนวนกลุ่มในตัวอย่าง
F*	แทน	ค่า F ที่เปิดจากตาราง (Critical Value)
MS _{Within}	แทน	ค่า Mean Square within Group ที่คำนวณไว้แล้ว ในการวิเคราะห์ความแปรปรวน
n	แทน	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมี ดังนี้

%	แทน	ค่าร้อยละ
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาในการทดสอบค่าที (t - test)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาในการทดสอบค่าเอฟ (F - test)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ทางสถิติวิเคราะห์หาค่าสถิติของข้อมูล โดยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางแบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละตอน มีดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการวิเคราะห์สถานภาพของบุคลากร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตามตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพเพศ และประสบการณ์ โดยใช้จำนวนและค่าร้อยละ ดังปรากฏในตาราง 4.1 ต่อไปนี้

ตาราง 4.1 จำนวน และร้อยละสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศและประสบการณ์

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ ได้แก่		
1.1 ชาย	126	23.90
1.2 หญิง	209	62.40
รวม	335	100.00
2. ประสบการณ์ ได้แก่		
2.1 ต่ำกว่า 10 ปี	80	23.90
2.2 ระหว่าง 10 – 20 ปี	151	45.10
2.3 มากกว่า 20 ปี	104	31.00
รวม	335	100.00

จากตาราง 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 335 คน เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า เป็นเพศชาย จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 23.90 และเพศหญิง จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 62.40 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ระหว่าง 10 – 20 ปี จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 45.10 รองลงมาคือ มากกว่า 20 ปี จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 31.00 และมีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 23.90 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ใน 3 ด้าน คือ ด้าน ครอบครองคน ด้านครองคน และด้านครองงาน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน รายด้านและรายข้อ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังปรากฏในตาราง 4.2 - 4.25 ต่อไปนี้

ตาราง 4.2 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนโดยรวม

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านครอบครองคน	4.46	0.29	มาก
2. ด้านครองคน	4.34	0.35	มาก
3. ด้านครองงาน	4.28	0.39	มาก
รวมเฉลี่ย	4.36	0.28	มาก

จากตาราง 4.2 พบว่า การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28 - 4.46$)

ตาราง 4.3 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนด้านการครองตน

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ของครูผู้สอนด้านการครองตน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีความประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี	4.54	0.57	มากที่สุด
2. มีการพัฒนาตนเอง	4.67	0.46	มากที่สุด
3. มีความซื่อสัตย์สุจริต	4.64	0.48	มากที่สุด
4. มีการดำเนินชีวิตอย่างสมณะเหมาะสมกับอัตภาพ	4.53	0.57	มากที่สุด
5. มีความรับผิดชอบในหน้าที่	4.40	0.57	มาก
6. เป็นคนตรงต่อเวลา และรู้จักการบริหารงาน	4.54	0.49	มากที่สุด
7. เป็นคนพูดจริงทำจริง	4.28	0.62	มาก
8. มีสติและจิตใจมั่นคง	4.44	0.63	มาก
9. รู้จักดูแลรักษาร่างกายตนเองให้แข็งแรงอยู่เสมอ	4.53	0.59	มากที่สุด
10. สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีในทุกสถานการณ์	4.34	0.62	มาก
11. มีทักษะในการพูดตามโอกาสที่เหมาะสม	4.66	0.54	มากที่สุด
12. มีสัมมาคาราวะ รู้จักถ่อมตน	4.10	0.69	มาก
13. มีความละเอียดต่อการกระทำผิดกฎหมาย	4.32	0.64	มาก
14. ปฏิบัติตนต่อผู้ได้บังคับบัญชาอย่างเสมอภาค	4.40	0.56	มาก
15. ปฏิบัติตนเป็นผู้นำได้เหมาะสมกับสถานการณ์	4.47	0.85	มาก
รวมเฉลี่ย	4.46	0.29	มาก

จากตาราง 4.3 พบว่า การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนด้านการครองตน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28 - 4.47$) ยกเว้นเรื่องมีความประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีการพัฒนาตนเอง มีความซื่อสัตย์สุจริต มีการดำเนินชีวิตอย่างสมณะเหมาะสมกับอัตภาพ เป็นคนตรงต่อเวลา และรู้จักการบริหารงาน รู้จักดูแลรักษาร่างกายตนเองให้แข็งแรงอยู่เสมอ และมีทักษะในการพูดตามโอกาสที่เหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53 - 4.67$)

ตาราง 4.4 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็น
ของครูผู้สอน ด้านการครองคน

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการครองคน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีความยุติธรรม ไม่ลำเอียง ไม่เลือกปฏิบัติ	4.39	0.63	มาก
2. มีการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลได้	4.51	0.62	มากที่สุด
3. เอาใจใส่ดูแล ทุกข์ สุข ของผู้ร่วมงาน	4.51	0.55	มากที่สุด
4. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ต่อผู้ร่วมงาน	4.48	0.57	มาก
5. ให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมงานตามความเหมาะสม	4.50	0.64	มากที่สุด
6. ให้คำแนะนำผู้ร่วมงานเพื่อประโยชน์ต่อผู้ร่วมงาน	4.44	0.64	มาก
7. การบำรุงขวัญกำลังใจแก่ผู้ร่วมงานด้านการทำงานและส่วนตัว	4.41	0.64	มาก
8. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงาน	4.51	0.50	มากที่สุด
9. ให้ความเคารพนับถือต่อผู้ที่มีอาวุโสกว่า	4.01	0.72	มาก
10. ให้เกียรติกับผู้ร่วมงานทุกคน	4.04	0.66	มาก
11. เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงาน ได้แสดงความสามารถ	4.07	0.70	มาก
12. เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงาน ได้มีส่วนร่วมในการวางแผน	4.08	0.67	มาก
13. มีการเน้นการทำงานเป็นทีม	4.31	0.58	มาก
14. ใช้วาจาสุภาพทักทายผู้ร่วมงานอย่างเป็นกันเอง	4.30	0.54	มาก
15. มีการติดตามพฤติกรรมและให้กำลังใจกับผู้ร่วมงานที่มีปัญหา	4.51	0.50	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.34	0.35	มาก

จากตาราง 4.4 พบว่า การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ด้านการครองคน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) เมื่อพิจารณา รายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01 - 4.48$) ยกเว้นเรื่อง มีการปรับตัวให้เข้ากับ บุคคลได้ เอาใจใส่ดูแล ทุกข์ สุข ของผู้ร่วมงาน ให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมงานตามความเหมาะสม มี มนุษยสัมพันธ์ที่ดี และเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงาน และมีการติดตามพฤติกรรมและให้กำลังใจกับ ผู้ร่วมงานที่มีปัญหา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50 - 4.51$)

ตาราง 4.5 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็น
ของครูผู้สอน ด้านการครองงาน

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการครองงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีการศึกษาระเบียบ กฎหมาย แนวปฏิบัติ และปัญหาที่เกี่ยวกับงาน	4.33	0.74	มาก
2. มีการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ	4.40	0.63	มาก
3. ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการทำงาน	4.02	0.82	มาก
4. มีการใช้สติปัญญาไตร่ตรองคิดตรองในการทำงาน	4.20	0.79	มาก
5. มีการปฏิบัติงานเต็มเวลาเต็มความสามารถ	4.30	0.59	มาก
6. มีความพอใจเต็มใจทำงานด้วยความภาคภูมิใจ	4.08	0.81	มาก
7. มีความมุ่งมั่นในการทำงานในหน้าที่ให้สำเร็จ	4.20	0.71	มาก
8. มีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน	4.21	0.76	มาก
9. มีการวางแผนบริหารงานที่ได้รับมอบหมายอย่างรอบคอบ	4.35	0.60	มาก
10. ทำงานโดยยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก	4.34	0.67	มาก
11. สามารถจัดบุคลากรเข้าทำงานได้ตรงกับความรู้ความสามารถ	4.40	0.68	มาก
12. มีการมอบหมายงาน และติดตามงานด้วยตนเอง	4.33	0.67	มาก
13. มีการบริหารจัดการตามระบอบประชาธิปไตย	4.34	0.62	มาก
14. จัดให้มีการประชุม เมื่อมีปัญหาหรือมีงานสำคัญ	4.31	0.66	มาก
15. เป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการงานในโรงเรียน	4.34	0.67	มาก
รวมเฉลี่ย	4.28	0.39	มาก

จากตาราง 4.5 พบว่า การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ด้านการครองงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) เมื่อพิจารณา รายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02 - 4.40$)

ตาราง 4.6 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็น
ของครูผู้สอนเพศชาย โดยรวม

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านการครองตน	4.47	0.28	มาก
2. ด้านการครองคน	4.36	0.33	มาก
3. ด้านการครองงาน	4.33	0.36	มาก
รวมเฉลี่ย	4.24	0.27	มาก

จากตาราง 4.6 พบว่า การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนเพศชาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33 - 4.47$)

ตาราง 4.7 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็น
ของครูผู้สอนเพศชาย ด้านการครองตน

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการครองตน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีความประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี	4.57	0.55	มากที่สุด
2. มีการพัฒนาตนเอง	4.69	0.46	มากที่สุด
3. มีความซื่อสัตย์สุจริต	4.66	0.47	มากที่สุด
4. มีการดำเนินชีวิตอย่างสมณะเหมาะสมกับอัตภาพ	4.56	0.55	มากที่สุด
5. มีความรับผิดชอบในหน้าที่	4.41	0.55	มาก
6. เป็นคนตรงต่อเวลา และรู้จักการบริหารงาน	4.53	0.50	มากที่สุด
7. เป็นคนพูดจริงทำจริง	4.31	0.62	มาก
8. มีสติและจิตใจมั่นคง	4.46	0.64	มาก
9. รู้จักดูแลรักษาร่างกายตนเองให้แข็งแรงอยู่เสมอ	4.53	0.60	มากที่สุด
10. สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีในทุกสถานการณ์	4.34	0.63	มาก
11. มีทักษะในการพูดตามโอกาสที่เหมาะสม	4.69	0.52	มากที่สุด
12. มีสัมมาคาราวะ รู้จักถ่อมตน	4.07	0.69	มาก
13. มีความละเอียดต่อการกระทำผิดกฎหมาย	4.34	0.63	มาก
14. ปฏิบัติตนต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเสมอภาค	4.42	0.55	มาก
15. ปฏิบัติตนเป็นผู้นำได้เหมาะสมกับสถานการณ์	4.48	0.84	มาก
รวมเฉลี่ย	4.47	0.28	มาก

จากตาราง 4.7 พบว่า การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนเพศชาย ด้านการครองตน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07 - 4.48$) ยกเว้นเรื่องมีความประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีการพัฒนาตนเอง มีความซื่อสัตย์สุจริต มีการดำเนินชีวิตอย่างสมณะเหมาะสมกับอัตภาพ เป็นคนตรงต่อเวลา และรู้จักการบริหารงาน รู้จักดูแลรักษาร่างกายตนเองให้แข็งแรงอยู่เสมอ และมีทักษะในการพูดตามโอกาสที่เหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53 - 4.69$)

ตาราง 4.8 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็น
ของครูผู้สอนเพศชาย ด้านการครองคน

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการครองคน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีความยุติธรรม ไม่ลำเอียงไม่เลือกปฏิบัติ	4.39	0.63	มาก
2. มีการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลได้	4.53	0.60	มากที่สุด
3. เอาใจใส่ดูแลทุกข์ สุข ของผู้ร่วมงาน	4.52	0.54	มากที่สุด
4. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ต่อผู้ร่วมงาน	4.51	0.56	มากที่สุด
5. ให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมงานตามความเหมาะสม	4.53	0.61	มากที่สุด
6. ให้คำแนะนำผู้ร่วมงานเพื่อประโยชน์ต่อผู้ร่วมงาน	4.46	0.61	มาก
7. การบำรุงขวัญกำลังใจแก่ผู้ร่วมงานด้านการทำงานและส่วนตัว	4.42	0.61	มาก
8. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงาน	4.50	0.50	มากที่สุด
9. ให้ความเคารพนับถือต่อผู้ที่มีอาวุโสกว่า	4.04	0.72	มาก
10. ให้เกียรติกับผู้ร่วมงานทุกคน	4.07	0.67	มาก
11. เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงาน ได้แสดงความสามารถ	4.10	0.70	มาก
12. เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงาน ได้มีส่วนร่วมในการวางแผน	4.09	0.67	มาก
13. มีการเน้นการทำงานเป็นทีม	4.35	0.57	มาก
14. ใช้วาจาสุภาพทักทายผู้ร่วมงานอย่างเป็นกันเอง	4.33	0.55	มาก
15. มีการติดตามพฤติกรรมและให้กำลังใจกับผู้ร่วมงานที่มีปัญหา	4.53	0.50	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.36	0.33	มาก

จากตาราง 4.8 พบว่า การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนเพศชาย ด้านการครองคน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า เกือบทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04 - 4.46$) ยกเว้นเรื่อง มีการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลได้ เอาใจใส่ดูแลทุกข์ สุข ของผู้ร่วมงาน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ต่อผู้ร่วมงาน ให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมงานตามความเหมาะสม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงาน และมีการติดตามพฤติกรรมและให้กำลังใจกับผู้ร่วมงานที่มีปัญหา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50 - 4.53$)

ตาราง 4.9 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็น
ของครูผู้สอนเพศชาย ด้านการครองงาน

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการครองงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีการศึกษาระเบียบ กฎหมาย แนวปฏิบัติ และปัญหาที่เกี่ยวกับงาน	4.35	0.73	มาก
2. มีการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ	4.40	0.63	มาก
3. ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการทำงาน	4.03	0.80	มาก
4. มีการใช้สติปัญญาไตร่ตรองคิดไตร่ตรองในการทำงาน	4.23	0.77	มาก
5. มีการปฏิบัติงานเต็มเวลาเต็มความสามารถ	4.32	0.57	มาก
6. มีความพอใจเต็มใจทำงานด้วยความภาคภูมิใจ	4.10	0.78	มาก
7. มีความมุ่งมั่นในการทำงานในหน้าที่ให้สำเร็จ	4.22	0.66	มาก
8. มีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน	4.23	0.73	มาก
9. มีการวางแผนบริหารงานที่ได้รับมอบหมายอย่างรอบคอบ	4.37	0.58	มาก
10. ทำงานโดยยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก	4.38	0.64	มาก
11. สามารถจัดบุคลากรเข้าทำงานได้ตรงกับความรู้ความสามารถ	4.57	0.54	มากที่สุด
12. มีการมอบหมายงาน และติดตามงานด้วยตนเอง	4.39	0.60	มาก
13. มีการบริหารจัดการตามระบอบประชาธิปไตย	4.42	0.57	มาก
14. จัดให้มีการประชุม เมื่อมีปัญหาหรือมีงานสำคัญ	4.49	0.58	มาก
15. เป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการงานในโรงเรียน	4.45	0.66	มาก
รวมเฉลี่ย	4.33	0.36	มาก

จากตาราง 4.9 พบว่า การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนเพศชาย ด้านการครองงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03 - 4.49$) ยกเว้นเรื่อง สามารถจัดบุคลากรเข้าทำงานได้ตรงกับความรู้ความสามารถ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$)

ตาราง 4.10 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็น
ของครูผู้สอนเพศหญิง โดยรวม

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านการครองตน	4.45	0.29	มาก
2. ด้านการครองคน	4.32	0.36	มาก
3. ด้านการครองงาน	4.29	0.40	มาก
รวมเฉลี่ย	4.34	0.29	มาก

จากตาราง 4.10 พบว่า การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนเพศหญิง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29 - 4.45$)

ตาราง 4.11 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนเพศหญิง ด้านการครองตน

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการครองตน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีความประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี	4.53	0.58	มากที่สุด
2. มีการพัฒนาตนเอง	4.66	0.47	มากที่สุด
3. มีความซื่อสัตย์สุจริต	4.62	0.48	มากที่สุด
4. มีการดำเนินชีวิตอย่างสมณะเหมาะสมกับอัตภาพ	4.51	0.58	มากที่สุด
5. มีความรับผิดชอบในหน้าที่	4.39	0.58	มาก
6. เป็นคนตรงต่อเวลา และรู้จักการบริหารงาน	4.54	0.49	มากที่สุด
7. เป็นคนพูดจริงทำจริง	4.26	0.62	มาก
8. มีสติและจิตใจมั่นคง	4.43	0.64	มาก
9. รู้จักดูแลรักษาร่างกายตนเองให้แข็งแรงอยู่เสมอ	4.54	0.59	มากที่สุด
10. สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีในทุกสถานการณ์	4.34	0.61	มาก
11. มีทักษะในการพูดตามโอกาสที่เหมาะสม	4.64	0.55	มากที่สุด
12. มีสัมมาคาราวะ รู้จักถ่อมตน	4.11	0.68	มาก
13. มีความละเอียดต่อการกระทำผิดกฎหมาย	4.30	0.64	มาก
14. ปฏิบัติตนต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเสมอภาค	4.38	0.57	มาก
15. ปฏิบัติตนเป็นผู้นำได้เหมาะสมกับสถานการณ์	4.47	0.86	มาก
รวมเฉลี่ย	4.45	0.29	มาก

จากตาราง 4.11 พบว่า การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนเพศหญิง ด้านการครองตน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11 - 4.47$) ยกเว้นเรื่องมีความประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีการพัฒนาตนเอง มีความซื่อสัตย์สุจริต มีการดำเนินชีวิตอย่างสมณะเหมาะสมกับอัตภาพ เป็นคนตรงต่อเวลา และรู้จักการบริหารงาน รู้จักดูแลรักษาร่างกายตนเองให้แข็งแรงอยู่เสมอ และมีทักษะในการพูดตามโอกาสที่เหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51 - 4.66$)

ตาราง 4.12 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนเพศหญิง ด้านการครองคน

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการครองคน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีความยุติธรรม ไม่ลำเอียงไม่เลือกปฏิบัติ	4.39	0.63	มาก
2. มีการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลได้	4.49	0.63	มาก
3. เอาใจใส่ดูแลทุกข์ สุข ของผู้ร่วมงาน	4.50	0.55	มากที่สุด
4. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ต่อผู้ร่วมงาน	4.46	0.58	มาก
5. ให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมงานตามความเหมาะสม	4.48	0.66	มาก
6. ให้คำแนะนำผู้ร่วมงานเพื่อประโยชน์ต่อผู้ร่วมงาน	4.43	0.66	มาก
7. การบำรุงขวัญกำลังใจแก่ผู้ร่วมงานด้านการงานและส่วนตัว	4.40	0.65	มาก
8. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงาน	4.51	0.50	มากที่สุด
9. ให้ความเคารพนับถือต่อผู้ที่มีอาวุโสกว่า	4.00	0.73	มาก
10. ให้เกียรติกับผู้ร่วมงานทุกคน	4.02	0.66	มาก
11. เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงาน ได้แสดงความสามารถ	4.05	0.70	มาก
12. เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงาน ได้มีส่วนร่วมในการวางแผน	4.07	0.67	มาก
13. มีการเน้นการทำงานเป็นทีม	4.29	0.58	มาก
14. ใช้วาจาสุภาพทักทายผู้ร่วมงานอย่างเป็นกันเอง	4.29	0.54	มาก
15. มีการติดตามพฤติกรรมและให้กำลังใจกับผู้ร่วมงานที่มีปัญหา	4.49	0.50	มาก
รวมเฉลี่ย	4.32	0.36	มาก

จากตาราง 4.12 พบว่า การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนเพศหญิง ด้านการครองคน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า เกือบทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00 - 4.49$) ยกเว้นเรื่อง เอาใจใส่ดูแลทุกข์ สุข ของผู้ร่วมงาน และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50 - 4.51$)

ตาราง 4.13 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็น
ของครูผู้สอนเพศหญิง ด้านการครองงาน

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการครองงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีการศึกษาระเบียบ กฎหมาย แนวปฏิบัติ และปัญหาที่เกี่ยวข้องกับงาน	4.32	0.75	มาก
2. มีการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ	4.41	0.63	มาก
3. ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการทำงาน	4.01	0.83	มาก
4. มีการใช้สติปัญญาไตร่ตรองคิดไตร่ตรองในการทำงาน	4.19	0.80	มาก
5. มีการปฏิบัติงานเต็มเวลาเต็มความสามารถ	4.29	0.60	มาก
6. มีความพอใจเต็มใจทำงานด้วยความภาคภูมิใจ	4.07	0.82	มาก
7. มีความมุ่งมั่นในการทำงานในหน้าที่ให้สำเร็จ	4.19	0.73	มาก
8. มีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน	4.19	0.78	มาก
9. มีการวางแผนบริหารงานที่ได้รับมอบหมายอย่างรอบคอบ	4.33	0.61	มาก
10. ทำงานโดยยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก	4.32	0.68	มาก
11. สามารถจัดบุคลากรเข้าทำงานได้ตรงกับความรู้ความสามารถ	4.30	0.74	มาก
12. มีการมอบหมายงาน และติดตามงานด้วยตนเอง	4.29	0.71	มาก
13. มีการบริหารจัดการตามระบอบประชาธิปไตย	4.29	0.64	มาก
14. จัดให้มีการประชุม เมื่อมีปัญหาหรือมีงานสำคัญ	4.20	0.67	มาก
15. เป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการงานในโรงเรียน	4.27	0.67	มาก
รวมเฉลี่ย	4.24	0.40	มาก

จากตาราง 4.13 พบว่า การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนเพศหญิง ด้านการครองงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01 - 4.41$)

ตาราง 4.14 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี โดยรวม

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านการครองตน	4.49	0.26	มาก
2. ด้านการครองคน	4.37	0.31	มาก
3. ด้านการครองงาน	4.36	0.37	มาก
รวมเฉลี่ย	4.41	0.25	มาก

จากตาราง 4.14 พบว่า การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36 - 4.49$)

ตาราง 4.15 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี ด้านการครองตน

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ของครูผู้สอนด้านการครองตน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีความประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี	4.66	0.52	มากที่สุด
2. มีการพัฒนาตนเอง	4.73	0.44	มากที่สุด
3. มีความซื่อสัตย์สุจริต	4.66	0.47	มากที่สุด
4. มีการดำเนินชีวิตอย่างสมณะเหมาะสมกับอัตภาพ	4.60	0.54	มากที่สุด
5. มีความรับผิดชอบในหน้าที่	4.51	0.55	มากที่สุด
6. เป็นคนตรงต่อเวลา และรู้จักการบริหารงาน	4.58	0.49	มากที่สุด
7. เป็นคนพูดจริงทำจริง	4.37	0.60	มาก
8. มีสติและจิตใจมั่นคง	4.46	0.61	มาก
9. รู้จักดูแลรักษาร่างกายตนเองให้แข็งแรงอยู่เสมอ	4.55	0.57	มากที่สุด
10. สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีในทุกสถานการณ์	4.43	0.61	มาก
11. มีทักษะในการพูดตามโอกาสที่เหมาะสม	4.66	0.57	มากที่สุด
12. มีสัมมาคาราวะ รู้จักถ่อมตน	3.98	0.68	มาก
13. มีความละเอียดต่อการกระทำผิดกฎหมาย	4.31	0.58	มาก
14. ปฏิบัติตนต่อผู้ได้บังคับบัญชาอย่างเสมอภาค	4.41	0.54	มาก
15. ปฏิบัติตนเป็นผู้นำได้เหมาะสมกับสถานการณ์	4.51	0.77	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.49	0.26	มาก

จากตาราง 4.15 พบว่า การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาดูตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี ด้านการครองตน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51 - 4.73$) ยกเว้นเรื่อง เป็นคนพูดจริงทำจริง มีสติและจิตใจมั่นคง สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีในทุกสถานการณ์ มีสัมมาคาราวะ รู้จักถ่อมตน มีความละเอียดต่อการกระทำผิดกฎหมาย และปฏิบัติตนต่อผู้ได้บังคับบัญชาอย่างเสมอภาค อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98 - 4.46$)

ตาราง 4.16 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็น
ของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี ด้านการครองคน

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการครองคน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีความยุติธรรม ไม่ลำเอียงไม่เลือกปฏิบัติ	4.48	0.61	มาก
2. มีการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลได้	4.56	0.61	มากที่สุด
3. เอาใจใส่ดูแล ทุกข์ สุข ของผู้ร่วมงาน	4.57	0.56	มากที่สุด
4. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ต่อผู้ร่วมงาน	4.55	0.54	มากที่สุด
5. ให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมงานตามความเหมาะสม	4.56	0.59	มากที่สุด
6. ให้คำแนะนำผู้ร่วมงานเพื่อประโยชน์ต่อผู้ร่วมงาน	4.50	0.59	มากที่สุด
7. การบำรุงขวัญกำลังใจแก่ผู้ร่วมงานด้านการทำงานและส่วนตัว	4.47	0.59	มาก
8. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงาน	4.51	0.50	มากที่สุด
9. ให้ความเคารพนับถือต่อผู้ที่มีอาวุโสกว่า	4.12	0.71	มาก
10. ให้เกียรติกับผู้ร่วมงานทุกคน	4.05	0.67	มาก
11. เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงาน ได้แสดงความสามารถ	4.05	0.74	มาก
12. เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงาน ได้มีส่วนร่วมในการวางแผน	4.05	0.67	มาก
13. มีการเน้นการทำงานเป็นทีม	4.32	0.56	มาก
14. ใช้วาจาสุภาพทักทายผู้ร่วมงานอย่างเป็นกันเอง	4.33	0.52	มาก
15. มีการติดตามพฤติกรรมและให้กำลังใจกับผู้ร่วมงานที่มีปัญหา	4.47	0.50	มาก
รวมเฉลี่ย	4.37	0.31	มาก

จากตาราง 4.16 พบว่า การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี ด้านการครองคน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.37$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05 - 4.48$) ยกเว้น เรื่อง มีการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลได้ เอาใจใส่ดูแล ทุกข์ สุข ของผู้ร่วมงาน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ต่อผู้ร่วมงาน ให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมงานตามความเหมาะสม ให้คำแนะนำผู้ร่วมงานเพื่อ ประโยชน์ต่อผู้ร่วมงาน และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50 - 4.57$)

ตาราง 4.17 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็น
ของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี ด้านการครองงาน

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการครองงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีการศึกษาระเบียบ กฎหมาย แนวปฏิบัติ และปัญหาที่เกี่ยวกับงาน	4.40	0.73	มาก
2. มีการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ	4.41	0.60	มาก
3. ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการทำงาน	4.08	0.78	มาก
4. มีการใช้สติปัญญาไตร่ตรองคิดครีตรองในการทำงาน	4.23	0.76	มาก
5. มีการปฏิบัติงานเต็มเวลาเต็มความสามารถ	4.30	0.58	มาก
6. มีความพอใจเต็มใจทำงานด้วยความภาคภูมิใจ	4.16	0.75	มาก
7. มีความมุ่งมั่นในการทำงานในหน้าที่ให้สำเร็จ	4.23	0.66	มาก
8. มีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน	4.27	0.71	มาก
9. มีการวางแผนบริหารงานที่ได้รับมอบหมายอย่างรอบคอบ	4.40	0.60	มาก
10. ทำงานโดยยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก	4.41	0.65	มาก
11. สามารถจัดบุคลากรเข้าทำงานได้ตรงกับความรู้ความสามารถ	4.57	0.56	มากที่สุด
12. มีการมอบหมายงาน และติดตามงานด้วยตนเอง	4.51	0.55	มากที่สุด
13. มีการบริหารจัดการตามระบอบประชาธิปไตย	4.48	0.55	มาก
14. จัดให้มีการประชุม เมื่อมีปัญหาหรือมีงานสำคัญ	4.50	0.57	มากที่สุด
15. เป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการงานในโรงเรียน	4.43	0.59	มาก
รวมเฉลี่ย	4.36	0.37	มาก

จากตาราง 4.17 พบว่า การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี ด้านการครองงาน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.36$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า เกือบทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08 - 4.48$) ยกเว้นเรื่อง สามารถจัดบุคลากรเข้าทำงานได้ตรงกับความรู้ความสามารถ มีการมอบหมายงาน และติดตามงานด้วยตนเอง และจัดให้มีการประชุม เมื่อมีปัญหาหรือมีงานสำคัญ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50 - 4.57$)

ตาราง 4.18 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ 10 - 20 ปี โดยรวม

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านการครองตน	4.44	0.30	มาก
2. ด้านการครองคน	4.33	0.36	มาก
3. ด้านการครองงาน	4.28	0.39	มาก
รวมเฉลี่ย	4.35	0.30	มาก

จากตาราง 4.18 พบว่า การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ 10 - 20 ปี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28 - 4.44$)

ตาราง 4.19 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็น
ของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ 10 - 20 ปี ด้านการครองตน

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ของครูผู้สอนด้านการครองตน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีความประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี	4.48	0.58	มาก
2. มีการพัฒนาตนเอง	4.65	0.47	มากที่สุด
3. มีความซื่อสัตย์สุจริต	4.63	0.48	มากที่สุด
4. มีการดำเนินชีวิตอย่างสมถะเหมาะสมกับอัตภาพ	4.50	0.58	มากที่สุด
5. มีความรับผิดชอบในหน้าที่	4.32	0.56	มาก
6. เป็นคนตรงต่อเวลา และรู้จักการบริหารงาน	4.49	0.50	มาก
7. เป็นคนพูดจริงทำจริง	4.23	0.63	มาก
8. มีสติและจิตใจมั่นคง	4.43	0.66	มาก
9. รู้จักดูแลรักษาร่างกายตนเองให้แข็งแรงอยู่เสมอ	4.50	0.62	มากที่สุด
10. สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีในทุกสถานการณ์	4.27	0.63	มาก
11. มีทักษะในการพูดตามโอกาสที่เหมาะสม	4.71	0.48	มากที่สุด
12. มีสัมมาคาราวะ รู้จักถ่อมตน	4.17	0.68	มาก
13. มีความละเอียดต่อการกระทำผิดกฎหมาย	4.33	0.67	มาก
14. ปฏิบัติตนต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเสมอภาค	4.41	0.58	มาก
15. ปฏิบัติตนเป็นผู้นำได้เหมาะสมกับสถานการณ์	4.43	0.92	มาก
รวมเฉลี่ย	4.44	0.30	มาก

จากตาราง 4.19 พบว่า การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ 10 - 20 ปี ด้านการครองตน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17 - 4.49$) ยกเว้นเรื่อง มีการพัฒนาตนเอง มีความซื่อสัตย์สุจริต มีการดำเนินชีวิตอย่างสมถะเหมาะสมกับอัตภาพ รู้จักดูแลรักษาร่างกายตนเองให้แข็งแรงอยู่เสมอ และมีทักษะในการพูดตามโอกาสที่เหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50 - 4.71$)

ตาราง 4.20 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็น
ของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ 10 – 20 ปี ด้านการครองคน

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการครองคน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีความยุติธรรม ไม่ลำเอียงไม่เลือกปฏิบัติ	4.33	0.65	มาก
2. มีการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลได้	4.49	0.62	มาก
3. เอาใจใส่ดูแล ทุกข์ สุข ของผู้ร่วมงาน	4.49	0.53	มาก
4. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ต่อผู้ร่วมงาน	4.46	0.58	มาก
5. ให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมงานตามความเหมาะสม	4.49	0.66	มาก
6. ให้คำแนะนำผู้ร่วมงานเพื่อประโยชน์ต่อผู้ร่วมงาน	4.41	0.65	มาก
7. การบำรุงขวัญกำลังใจแก่ผู้ร่วมงานด้านการงานและส่วนตัว	4.37	0.64	มาก
8. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงาน	4.49	0.50	มาก
9. ให้ความเคารพนับถือต่อผู้ที่มีอาวุโสกว่า	4.00	0.73	มาก
10. ให้เกียรติกับผู้ร่วมงานทุกคน	4.07	0.66	มาก
11. เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงาน ได้แสดงความสามารถ	4.13	0.67	มาก
12. เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงาน ได้มีส่วนร่วมในการวางแผน	4.09	0.67	มาก
13. มีการเน้นการทำงานเป็นทีม	4.35	0.59	มาก
14. ใช้วาจาสุภาพทักทายผู้ร่วมงานอย่างเป็นกันเอง	4.31	0.55	มาก
15. มีการติดตามพฤติกรรมและให้กำลังใจกับผู้ร่วมงานที่มีปัญหา	4.54	0.49	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.33	0.36	มาก

จากตาราง 4.20 พบว่า การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ 10 – 20 ปี ด้านการครองคน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.33$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00 - 4.49$) ยกเว้น เรื่อง มีการติดตามพฤติกรรมและให้กำลังใจกับผู้ร่วมงานที่มีปัญหา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$)

ตาราง 4.21 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ 10 – 20 ปี ด้านการครองงาน

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการครองงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีการศึกษาระเบียบ กฎหมาย แนวปฏิบัติ และปัญหาที่เกี่ยวกับงาน	4.28	0.75	มาก
2. มีการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ	4.39	0.66	มาก
3. ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการทำงาน	4.98	0.84	มากที่สุด
4. มีการใช้สติปัญญาใคร่ครวญคิดไตร่ตรองในการทำงาน	4.17	0.80	มาก
5. มีการปฏิบัติงานเต็มเวลาเต็มความสามารถ	4.31	0.59	มาก
6. มีความพอใจเต็มใจทำงานด้วยความภาคภูมิใจ	4.04	0.83	มาก
7. มีความมุ่งมั่นในการทำงานในหน้าที่ให้สำเร็จ	4.19	0.70	มาก
8. มีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน	4.18	0.77	มาก
9. มีการวางแผนบริหารงานที่ได้รับมอบหมายอย่างรอบคอบ	4.32	0.59	มาก
10. ทำงานโดยยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก	4.33	0.67	มาก
11. สามารถจัดบุคลากรเข้าทำงานได้ตรงกับความรู้ความสามารถ	4.51	0.60	มากที่สุด
12. มีการมอบหมายงาน และติดตามงานด้วยตนเอง	4.31	0.70	มาก
13. มีการบริหารจัดการตามระบอบประชาธิปไตย	4.40	0.59	มาก
14. จัดให้มีการประชุม เมื่อมีปัญหาหรือมีงานสำคัญ	4.36	0.64	มาก
15. เป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการงานในโรงเรียน	4.37	0.75	มาก
รวมเฉลี่ย	4.28	0.39	มาก

จากตาราง 4.21 พบว่า การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ 10 – 20 ปี ด้านการครองงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า เกือบทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04 - 4.40$) ยกเว้นเรื่อง ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการทำงาน และสามารถจัดบุคลากรเข้าทำงานได้ตรงกับความรู้ความสามารถ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51 - 4.98$)

ตาราง 4.22 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็น
ของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี โดยรวม

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านการครองตน	4.46	0.29	มาก
2. ด้านการครองคน	4.32	0.37	มาก
3. ด้านการครองงาน	4.21	0.39	มาก
รวมเฉลี่ย	4.33	0.29	มาก

จากตาราง 4.22 พบว่า การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21 - 4.46$)

ตาราง 4.23 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็น
ของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี ด้านการครองตน

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ของครูผู้สอนด้านการครองตน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีความประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี	4.54	0.58	มากที่สุด
2. มีการพัฒนาตนเอง	4.66	0.47	มากที่สุด
3. มีความซื่อสัตย์สุจริต	4.63	0.48	มากที่สุด
4. มีการดำเนินชีวิตอย่างสมณะเหมาะสมกับอศภาพ	4.52	0.59	มากที่สุด
5. มีความรับผิดชอบในหน้าที่	4.43	0.58	มาก
6. เป็นคนตรงต่อเวลา และรู้จักการบริหารงาน	4.57	0.49	มากที่สุด
7. เป็นคนพูดจริงทำจริง	4.28	0.63	มาก
8. มีสติและจิตใจมั่นคง	4.45	0.62	มาก
9. รู้จักดูแลรักษาร่างกายตนเองให้แข็งแรงอยู่เสมอ	4.56	0.58	มากที่สุด
10. สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีในทุกสถานการณ์	4.38	0.61	มาก
11. มีทักษะในการพูดตามโอกาสที่เหมาะสม	4.59	0.59	มากที่สุด
12. มีสัมมาคาราวะ รู้จักถ่อมตน	4.08	0.69	มาก
13. มีความละเอียดต่อการกระทำผิดกฎหมาย	4.30	0.63	มาก
14. ปฏิบัติตนต่อผู้ได้บังคับบัญชาอย่างเสมอภาค	4.36	0.57	มาก
15. ปฏิบัติตนเป็นผู้นำได้เหมาะสมกับสถานการณ์	4.51	0.80	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.46	0.29	มาก

จากตาราง 4.23 พบว่า การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี ด้านการครองตน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51 - 4.66$) ยกเว้นเรื่อง มีความรับผิดชอบในหน้าที่ เรื่อง เป็นคนพูดจริงทำจริง เรื่องมีสติและจิตใจมั่นคง เรื่องสามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีในทุกสถานการณ์ เรื่องมีสัมมาคาราวะ รู้จักถ่อมตน เรื่องมีความละเอียดต่อการกระทำผิดกฎหมาย และเรื่องปฏิบัติตนต่อผู้ได้บังคับบัญชาอย่างเสมอภาค อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08 - 4.45$)

ตาราง 4.24 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็น
ของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี ด้านการครองคน

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการครองคน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีความยุติธรรม ไม่ลำเอียงไม่เลือกปฏิบัติ	4.42	0.61	มาก
2. มีการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลได้	4.49	0.63	มาก
3. เอาใจใส่ดูแล ทุกข์ สุข ของผู้ร่วมงาน	4.50	0.55	มากที่สุด
4. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ต่อผู้ร่วมงาน	4.46	0.58	มาก
5. ให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมงานตามความเหมาะสม	4.48	0.66	มาก
6. ให้คำแนะนำผู้ร่วมงานเพื่อประโยชน์ต่อผู้ร่วมงาน	4.44	0.66	มาก
7. การบำรุงขวัญกำลังใจแก่ผู้ร่วมงานด้านการทำงานและส่วนตัว	4.43	0.66	มาก
8. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงาน	4.53	0.50	มากที่สุด
9. ให้ความเคารพนับถือต่อผู้ที่มีอาวุโสกว่า	3.96	0.72	มาก
10. ให้เกียรติกับผู้ร่วมงานทุกคน	3.99	0.66	มาก
11. เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงาน ได้แสดงความสามารถ	4.00	0.71	มาก
12. เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงาน ได้มีส่วนร่วมในการวางแผน	4.07	0.67	มาก
13. มีการเน้นการทำงานเป็นทีม	4.25	0.57	มาก
14. ใ้เวลาสุขภาพพักทนายผู้ร่วมงานอย่างเป็นกันเอง	4.27	0.54	มาก
15. มีการติดตามพฤติกรรมและให้กำลังใจกับผู้ร่วมงานที่มีปัญหา	4.49	0.50	มาก
รวมเฉลี่ย	4.32	0.37	มาก

จากตาราง 4.24 พบว่า การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี ด้านการครองคน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00 - 4.49$) ยกเว้นเรื่อง เอาใจใส่ดูแล ทุกข์ สุข ของผู้ร่วมงาน และเรื่องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50 - 4.53$)

ตาราง 4.25 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี ด้านการครองงาน

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการครองงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีการศึกษาระเบียบ กฎหมาย แนวปฏิบัติ และปัญหาที่เกี่ยวกับงาน	4.36	0.75	มาก
2. มีการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ	4.43	0.61	มาก
3. ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการทำงาน	4.08	0.82	มาก
4. มีการใช้สติปัญญาไตร่ตรองคิดไตร่ตรองในการทำงาน	4.23	0.80	มาก
5. มีการปฏิบัติงานเต็มเวลาเต็มความสามารถ	4.29	0.60	มาก
6. มีความพอใจเต็มใจทำงานด้วยความภาคภูมิใจ	4.07	0.82	มาก
7. มีความมุ่งมั่นในการทำงานในหน้าที่ให้สำเร็จ	4.20	0.75	มาก
8. มีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน	4.20	0.78	มาก
9. มีการวางแผนบริหารงานที่ได้รับมอบหมายอย่างรอบคอบ	4.35	0.62	มาก
10. ทำงานโดยยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก	4.32	0.68	มาก
11. สามารถจับบุคลากรเข้าทำงาน ได้ตรงกับความรู้ความสามารถ	4.10	0.77	มาก
12. มีการมอบหมายงาน และติดตามงานด้วยตนเอง	4.21	0.69	มาก
13. มีการบริหารจัดการตามระบอบประชาธิปไตย	4.14	0.67	มาก
14. จัดให้มีการประชุม เมื่อมีปัญหาหรือมีงานสำคัญ	4.09	0.69	มาก
15. เป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการงานในโรงเรียน	4.21	0.58	มาก
รวมเฉลี่ย	4.21	0.39	มาก

จากตาราง 4.25 พบว่า การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี ด้านการครองงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07 - 4.43$)

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหาร
สถานศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าที (t - test) การทดสอบค่าเอฟ (F - test) และการทดสอบ
ผลต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe's Method) ดังปรากฏในตาราง 4.26 - 4.37
ต่อไปนี้

ตาราง 4.26 เปรียบเทียบการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา
ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ที่มีเพศต่างกัน โดยรวม

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหาร สถานศึกษา	ชาย		หญิง		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ด้านการครองตน	4.47	0.28	4.45	0.29	0.68
2. ด้านการครองคน	4.36	0.33	4.32	0.36	0.85
3. ด้านการครองงาน	4.33	0.36	4.24	0.40	1.91
รวมเฉลี่ย	4.39	0.27	4.34	0.29	1.45

จากตาราง 4.26 พบว่า การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหาร
สถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีเพศต่างกัน โดยรวมและเป็นรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.27 เปรียบเทียบการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา
ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีเพศต่างกัน ด้านการครองตน

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหาร สถานศึกษา ด้านการครองตน	ชาย		หญิง		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. มีความประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี	4.57	0.55	4.53	0.58	0.62
2. มีการพัฒนาตนเอง	4.69	0.46	4.66	0.47	0.39
3. มีความซื่อสัตย์สุจริต	4.66	0.47	4.62	0.48	0.73
4. มีการดำเนินชีวิตอย่างสมณะเหมาะสมกับอัตภาพ	4.56	0.55	4.51	0.58	0.71
5. มีความรับผิดชอบในหน้าที่	4.41	0.55	4.39	0.58	0.24
6. เป็นคนตรงต่อเวลา และรู้จักการบริหารงาน	4.53	0.50	4.54	0.49	0.10
7. เป็นคนพูดจริงทำจริง	4.31	0.62	4.26	0.62	0.76
8. มีสติและจิตใจมั่นคง	4.46	0.64	4.43	0.64	0.34
9. รู้จักดูแลรักษาร่างกายตนเองให้แข็งแรงอยู่เสมอ	4.53	0.60	4.54	0.59	0.13
10. สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีในทุกสถานการณ์	4.34	0.63	4.34	0.61	0.00
11. มีทักษะในการพูดตามโอกาสที่เหมาะสม	4.69	0.52	4.64	0.55	0.85
12. มีสัมมาคาราวะ รู้จักถ่อมตน	4.07	0.69	4.11	0.68	0.51
13. มีความละเอียดต่อการกระทำผิดกฎหมาย	4.34	0.63	4.30	0.64	0.59
14. ปฏิบัติตนต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเสมอภาค	4.42	0.55	4.38	0.57	0.71
15. ปฏิบัติตนเป็นผู้นำได้เหมาะสมกับสถานการณ์	4.48	0.84	4.47	0.86	0.10
รวมเฉลี่ย	4.47	0.28	4.45	0.29	0.68

จากตาราง 4.27 พบว่า การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา
ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ที่มีเพศต่างกัน ด้านการครองตน โดยรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.28 เปรียบเทียบการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา
ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีเพศต่างกัน ด้านการครองคน

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหาร สถานศึกษา ด้านการครองคน	ชาย		หญิง		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. มีความประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี	4.39	0.63	4.39	0.63	0.00
2. มีการพัฒนาตนเอง	4.53	0.60	4.49	0.63	0.48
3. มีความซื่อสัตย์สุจริต	4.52	0.54	4.50	0.55	0.26
4. มีการดำเนินชีวิตอย่างสมณะเหมาะสมกับอัตภาพ	4.51	0.56	4.46	0.58	0.79
5. มีความรับผิดชอบในหน้าที่	4.53	0.61	4.48	0.66	0.77
6. เป็นคนตรงต่อเวลา และรู้จักการบริหารงาน	4.46	0.61	4.43	0.66	0.40
7. เป็นคนพูดจริงทำจริง	4.42	0.61	4.40	0.65	0.30
8. มีสติและจิตใจมั่นคง	4.50	0.50	4.51	0.50	0.15
9. รู้จักดูแลรักษาร่างกายตนเองให้แข็งแรงอยู่เสมอ	4.04	0.72	4.00	0.73	0.57
10. สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีในทุกสถานการณ์	4.07	0.67	4.02	0.66	0.63
11. มีทักษะในการพูดตาม โอกาสที่เหมาะสม	4.10	0.70	4.05	0.70	0.57
12. มีสัมมาคาราวะ รู้จักถ่อมตน	4.09	0.67	4.07	0.67	0.30
13. มีความละเอียดอ่อนต่อการกระทำผิดกฎหมาย	4.35	0.57	4.29	0.58	0.99
14. ปฏิบัติตนต่อผู้ได้บังคับบัญชาอย่างเสมอภาค	4.33	0.55	4.29	0.54	0.67
15. ปฏิบัติตนเป็นผู้นำได้เหมาะสมกับสถานการณ์	4.53	0.50	4.49	0.50	0.75
รวมเฉลี่ย	4.36	0.33	4.32	0.36	0.85

จากตาราง 4.28 พบว่า การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา
ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ที่มีเพศต่างกัน ด้านการครองคน โดยรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.29 เปรียบเทียบการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีเพศต่างกัน ด้านการครองงาน

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหาร สถานศึกษา ด้านการครองงาน	ชาย		หญิง		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. มีการศึกษาระเบียบ กฎหมาย แนวปฏิบัติ และปัญหาที่ เกี่ยวกับงาน	4.35	0.73	4.32	0.75	0.37
2. มีการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการทำงานอย่างมี ประสิทธิภาพ	4.40	0.63	4.41	0.63	0.09
3. ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการ การทำงาน	4.03	0.80	4.01	0.83	0.22
4. มีการใช้สติปัญญาไตร่ตรองคิดครีครองในการทำงาน	4.23	0.77	4.19	0.80	0.38
5. มีการปฏิบัติงานเต็มเวลาเต็มความสามารถ	4.32	0.57	4.29	0.60	0.50
6. มีความพอใจเต็มใจทำงานด้วยความภาคภูมิใจ	4.10	0.78	4.07	0.82	0.34
7. มีความมุ่งมั่นในการทำงานในหน้าที่ให้สำเร็จ	4.22	0.66	4.19	0.73	0.32
8. มีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน	4.23	0.73	4.19	0.78	0.48
9. มีการวางแผนบริหารงานที่ได้รับมอบหมายอย่าง รอบคอบ	4.37	0.58	4.33	0.61	0.48
10. ทำงานโดยยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก	4.38	0.64	4.32	0.68	0.84
11. สามารถจัดบุคลากรเข้าทำงานได้ตรงกับความรู้ ความสามารถ	4.57	0.54	4.30	0.74	3.83**
12. มีการมอบหมายงาน และติดตามงานด้วยตนเอง	4.39	0.60	4.29	0.71	1.38
13. มีการบริหารจัดการตามระบอบประชาธิปไตย	4.42	0.57	4.29	0.64	1.77
14. จัดให้มีการประชุม เมื่อมีปัญหาหรือมีงานสำคัญ	4.49	0.58	4.20	0.67	3.92
15. เป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการ งานในโรงเรียน	4.45	0.66	4.27	0.67	2.38
รวมเฉลี่ย	4.33	0.36	4.24	0.40	1.91

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.29 พบว่า การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ที่มีเพศต่างกัน ด้านการครองงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นรายชื้อ คือเรื่อง สามารถจับบุคลากรเข้าทำงานได้ตรงกับความรู้ความสามารถ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 4.30 เปรียบเทียบการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกัน โดยรวม

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา	df	SS	MS	F
1. ด้านการครองตน				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.16	0.08	0.98
ภายในกลุ่ม	332	28.13	0.08	
รวม	334	28.30		
2. ด้านการครองคน				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.13	0.06	0.54
ภายในกลุ่ม	332	41.70	0.12	
รวม	334	41.84		
3. ด้านการครองงาน				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.92	0.46	2.99
ภายในกลุ่ม	332	51.02	0.15	
รวม	334	51.94		

จากตาราง 4.30 พบว่า การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.31 เปรียบเทียบการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา
ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกัน ด้านการครองตน

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหาร สถานศึกษา ด้านการครองตน	df	SS	MS	F
1. มีความประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี				
ระหว่างกลุ่ม	2	1.67	0.83	2.56
ภายในกลุ่ม	332	109.35	0.32	
รวม	334	111.03		
2. มีการพัฒนาตนเอง				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.38	0.19	0.86
ภายในกลุ่ม	332	72.80	0.21	
รวม	334	73.18		
3. มีความซื่อสัตย์สุจริต				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.04	0.02	0.09
ภายในกลุ่ม	332	76.97	0.23	
รวม	334	77.01		
4. มีการดำเนินชีวิตอย่างสมถะเหมาะสมกับอัตภาพ				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.49	0.24	0.73
ภายในกลุ่ม	332	110.86	0.33	
รวม	334	111.35		
5. มีความรับผิดชอบในหน้าที่				
ระหว่างกลุ่ม	2	1.98	0.99	3.08
ภายในกลุ่ม	332	106.61	0.32	
รวม	334	108.59		
6. เป็นคนตรงต่อเวลา และรู้จักการบริหารงาน				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.60	0.30	1.21
ภายในกลุ่ม	332	82.52	0.24	
รวม	334	83.12		

ตาราง 4.31 (ต่อ)

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหาร สถานศึกษา ด้านการครองตน	df	SS	MS	F
7. เป็นคนพูดจริงทำจริง				
ระหว่างกลุ่ม	2	1.07	0.53	1.36
ภายในกลุ่ม	332	130.98	0.39	
รวม	334	132.06		
8. มีสติและจิตใจมั่นคง				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.06	0.03	0.07
ภายในกลุ่ม	332	136.66	0.41	
รวม	334	136.72		
9. รู้จักดูแลรักษาร่างกายตนเองให้แข็งแรงอยู่เสมอ				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.22	0.11	0.30
ภายในกลุ่ม	332	119.06	0.35	
รวม	334	119.28		
10. สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีในทุกสถานการณ์				
ระหว่างกลุ่ม	2	1.51	0.75	1.95
ภายในกลุ่ม	332	128.62	0.38	
รวม	334	130.13		
11. มีทักษะในการพูดตามโอกาสที่เหมาะสม				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.87	0.43	1.48
ภายในกลุ่ม	332	97.68	0.29	
รวม	334	98.55		
12. มีสัมมาคาราวะ รู้จักถ่อมตน				
ระหว่างกลุ่ม	2	1.96	0.98	2.07
ภายในกลุ่ม	332	157.38	0.47	
รวม	334	159.34		

ตาราง 4.31 (ต่อ)

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหาร สถานศึกษา ด้านการครองตน	df	SS	MS	F
13. มีความละเอียดต่อการกระทำผิดกฎหมาย				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.06	0.03	0.08
ภายในกลุ่ม	332	137.11	0.41	
รวม	334	137.18		
14. ปฏิบัติตนต่อผู้ได้บังคับบัญชาอย่างเสมอภาค				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.18	0.09	0.27
ภายในกลุ่ม	332	108.21	0.32	
รวม	334	108.40		
15. ปฏิบัติตนเป็นผู้นำได้เหมาะสมกับสถานการณ์				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.61	0.30	0.41
ภายในกลุ่ม	332	242.96	0.73	
รวม	334	243.58		

จากตาราง 4.31 พบว่า การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอน ด้านการครองตนจำแนกตามประสบการณ์ต่างกัน โดยรวมและรายข้อ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.32 เปรียบเทียบการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกัน ด้านการครองคน

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหาร สถานศึกษา ด้านการครองคน	df	SS	MS	F
1. มีความยุติธรรม ไม่ลำเอียงไม่เลือกปฏิบัติ				
ระหว่างกลุ่ม	2	1.38	0.69	1.72
ภายในกลุ่ม	332	132.81	0.40	
รวม	334	134.19		
2. มีการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลได้				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.28	0.14	0.36
ภายในกลุ่ม	332	129.42	0.39	
รวม	334	129.71		
3. เอาใจใส่ดูแลทุกข์ สุข ของผู้ร่วมงาน				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.40	0.20	0.66
ภายในกลุ่ม	332	101.28	0.30	
รวม	334	101.69		
4. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ต่อผู้ร่วมงาน				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.46	0.23	0.69
ภายในกลุ่ม	332	111.19	0.33	
รวม	334	111.66		
5. ให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมงานตามความเหมาะสม				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.35	0.18	0.42
ภายในกลุ่ม	332	139.38	0.42	
รวม	334	139.74		
6. ให้คำแนะนำผู้ร่วมงานเพื่อประโยชน์ต่อผู้ร่วมงาน				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.41	0.20	0.50
ภายในกลุ่ม	332	138.19	0.41	
รวม	334	138.61		

ตาราง 4.32 (ต่อ)

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหาร สถานศึกษา ด้านการครองคน	df	SS	MS	F
7. การบำรุงขวัญกำลังใจแก่ผู้ร่วมงานด้านการงานและ ส่วนตัว				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.61	0.30	0.74
ภายในกลุ่ม	332	136.71	0.41	
รวม	334	137.32		
8. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงาน				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.10	0.05	0.21
ภายในกลุ่ม	332	83.58	0.25	
รวม	334	83.69		
9. ให้ความเคารพนับถือต่อผู้ที่มีอาวุโสกว่า				
ระหว่างกลุ่ม	2	1.29	0.64	1.21
ภายในกลุ่ม	332	176.59	0.53	
รวม	334	177.89		
10. ให้เกียรติกับผู้ร่วมงานทุกคน				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.42	0.21	0.48
ภายในกลุ่ม	332	146.98	0.44	
รวม	334	147.41		
11. เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความสามารถ				
ระหว่างกลุ่ม	2	1.25	0.62	1.27
ภายในกลุ่ม	332	163.87	0.49	
รวม	334	165.13		
12. เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้มีส่วนร่วมในการวางแผน				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.12	0.65	0.14
ภายในกลุ่ม	332	150.69	0.45	
รวม	334	150.82		

ตาราง 4.32 (ต่อ)

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหาร สถานศึกษา ด้านการครองคน	df	SS	MS	F
13. มีการเน้นการทำงานเป็นทีม				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.52	0.26	0.77
ภายในกลุ่ม	332	111.93	0.33	
รวม	334	112.46		
14. ใช้วาจาสุภาพทักทายผู้ร่วมงานอย่างเป็นกันเอง				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.16	0.08	0.26
ภายในกลุ่ม	332	99.17	0.29	
รวม	334	99.33		
15. มีการติดตามพฤติกรรมและให้กำลังใจกับผู้ร่วมงานที่มี ปัญหา				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.37	0.18	0.74
ภายในกลุ่ม	332	83.31	0.25	
รวม	334	83.69		

จากตาราง 4.32 พบว่า การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหาร
สถานศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอน ด้านการครองคนจำแนกตามประสบการณ์ต่างกัน โดยรวม
และรายข้อไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.33 เปรียบเทียบการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา
ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกัน ด้านการครองงาน

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหาร สถานศึกษา ด้านการครองงาน	df	SS	MS	F
1. มีการศึกษาระเบียบ กฎหมาย แนวปฏิบัติ และปัญหาที่ เกี่ยวกับงาน				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.81	0.40	0.72
ภายในกลุ่ม	332	186.07	0.56	
รวม	334	186.88		
2. มีการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการทำงานอย่างมี ประสิทธิภาพ				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.04	0.02	0.05
ภายในกลุ่ม	332	134.93	0.40	
รวม	334	134.97		
3. ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการ การทำงาน				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.67	0.33	0.49
ภายในกลุ่ม	332	226.08	0.68	
รวม	334	226.75		
4. มีการใช้สติปัญญาไตร่ตรองคิดตรองในการทำงาน				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.25	0.12	0.20
ภายในกลุ่ม	332	209.12	0.63	
รวม	334	209.37		
5. มีการปฏิบัติงานเต็มเวลาเต็มความสามารถ				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.01	0.00	0.01
ภายในกลุ่ม	332	116.93	0.35	
รวม	334	116.94		
6. มีความพอใจเต็มใจทำงานด้วยความภาคภูมิใจ				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.71	0.35	0.54
ภายในกลุ่ม	332	218.94	0.65	
รวม	334	219.66		

ตาราง 4.33 (ต่อ)

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหาร สถานศึกษา ด้านการครองงาน	df	SS	MS	F
7. มีความมุ่งมั่นในการทำงานในหน้าที่ให้สำเร็จ				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.11	0.05	0.10
ภายในกลุ่ม	332	168.67	0.50	
รวม	334	168.78		
8. มีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.43	0.21	0.37
ภายในกลุ่ม	332	193.51	0.58	
รวม	334	193.95		
9. มีการวางแผนบริหารงานที่ได้รับมอบหมายอย่างรอบคอบ				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.30	0.15	0.40
ภายในกลุ่ม	332	122.13	0.36	
รวม	334	122.43		
10. ทำงานโดยยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.42	0.21	0.46
ภายในกลุ่ม	332	149.71	0.45	
รวม	334	150.13		
11. สามารถจัดบุคลากรเข้าทำงานได้ตรงกับความรู้ ความสามารถ				
ระหว่างกลุ่ม	2	13.50	6.75	15.66**
ภายในกลุ่ม	332	143.09	0.43	
รวม	334	156.59		
12. มีการมอบหมายงาน และติดตามงานด้วยตนเอง				
ระหว่างกลุ่ม	2	4.14	2.07	4.64**
ภายในกลุ่ม	332	148.07	0.44	
รวม	334	152.22		

ตาราง 4.33 (ต่อ)

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหาร สถานศึกษา ด้านการครองงาน	df	SS	MS	F
13. มีการบริหารจัดการตามระบอบประชาธิปไตย				
ระหว่างกลุ่ม	2	6.34	3.17	8.54**
ภายในกลุ่ม	332	123.18	0.37	
รวม	334	129.52		
14. จัดให้มีการประชุม เมื่อมีปัญหาหรือมีงานสำคัญ				
ระหว่างกลุ่ม	2	8.08	4.04	9.72**
ภายในกลุ่ม	332	138.00	0.41	
รวม	334	146.09		
15. เป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการงาน ในโรงเรียน				
ระหว่างกลุ่ม	2	2.68	1.34	3.00
ภายในกลุ่ม	332	148.51	0.44	
รวม	334	151.20		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.33 พบว่า การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอน ด้านการครองงานจำแนกตามประสบการณ์ต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนรายชื่อเรื่อง สามารถจัดบุคลากรเข้าทำงานได้ตรงกับความรู้ความสามารถ มีการมอบหมายงาน และติดตามงานด้วยตนเอง มีการบริหารจัดการตามระบอบประชาธิปไตย และจัดให้มีการประชุม เมื่อมีปัญหาหรือมีงานสำคัญ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพบข้อแตกต่างจึงเปรียบเทียบรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ่ ดังต่อไปนี้

ตาราง 4.34 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ด้านการครองงานจำแนกตามประสบการณ์ เรื่อง สามารถจัดบุคลากรเข้าทำงานได้ตรงกับความรู้ความสามารถ

ประสบการณ์	\bar{X}	มากกว่า 20 ปี	ระหว่าง 10 - 20 ปี	น้อยกว่า 10 ปี
		4.10	4.51	4.57
มากกว่า 20 ปี	4.10	-	0.41**	0.47**
ระหว่าง 10 - 20 ปี	4.51		-	0.06
น้อยกว่า 10 ปี	4.57			-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.34 พบว่า การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับ เรื่อง สามารถจัดบุคลากรเข้าทำงานได้ตรงกับความรู้ความสามารถ ของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี กับน้อยกว่า 10 ปี และประสบการณ์มากกว่า 20 ปี กับระหว่าง 10 - 20 ปี ต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูผู้สอนที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 10 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า

ตาราง 4.35 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ด้านการครองงานจำแนกตามประสบการณ์ เรื่อง มีการมอบหมายงาน และติดตามงานด้วยตนเอง

ประสบการณ์	\bar{X}	มากกว่า 20 ปี	ระหว่าง 10 - 20 ปี	น้อยกว่า 10 ปี
		4.21	4.31	4.51
มากกว่า 20 ปี	4.21	-	0.10	0.30**
ระหว่าง 10 - 20 ปี	4.31		-	0.20
น้อยกว่า 10 ปี	4.51			-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.35 พบว่า การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับ เรื่อง มีการมอบหมายงาน และติดตามงานด้วยตนเอง ของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี กับน้อยกว่า 10 ปี ต่างกัน แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูผู้สอนที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 10 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า

ตาราง 4.36 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ด้านการครองงานจำแนกตามประสบการณ์ เรื่อง มีการบริหารจัดการตามระบอบประชาธิปไตย

ประสบการณ์	\bar{x}	มากกว่า 20 ปี	ระหว่าง 10 - 20 ปี	น้อยกว่า 10 ปี
		4.14	4.40	4.48
มากกว่า 20 ปี	4.14	-	0.26**	0.34**
ระหว่าง 10 - 20 ปี	4.40		-	0.08
น้อยกว่า 10 ปี	4.48			-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.36 พบว่า การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับ เรื่อง มีการบริหารจัดการตามระบอบประชาธิปไตย ของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี กับน้อยกว่า 10 ปี และประสบการณ์มากกว่า 20 ปี กับระหว่าง 10 - 20 ปี ต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูผู้สอนที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 10 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า

ตาราง 4.37 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ด้านการครองงานจำแนกตามประสบการณ์ เรื่อง จัดให้มีการประชุม เมื่อมีปัญหาหรือมีงานสำคัญ

ประสบการณ์	\bar{X}	มากกว่า 20 ปี	ระหว่าง 10 - 20 ปี	น้อยกว่า 10 ปี
		4.09	4.36	4.50
มากกว่า 20 ปี	4.09	-	0.27**	0.41**
ระหว่าง 10 - 20 ปี	4.36		-	0.14
น้อยกว่า 10 ปี	4.50			-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.37 พบว่า การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับ เรื่อง จัดให้มีการประชุม เมื่อมีปัญหาหรือมีงานสำคัญ ของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี กับน้อยกว่า 10 ปี และประสบการณ์มากกว่า 20 ปี กับระหว่าง 10 - 20 ปี ต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูผู้สอนที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 10 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เกี่ยวกับการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการครองตน ด้านการครองคน และด้านการครองงาน ปรากฏตามตาราง 4.38 - 4.43 ดังนี้

ตาราง 4.38 ปัญหาการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา
ด้านการครองตน

ปัญหาด้านการครองตน	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้บริหาร ไม่มีการพัฒนางานของตนเองเพื่อสังคมอย่างเต็ม ความสามารถ	8	34.78
2. ผู้บริหาร ไม่ทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อทั้งครอบครัวและส่วนรวม	6	26.08
3. ผู้บริหาร ไม่มีหลักคุณธรรมในการบริหารงาน	5	21.74
4. ผู้บริหารหลงลืมตนเอง ไม่ซื่อสัตย์และรักในอาชีพของตนเอง	4	17.40
รวม	23	100.00

จากตาราง 4.38 พบว่า ปัญหาคตามความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการครองตน ที่สำคัญคือ ผู้บริหารไม่มีการพัฒนางานของตนเองเพื่อสังคมอย่างเต็มความสามารถ ไม่ทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อทั้งครอบครัวและส่วนรวม และไม่มีหลักคุณธรรมในการบริหารงาน

ตาราง 4.39 ปัญหาการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา
ด้านการครองคน

ปัญหาด้านการครองคน	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้บริหารไม่ให้ความยุติธรรมและใช้หลักธรรมมาภิบาลกับ ผู้ใต้บังคับบัญชา	15	45.45
2. ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญต่อผู้ใต้บังคับบัญชา	8	24.24
3. ผู้บริหารไม่มีเหตุผลในการตัดสินใจเอาอารมณ์ตนเองเป็นใหญ่	6	18.18
4. ผู้บริหารเอาเปรียบผู้ใต้บังคับบัญชา	3	9.10
5. ผู้บริหารไม่ทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา	1	3.03
รวม	33	100.00

จากตาราง 4.39 พบว่า ปัญหาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน เกี่ยวกับการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการครองคน ที่สำคัญคือ ผู้บริหารไม่ให้ความยุติธรรมและใช้หลักธรรมมาภิบาลกับผู้ใต้บังคับบัญชา ไม่ให้ความสำคัญต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ไม่มีเหตุผลในการตัดสินใจเอาอารมณ์ตนเองเป็นใหญ่ และผู้บริหารเอาเปรียบผู้ใต้บังคับบัญชา

ตาราง 4.40 ปัญหาการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา
ด้านการครองงาน

ปัญหาด้านการครองงาน	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้บริหารมอบหมายงานไม่ตรงตามความถนัดและความสามารถ	10	41.67
2. ผู้บริหารเห็นแก่พวกพ้องและประโยชน์ส่วนตัว	6	25.00
3. ผู้บริหาร ไม่สนับสนุนผู้ได้บังคับบัญชา	4	16.67
4. ผู้บริหาร ไม่ติดตาม ตรวจสอบงานและประเมินผลการปฏิบัติงาน อย่างสม่ำเสมอ	2	8.33
5. ผู้บริหาร ไม่มีความเป็นประชาธิปไตยในการปฏิบัติงาน	2	8.33
รวม	24	100.00

จากตาราง 4.40 พบว่า ปัญหาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการใช้หลัก
คุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการครองงาน คือ ผู้บริหารมอบหมายงาน
ไม่ตรงตามความถนัดและความสามารถ และเห็นแก่พวกพ้องและประโยชน์ส่วนตัว

ตาราง 4.41 ข้อเสนอแนะการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา
ด้านการครองตน

ข้อเสนอแนะด้านการครองตน	จำนวน	ร้อยละ
1. ควรพัฒนางานของตนเองเพื่อสังคมอย่างเต็มศักยภาพและเพื่อความเจริญก้าวหน้าทางการศึกษา	10	34.50
2. ควรทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครอบครัวและบุคคลอื่น	8	27.58
3. ควรปฏิบัติตนให้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงาน	6	20.68
4. อย่าหลงลืมตนเอง ควรทำงานด้วยใจรักในอาชีพที่ทำ	5	17.24
รวม	29	100.00

จากตาราง 4.41 พบว่า ข้อเสนอแนะตามความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการครองตน ที่สำคัญ คือ ควรพัฒนางานของตนเองเพื่อสังคมอย่างเต็มศักยภาพและเพื่อความเจริญก้าวหน้าทางการศึกษา ทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครอบครัวและบุคคลอื่น และควรปฏิบัติตนให้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงาน

ตาราง 4.42 ข้อเสนอแนะการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา
ด้านการครองคน

ข้อเสนอแนะด้านการครองคน	จำนวน	ร้อยละ
1. ควรให้ความเสมอภาคต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน	15	39.48
2. ควรปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยไมตรีจิตอันดี	9	23.69
3. ควรให้ความสำคัญกับผู้ใต้บังคับบัญชา	7	18.42
4. ควรเป็นผู้ที่มีอารมณ์ดี ยิ้มแย้ม แจ่มใส ไม่เคร่งเครียดจนเกินไป	3	7.89
5. ควรสนับสนุนส่งเสริมผู้ใต้บังคับบัญชา	2	5.26
6. ควรใช้เหตุผลในการตัดสินใจแก้ปัญหา	2	5.26
รวม	38	100.00

จากตาราง 4.42 พบว่า ข้อเสนอแนะตามความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการครองคน ที่สำคัญ คือ ควรให้ความเสมอภาคต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยไมตรีจิตอันดี และควรให้ความสำคัญกับผู้ใต้บังคับบัญชา

ตาราง 4.43 ข้อเสนอแนะการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา
ด้านการครองงาน

ข้อเสนอแนะด้านการครองงาน	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่ควรปฏิบัติหน้าที่โดยเห็นแก่เกียรติและพวกพ้องของตนเอง	25	30.49
2. สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้ได้บังคับบัญชามีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่ การงาน	20	24.39
3. ควรจัดบุคลากรเข้าทำงานให้ตรงกับความรู้ ความสามารถ	18	21.95
4. ควรมีการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงาน อย่างสม่ำเสมอ	10	12.20
5. ควรมีวินัยในตนเอง	5	6.09
6. มีความตรงต่อเวลา	3	3.66
7. มีความเป็นประชาธิปไตยในที่ทำงาน	1	1.22
รวม	82	100.00

จากตาราง 4.43 พบว่า ข้อเสนอแนะตามความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการครองงาน ที่สำคัญ คือ ไม่ควรปฏิบัติหน้าที่โดยเห็นแก่เกียรติและพวกพ้องของตนเอง ควรสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้ได้บังคับบัญชามีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และควรจัดบุคลากรเข้าทำงานให้ตรงกับความรู้ ความสามารถ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ผู้วิจัยได้นำเสนอ
การสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ
 - 6.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูใน 3 ด้าน
คือ ด้านคุณธรรมในการครองตน ด้านคุณธรรมในการครองคนและด้านคุณธรรมในการครองงาน
2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาใน
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ทั้ง 3 ด้านตามตัวแปรอิสระ
ได้แก่ ครูผู้สอน และประสบการณ์
3. เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้หลักคุณธรรมในการ
บริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
บุรีรัมย์ เขต 2

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูที่มีเพศต่างกัน ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน
2. การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความแตกต่างกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากร เป็นบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษาและขยายโอกาส ทั้งหมด 2,289 คน ในสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 ปีการศึกษา 2555

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษาและขยายโอกาส จำนวน 335 คน ในสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 ซึ่งได้มาโดยตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan ; อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. 2551 : 21-23) และการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามโดยได้รับคำปรึกษาแนะนำจากคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาทางเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แล้วนำแบบสอบถาม ไปทดลองใช้กับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficients) ตามวิธีการ ของ ครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.88

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามและหนังสือผู้บริหาร และครูผู้สอน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแล้วขอรับแบบสอบถามด้วยตัวเองภายในเวลาที่กำหนด ซึ่งแบบสอบถามที่ส่งไป จำนวน 335 ฉบับ คิดเป็นร้อยละร้อย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้นำข้อมูลที่เก็บได้ไปวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและใช้สถิติวิเคราะห์ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปผู้ทดลองแบบสอบถามวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
2. การวิเคราะห์การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ใน 3 ด้าน คือ ด้านการครองตน ด้านการครองคน และด้านการครองงาน โดยรวมและรายด้าน
3. การเปรียบเทียบการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ใน 3 ด้าน คือ ด้านการครองตน ด้านการครองคน และด้านการครองงาน โดยรวมและรายด้าน โดยการทดสอบค่าที (t - test) และการทดสอบค่า (F - test) ทดสอบผลต่างรายคู่วิธีการของเซฟเฟ
4. การวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เป็นคำถามปลายเปิดตามความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้วยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำนวน 335 คน เป็นเพศชายจำนวน 126 คน และเพศหญิง จำนวน 209 คน จำแนกตามประสบการณ์ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ระหว่าง 10 – 20 ปี จำนวน 151 คน รองลงมาคือมากกว่า 20 ปี จำนวน 104 คน และมีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 80 คน
2. ผลการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาของครูผู้สอน
 - 2.1 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการครองตน โดยรวมและรายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ด้านการครองคน โดยรวมและรายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก และด้านการครองงาน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
 - 2.2 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนเพศชาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการครองตน โดยรวมและรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ด้านการครองคน โดยรวมและรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก และด้านการครองงาน โดยรวมและรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

2.3 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนเพศหญิง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการครองตน โดยรวมและรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ด้านการครองคน โดยรวมและรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก และด้านการครองงาน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก

2.4 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการครองตน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการครองคน โดยรวมและรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก และด้านการครองงาน โดยรวมและรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

2.5 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์ 10 – 20 ปี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการครองตน โดยรวมและรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ด้านการครองคน โดยรวมและรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ด้านการครองงาน โดยรวมและรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

2.6 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการครองตน โดยรวมอยู่ในระดับมากและรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการครองคน โดยรวมและรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก และด้านการครองงาน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก

3. การเปรียบเทียบการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาของครูผู้สอน ผลการวิจัย มีดังนี้

3.1 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ที่มีเพศต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการครองตน โดยรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน ด้านการครองคน โดยรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน และด้านการครองงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนรายข้อเรื่อง มีทักษะในการพูดตาม โอกาสที่เหมาะสม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ที่มีประสบการณ์ต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการครองตน โดยรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน ด้านการครองคน โดยรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน และด้านการครองงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนรายข้อเรื่อง สามารถจับบุคลากรเข้าทำงาน ได้ตรงกับความรู้ความสามารถ, มีการมอบหมายงาน และติดตามงาน

ด้วยตนเอง, มีการบริหารจัดการตามระบอบประชาธิปไตย และจัดให้มีการประชุม เมื่อมีปัญหาหรือ มีงานสำคัญ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ มากกว่า 20 ปี กับน้อยกว่า 10 ปี ต่างกัน แตกต่างกัน

4. การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

4.1 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ที่สำคัญได้แก่ ผู้บริหารไม่มีการ พัฒนางานของตนเองเพื่อสังคมอย่างเต็มความสามารถ ไม่ให้ความยุติธรรมและใช้หลักธรรมมากิ บาลกับผู้ใต้บังคับบัญชา และมอบหมายงานไม่ตรงตามความถนัดและความสามารถ และมี ข้อเสนอแนะสำคัญ คือ ควรพัฒนางานของตนเองเพื่อสังคมอย่างเต็มศักยภาพและเพื่อความ เจริญก้าวหน้าทางการศึกษา ควรให้ความเสมอภาคต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน และไม่ ควรปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เห็นแก่เครือข่ายและพวกพ้องของตนเอง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของ ครูผู้สอนจำแนกตามเพศและประสบการณ์ ใน 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการครองตน ด้านการ ครองคน ด้านการครองงาน ปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

1. การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนจำแนกตาม สถานภาพเพศและประสบการณ์ ใน 3 ด้าน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นราย ด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เป็นเพราะมีการพัฒนาตนเอง มีความซื่อสัตย์สุจริต มี มนุษยสัมพันธ์ที่ดี และเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงาน เอาใจใส่ดูแล ทุกข์สุขของผู้ร่วมงาน มีการนำ ข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถจับบุคลากรเข้าทำงานได้ตรง กับความรู้ความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับ คมสัน นุพัตริ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรม ด้านคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม ตาม ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู-อาจารย์ผู้ปฏิบัติการสอน ผล การศึกษา พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีพฤติกรรมด้านคุณธรรมอยู่ในระดับสูง มีพฤติกรรมการปฏิบัติ หน้าที่และความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง พฤติกรรมด้าน

คุณธรรมที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ความซื่อสัตย์และด้านการอุทิศตน เสียสละ และมุ่งมั่น มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ด้านการครองคน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เป็นเพราะผู้บริหารมีการพัฒนาตนเอง มีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นคนตรงต่อเวลา รู้จักการบริหารงานและประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครอบครัวและเพื่อนร่วมงาน สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีในทุกสถานการณ์ มีความละเอียดต่อการทำผิดกฎหมาย และปฏิบัติตนเป็นผู้นำได้เหมาะสมกับสถานการณ์ สอดคล้องกับ ระเบียบ สมจิตร (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยคุณธรรมสำหรับผู้บริหารตามความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงานส่วนกลางของกรมการศึกษานอกโรงเรียน พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมของผู้บริหาร โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับจำเป็นมาก คุณธรรมโดยรวมที่มีค่าเฉลี่ยของความจำเป็นสูงสุดเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม เคารพกฎเกณฑ์ มีเหตุผล เอาใจใส่ต่อหน้าที่ ยึดผลประโยชน์ส่วนรวม เสียสละ มีความกระตือรือร้น การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อคุณธรรมของผู้บริหาร พบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน โดยรวมรายด้านและรายชื่อเมื่อจำแนกตามอายุ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในข้อ 6 คือ บุคลากรกลุ่มอายุมากให้ความสำคัญมากกว่ากลุ่มอื่นในเรื่อง การยอมรับความจริง การปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นและเข้าใจเพื่อนร่วมงาน ส่วนบุคลากรกลุ่มอายุปานกลางให้ความสำคัญในเรื่องเป็นคนมีเหตุผลสูงกว่ากลุ่มอื่นในเรื่องเป็นคนมีเหตุผลและมีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา บุคลากรกลุ่มอายุน้อยให้ความสำคัญสูงกว่ากลุ่มอื่นในเรื่องระเบียบวินัยในการทำงาน เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเพียงข้อเดียว คือบุคลากรที่มีวุฒิสองให้ความสำคัญในเรื่องการปรับตัวให้เข้าผู้อื่นมากกว่า

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ด้านการครองคน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เป็นเพราะผู้บริหารมีความยุติธรรม ไม่ลำเอียงไม่เลือกปฏิบัติ มีการปรับตัว เอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของผู้ร่วมงาน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงาน และมีการติดตามพฤติกรรมและให้กำลังใจกับผู้ร่วมงานที่มีปัญหา สอดคล้องกับ วิมุต หยกพรายพันธ์ (2544 : 82 – 84) ศึกษาพฤติกรรมคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติพฤติกรรมคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียน ด้านปัญญา ขยัน สุจริตและมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรมคุณธรรมที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือด้านสุจริต รองลงมา คือด้านมนุษยสัมพันธ์

ชั้น และด้านปัญญาตามลำดับ การเปรียบเทียบพฤติกรรมคุณธรรมของผู้บริหารตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน พบว่า แยกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติพฤติกรรมคุณธรรมของผู้บริหาร แยกต่างจากผู้บริหาร และ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ทั้ง 4 ด้าน ส่วนการศึกษาความต้องการพัฒนาพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียน พบว่าผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อความต้องการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมอยู่ในระดับมาก การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ด้านการครองงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการทำงาน สามารถจัดบุคลากรเข้าทำงานได้ตรงกับความรู้ความสามารถ มีการวางแผนบริหารงานที่ได้รับมอบหมายอย่างรอบคอบ และเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการงานในโรงเรียน

สอดคล้องกับ นิยม ไม้โสภ (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมการครองตน ครองคน และครองงานตามแนวพุทธธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการครองตน ครองคน และครองงานของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายด้าน พฤติกรรมการครองตน ครองคน และครองงานของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู-อาจารย์ แยกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา คือ การบริหารงานกิจการใดให้ประสบความสำเร็จ นอกจากความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในการทำงานแล้ว สิ่งสำคัญที่ผู้บริหารพึงให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก คือ หลักคุณธรรมในการบริหารบุคลากร เพราะหลักคุณธรรม จะเป็นแนวทางบ่งชี้แนวทางพฤติกรรมด้านการครองตน ครองคน และครองงานของผู้บริหารในหน่วยงานนั้น ๆ การเป็นผู้บริหาร หากมีคุณธรรมประจำใจอยู่เสมอแล้ว ก็จะเป็นผู้มีความสุขทั้งส่วนตนและส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน บุคคลรอบข้าง ได้แก่ เพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชา ก็จะพลอยมีความสุขไปด้วย เมื่อปฏิบัติหน้าที่การงานใด ก็มักจะประสบความสำเร็จเป็นผลดี มีผู้ให้ความร่วมมือสนับสนุนส่งเสริมเป็นอย่างมาก และเมื่อมีโอกาสมาถึง มักจะได้รับการเลื่อนตำแหน่ง ไปสู่ตำแหน่งหน้าที่ที่สูงขึ้น เจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป

ดังนั้นผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการทำงานจึงจะประสบความสำเร็จในบางครั้งผู้บริหาร ครองตน ครองคนได้ดี ซึ่งการครองตนได้ดีนั้น ได้แก่ การประพฤติตนให้เหมาะสมกับที่คนทั่วไปยกย่องยอมรับนับถือ เพื่อจะได้เป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ใต้บังคับบัญชาและสังคมทั่วไป สำหรับการครองคนได้ดีนั้น คือ การรู้จักคนอื่น มองคนอื่นในแง่ดีในการทำงาน

ร่วมกับผู้อื่น ส่วนการครองงานได้คั้นั้น คือ การรู้จักงานที่ตนเองทำและทำงานอย่างมีความสุข แต่ผู้บริหารไม่สามารถครองงานได้ในปัจจุบัน เนื่องจากขาดความใส่ใจในการปฏิบัติงานไม่จริงจังกับการทำงาน ซึ่งการทำงานเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต การที่จะทำงานให้ประสบผลสำเร็จ จึงต้องมีหลักธรรมเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ผู้บริหารที่ดีต้องมีครบทั้ง 3 ด้าน ทั้งด้านการครองตน การครองคน และด้านการครองงาน จึงจะถือได้ว่าเป็นผู้บริหารที่สมบูรณ์แบบ

2. การเปรียบเทียบการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมมีไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน มีดังนี้

2.1 ด้านการครองตน จากการเปรียบเทียบการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษามีการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีเพศต่างกัน โดยรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน ซึ่งมีประสพการณ์ในปฏิบัติงานต่างกัน โดยรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.2 ด้านการครองคน จากการเปรียบเทียบการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษามีการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีเพศต่างกัน โดยรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน ซึ่งมีประสพการณ์ในปฏิบัติงานต่างกัน โดยรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.3 ด้านการครองงาน จากการเปรียบเทียบการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษามีการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีเพศต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนรายข้อ เรื่อง มีทักษะในการพูดตามโอกาสที่เหมาะสม สามารถจับบุคคลากรเข้าทำงานได้ตรงกับความรู้ความสามารถ, มีการมอบหมายงาน และติดตามงานด้วยตนเอง, มีการบริหารจัดการตามระบอบประชาธิปไตย และจัดให้มีการประชุม เมื่อมีปัญหาหรือมีงานสำคัญ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้น ครูผู้สอนในสถานศึกษามีการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ความความคิดเห็นของครูผู้สอน ที่มีเพศต่างกัน โดยรวมและรายข้อแตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและ จำแนกเป็นรายด้าน ซึ่งมีประสพการณ์ปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลัก คุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ซึ่งมีประสพการณ์ต่างกัน มีความ คิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน ซึ่ง สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.4 การวิเคราะห์ความคิดเห็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หลักคุณธรรมในการ บริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ปัญหาที่สำคัญมากที่สุด คือ ผู้บริหาร ไม่มีการพัฒนางานของ ตนเองเพื่อส่งเสริมอย่างเต็มความสามารถ ไม่ให้ความสำคัญและใช้หลักธรรมมาภิบาลกับ ผู้ใต้บังคับบัญชา และมอบหมายงานไม่ตรงตามความถนัดและความสามารถ และมีข้อเสนอแนะ สำคัญ คือ ควรพัฒนางานของตนเองเพื่อส่งเสริมอย่างเต็มศักยภาพและเพื่อความเจริญก้าวหน้า ทางการศึกษา ควรให้ความเสมอภาคต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน และไม่ควรปฏิบัติ หน้าที่โดยไม่เห็นแก่เครือข่ายและพวกพ้องของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ พุทธิพงษ์ มนต์รีโพธิ์ (2550) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จำแนกตามสถานภาพและระดับช่วง ชั้น ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร ครู และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็น โดยรวมและรายด้านทุกด้าน คือ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านความรับผิดชอบ ด้านการตัดสินใจ ด้านการ คิดต่อสื่อสาร ด้านคุณธรรมและจริยธรรม และด้านการสร้างแรงจูงใจในการทำงานมีความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาตามระดับช่วงชั้นพบว่าในระดับช่วง ชั้นที่ 1 – 2 และช่วงชั้นที่ 3 – 4 มีความคิดเห็น โดยรวมและด้านความรับผิดชอบด้านการ คิดต่อสื่อสารด้านคุณธรรมและจริยธรรมและด้านการสร้างแรงจูงใจในการทำงานแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในด้านวิสัยทัศน์และด้านการตัดสินใจมีความคิดเห็นไม่ แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากความมุ่งหมายผลการวิจัย เรื่อง การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ควรนำมาพิจารณาเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ควรมีความขยันหมั่นเพียร อดทนในการทำงาน โดยใช้ความสามารถของตนเอง ให้เต็มที่ก่อนที่ขอร่วมมือจากผู้อื่น ควรมีความประหยัด อดออม และดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
2. ควรมีความยุติธรรม ไม่ลำเอียง ไม่เลือกปฏิบัติ มีความเสียสละ อุทิศเวลาให้กับประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ควรมีน้ำใจเอื้อเฟื้อ
3. ควรปฏิบัติหน้าที่ที่รับมอบหมาย และนำข้อสรุปจากการประเมินผลการปฏิบัติงานมาปรับปรุงและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ ศึกษาหาความรู้ใหม่ๆ หรือนำความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่องานและสามารถแนะนำผู้อื่นได้

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา นอกเหนือจาก 3 ด้าน คือ ด้านการครองคน ด้านการครองตน และด้านการครองงาน เพื่อจะได้ทราบถึงระดับการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป
2. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นหรือปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลต่อการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา
3. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 และเขตอื่นต่อไป

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

- เกียรติ บัณฑิต นามโคตร. (2545). คุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). นนทบุรี :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา.
- คมสัน บุพศิริ. (2542). พฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรม
สามัญศึกษาจังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).มหาสารคาม
: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จินตนา บุญบงการ. (2545). จริยธรรมทางธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ฉันทนา จันทร์บรรจง. (2541). การศึกษากับการพัฒนาคุณธรรม. กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ชัยณรงค์ ศรีสุข. (2545). คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอท่าบ่อจังหวัดหนองคาย.
รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชาญ สีหาราช. (2542). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการปฏิบัติงานและคุณธรรมของผู้บริหาร
โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัด. วิทยานิพนธ์ กศ.ม (การบริหาร
การศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชาญชัย อาจีนสมาจาร. (2547). การบริหารศึกษา. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์ดีจำกัด.
- ดวงเดือน พันธุ์นาวิน. (2548). ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมการวิจัยและการพัฒนาบุคคล. พิมพ์ครั้งที่
4. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถวิล อรัญเวศ. (กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2544). “นักบริหารมืออาชีพในยุคเขตพื้นที่การศึกษา”.
วารสารประชาศึกษา. 51 : 31-32.
- ทองข้อม ศาครสูงเนิน. (2548). การศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1. วิทยานิพนธ์ (ค.ม.) (การบริหาร
การศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ทัศนา เขมมณี. (2546). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ.
กรุงเทพมหานคร : เมธีพิปส์.

เทียน ทองแก้ว. (2545, กันยายน). “ภาวะผู้นำ สมรรถนะหลักของผู้บริหารยุคปฏิรูป”.

วารสารวิชาการ. 5, : 35 - 39.

ธีรรัตน์ กิจจารักษ์. (2542). คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร.เพชรบูรณ์ : คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏ
เพชรบูรณ์.

ธีรศักดิ์ เลือยไธสง. (2549, ธันวาคม 25). คุณธรรมผู้บริหาร : สาขานิเทศการศึกษา : ดืบค้นเมื่อ
25 ธันวาคม 2549 จาก :<http://asrea.obec.go.th/buriram4/images/webnite/sartnite/doc/start/2.11.pdf>.

นพพงษ์ บุญจิตราดุล. (2540). ก้าวเข้าสู่ผู้บริหารการศึกษา.กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิพิธการ
พิมพ์จำกัด.

นลิน เรืองบุตร. (2542). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน.กรุงเทพมหานคร : อักษรา
พิพัฒน์.

นิตย์ สัมมาพันธ์. (2546). ภาวะผู้นำ : พลังขับเคลื่อนองค์กรสู่ความเป็นเลิศ.กรุงเทพมหานคร :
สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.

นิยม ไผ่โสภา. (2543). พฤติกรรมการครองตน ครองคน และครองงานตามแนวพุทธธรรมของ
ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์
ศศ.ม.(การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บรรจง ชูสกุลชาติ. (2542). แนวคิดในการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมในกลุ่มมือพัฒนาคุณธรรม.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.

บัญชา เจริญชัย. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมและประสิทธิภาพในการบริหารงานของ
ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ศศ.ม.
(การบริหารการศึกษา). สกลนคร : บัณฑิตวิทยาลัยสถาบันราชภัฏสกลนคร.

บุญชู แสงสุข. (2544). ทรรศนะของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติจริงตามคุณธรรมและ
จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ลพบุรี :
บัณฑิตวิทยาลัยสถาบันราชภัฏเทพสตรี.

บุรุษชัย จงกลณี. (2542). คุณธรรมของนักบริหาร. ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ประภัสร์ จงสงวน. (2546, มกราคม-มิถุนายน). “คนเด่น”.วารสารนักบริหาร 2, 4.

ประกาศรี สีหอำไพ. (2540). พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ประเวศ วะสี. (2540). ภาวะผู้นำ ; ความเป็นไปได้ในสังคมไทยและวิธีการแก้ไข. พิมพ์ครั้งที่ 2
กรุงเทพมหานคร : หมอชาวบ้าน.
- ปราชญา กล้าผจญ. (2544). คุณธรรมจริยธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพ. กรุงเทพมหานคร :
เขตโล่การพิมพ์.
- พงษ์ศักดิ์ บุญธรรมกุล. (2541). พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมใน
ทัศนะของครู – อาจารย์ในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา). กรุงเทพมหานคร : สถาบันเทคโนโลยีพระ
จอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- พรนิภา ลิ้มปยอคม. (ธันวาคม 2541 – มกราคม 2542). “การพัฒนาคุณภาพครูภายใต้วิสัยทัศน์
ของผู้บริหาร” วารสารข้าราชการครู 19(2) : 7-9.
- พระเทพคิลก (ระแบบฐิตญาโณ). (2544). ความเป็นครูอยู่ที่ไหน. กรุงเทพมหานคร :
พรศิวกการพิมพ์.
- พระเทพปริยัติโมลี. (2542). หลักพัฒนาดน. กรุงเทพมหานคร : เลียงเชียง.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2542). ธรรมบุญชีวิตพุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม.
พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก.
- พระมหาอดิศร ธีรสีโล. (2540). คุณธรรมสำหรับครู. กรุงเทพมหานคร : โอเอสพรีนคิงเฮ้าส์.
- พระมหาอภิชัย ชัมมชโย. (2543). สัมภาษณ์, 25 ธันวาคม 2543.
- พุทธทาสภิกขุ. (2545). จริยธรรมสำหรับครู. กรุงเทพมหานคร : ประสานมิตร.
- ไพฑูริย์ เจริญพันธุ์วงศ์. (2540). พฤติกรรมองค์กรและการบริหาร. กรุงเทพมหานคร :
โอเคียนสโตร์.
- ภาวिका ธาราศรีสุทธี และวิบูลย์ โควณะบุตร. (2542). ภาวะผู้นำและจริยธรรมสำหรับผู้บริหาร
การศึกษา. กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มงคล ภาธุวานนท์. (2541). พฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2546). ปรัชญาคุณธรรมสำหรับครู. กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครการพิมพ์.
- ระเบียบ สมจิต. (2542). คุณธรรมสำหรับผู้บริหารตามความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงาน
ส่วนกลางของกรมการศึกษานอกโรงเรียนกระทรวงศึกษาธิการ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
(การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.
- รุ่ง แก้วแดง. (2541). ปฏิวัติการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพินเนศพรินท์ติ้งเซ็นเตอร์ จำกัด.
- วันทนา เมืองจันทร์. (สิงหาคม 2544). “การปฏิรูปการศึกษา : คุณธรรมของผู้บริหารกับบทบาทในการประกันคุณภาพ.” วารสารวิทยากร. 100 (5) : 21 - 25.
- วิจิตร ศรีสอาน. (2543). รายงานการวิจัยเอกสารเรื่องใบประกอบวิชาชีพของผู้บริหาร. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์, 2543.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2541). คำบรรยายเกี่ยวกับความคิดและทฤษฎีในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมที่เน้นความมีวินัยและเป็นประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- วิภา ภูต้องใจ. (2549, กรกฎาคม 28). คุณธรรมที่สำคัญสำหรับผู้บริหารโรงเรียน. : สืบค้นเมื่อ 24 พฤศจิกายน 2549. จาก http://km.neo.2net.index.php?option=com3_content&task=view&id=196&Itemid=59
- วิมุติ หยกพรายพันธ์. (2544). พฤติกรรมคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์.ม. (การบริหารการศึกษา). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัยสถาบันราชภัฏนครปฐม.
- วีระ ไชยธรรม. (2550, มีนาคม 5). หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี. : สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2550. จาก :<http://www.meo.go.th/wijai/GG.htm>.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2544, มกราคม). “ประสิทธิผลภาวะผู้นำของผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา : คุณลักษณะสำคัญของผู้บริหารยุคโลกาภิวัตน์”. วารสารวิชาการ. 5 (1) : 7-13.
- ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย. (2549, สิงหาคม 10). การครองตน ครองคน ครองงาน. สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2549. จาก :<http://dnfe5.nfe.go.th/ilp/420022/42022-1.htm>.
- สมคิด บางโม. (2545). องค์การและการจัดกร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์ฯ.
- สมเดช ใจหวัง. (2547). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านไทรอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- สมนึก พรเจริญ. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ลพบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- สมพร เทพศิธา. (2544). คุณธรรมและจริยธรรมของนักบริหาร. กรุงเทพมหานคร : สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สมยศ นาวิการ. (2541). การบริหาร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2543). รายงานการวิจัยเอกสารเรื่องใบประกอบวิชาชีพผู้บริหาร. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- สวัสดิ์ ทงมีเพชร. (2541). ชุดฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูงเล่มที่ 2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหาร. นครปฐม : สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา.
- सानนท์ ฉายเรืองโชติ. (2544). "คุณธรรม,"วารสารทางวิชาการ. 3(3) :39 – 40 ; กันยายน – ธันวาคม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร : พรินทวนกราฟฟิค.
- สุรัช เลขะกุล. (2550, เมษายน 1). หลักการบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐแนวใหม่.สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2550 จาก http://www.dlt.go.th/manpower/docs/gov%20erform/ner%20HR_%201stMay07.doc.
- สุชีพ ปุญญานุภาพ. (2545). พระไตรปิฎกสำหรับประชาชน. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2544). ภาวะผู้นำ : ทฤษฎีและปฏิบัติ. เชียงราย : สถาบันราชภัฏเชียงราย.
- สุนทร ทองคำ. (2544). พฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์. มหาสารคาม กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุรพล พุฒคำ. (2547). การบริหารสถานศึกษา. ลพบุรี : สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- สุริน สุพรรณรัตน์. (2540). ภาวะผู้นำและพฤติกรรมกรรมการบริหาร. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

- ไสว คุณโน. (2546). การพัฒนาแผนการสอนโดยใช้หนังสือภาพการ์ตูนสี่ประกอบการสอนเรื่อง
ความอดทนความซื่อสัตย์สุจริตและความมีสัมมาคารวะชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.
การศึกษาค้นคว้าอิสระศษ.ม. (การบริการการศึกษา). มหาสารคาม :บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อรรณพ จีนะวัฒน์. (2541). การนำเสนอโปรแกรมการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด
สามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพมหานคร :
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อินตา ศิริวรรณ. (2548). "ครูต้องอยู่ด้วยธรรม," พุทธจักร. 59(11) : 47-48 ; พฤศจิกายน.
- Andrea, T.R. (2005). "Administrator Morale as Related to School Leadership Behavior."
- Hoy, W, & Miskel, C. G. (2001). **Educational Administration : Theory, Research
and Practice.** 6 th ed. Singapore : McGraw – Hill.
- Joost, T.H. (2005). **Dnorsand Good Governance : Analysis of a Policy Discourse in the
Netherlands and Germany.** Retrieved 22 February 2005. from : [http :
//wwwlib.umi.com/dissertations/](http://wwwlib.umi.com/dissertations/)
- Marcella, C. (2005). **Educational Governance of the Morongo Unified School District
(California).** Retrieved 27 March 2005. form : [http :
//wwwlib.umi.com/dissertations/](http://wwwlib.umi.com/dissertations/)
- Krug, S.E. et al. (1990). "An Experience Sampling Approach to the Study of Principal
Instructional Leadership." **Results from the Principal Activity Sampling Form.** p.p.
48 – 52. Illinois : Daring Kiddersley.
- Nicolai, D.E. (1971 January). "The Administrative Behavior of the Superintendent of School As
Perceived by High School Principals." **Dissertation Abstracts International.** 33(7)
:3214 – A.
- Reed, D.E. (1987 April). "Organizational Charactric, Principal Leadership Behavior and Teacher
Job Statisfaction : An Investigation of the Effects on Student
Achievement." **Dissertation Abstracts International.** 48 (6) : 1388 – A.
- Stogdill, R.M. (1974). **Handbook of Leadership : A Survey of Theory and esearch.**
New York : The Free Press.
- Welch, J.J. (1982 August). "The Leadership Style of the Massachusetts School Superintendents.
Superintendents." **Dissertation Abstract International.** 43 (2) : 335 – A.

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์ตั้งแต่ผู้เชี่ยวชาญ

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑(๑)/ว๑๐๒

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางเฉลียวรัตน์ ทิศารัมย์

ด้วย นายต๋นชัย ชัยกิตติพร นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง พฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๒ โดยมี ผศ.ดร.สุนทร โคตรบรรเทา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๓๒๒๓, ๐ ๔๕๖๐ ๓๖๓๖ ตั๋ว ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕ ๓๑(๑)/๖๑๐๒

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายอดิศักดิ์ อีสณพงษ์

ด้วย นายคณัย ชัยกิตติพร นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง พฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๒ โดยมี ผศ.ดร.สุนทร โคตรบรรเทา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ สะอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๓๒๒๓, ๐ ๔๕๖๐ ๓๖๓๖ ตีอ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑(๑)/๖๑๐๒

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสมใจ สีหาะบุตร

ด้วย นายคณัย ชัยกิตติพร นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง พฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๒ โดยมี ผศ.ดร.สุนทร โคตรบรรเทา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ สะอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๓๒๒๓, ๐ ๔๕๖๐ ๓๖๓๖ คีย์ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๔๘

ที่ ศธ ๐๔๐๘๗ ๑๐๒ ๑

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
บุรีรัมย์ เขต ๒ อ.ประโคนชัย จ.บุรีรัมย์ ๓๑๑๔๐

๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม
เรียน

ด้วย นายคณัย ชัยกิตติพร นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "คุณธรรมในการ
บริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๒"
มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัย
ดังกล่าว

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๒ พิจารณาแล้วเห็นว่าการทำวิจัยครั้งนี้
เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาโดยภาพรวม ขอให้ท่านให้ความสะดวกในการดำเนินงานของผู้วิจัยติดต่อและ
ประสานงานด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมศักดิ์ ฤกษ์สำโรง)

รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บุรีรัมย์ เขต ๒

กลุ่มอำนวยการ
งานสวัสดิการฯ
โทร./โทรสาร ๐ ๔๕๖๗ ๑๐๙๔

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยสุโขทัย
Buriram Rajabhat University

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง

การใช้หลักคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยเรื่องพฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 สำหรับการทำวิทยานิพนธ์ ปริญญาโท ค.ม. (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ซึ่งมี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเรื่องพฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้อง

แบบสอบถามนี้เพื่อการวิจัยเท่านั้น ซึ่งไม่ผลกระทบต่อการทำงานในหน้าที่และสถานภาพของท่านแต่ประการใด แต่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้เรื่องพฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างยิ่ง จึงขอความกรุณาจากท่านตอบตามความเป็นจริง และขอขอบคุณล่วงหน้า

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การใช้หลักคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดเขียนเครื่องหมาย (/) ลงในช่องหน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน ดังนี้

1. เพศ
 - 1.1 () ชาย
 - 1.2 () หญิง
2. ประสบการณ์
 - 2.1 () น้อยกว่า 10 ปี
 - 2.2 () ระหว่าง 10 - 20 ปี
 - 2.3 () มากกว่า 20 ปี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเรื่องการใช้หลักคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน

โดยประมาณค่า 5 ระดับและ โปรดเขียนเครื่องหมาย () ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน
ดังนี้

5	ความหมาย มีระดับปฏิบัติ มากที่สุด
4	ความหมาย มีระดับปฏิบัติ มาก
3	ความหมาย มีระดับปฏิบัติ ปานกลาง
2	ความหมาย มีระดับปฏิบัติ น้อย
1	ความหมาย มีระดับปฏิบัติ น้อยที่สุด

พฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านคุณธรรมในการครองตน					
1. มีความประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี.....					
2. มีการพัฒนาตนเอง.....					
3. มีความซื่อสัตย์สุจริต.....					
4. มีการดำเนินชีวิตอย่างสมณะเหมาะสมกับอัตภาพ.....					
5. มีความรับผิดชอบในหน้าที่.....					
6. เป็นคนตรงต่อเวลา และรู้จักการบริหารงาน.....					
7. เป็นคนพูดจริงทำจริง.....					
8. มีสติ และจิตใจมั่นคง.....					
9. รู้จักดูแลรักษาร่างกายตนเองให้แข็งแรงอยู่เสมอ.....					
10. สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีในทุกสถานการณ์.....					
11. มีทักษะในการพูดตาม โอกาสที่เหมาะสม.....					
12. มีสัมมาคารวะ รู้จักถ่อมตน.....					
13. มีความระมัดระวังการกระทำผิดกฎหมาย.....					
14. ปฏิบัติตนต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเสมอภาค.....					
15. ปฏิบัติตนเป็นผู้นำได้เหมาะสมกับสถานการณ์.....					
ด้านคุณธรรมในการครองคน					
16. มีความยุติธรรม ไม่ลำเอียงไม่เลือกปฏิบัติ.....					
17. มีการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลได้.....					
18. เอาใจใส่ดูแลทุกข์ สุข ของผู้ร่วมงาน.....					
19. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ต่อผู้ร่วมงาน.....					
20. ให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมงานตามความเหมาะสม.....					
21. ให้คำแนะนำผู้ร่วมงานเพื่อประโยชน์ต่อผู้ร่วมงาน.....					
22. การบำรุงขวัญกำลังใจแก่ผู้ร่วมงานด้านการงานและส่วนตัว.....					

พฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
23. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงาน.....					
24. ให้ความเคารพนับถือต่อผู้ที่มีอาวุโสกว่า.....					
25. ให้เกียรติกับผู้ร่วมงานทุกคน.....					
26. เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความสามารถ.....					
27. เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้มีส่วนร่วมในการวางแผน.....					
28. มีการเน้นการทำงานเป็นทีม.....					
29. ใช้วาจาสุภาพทักทายผู้ร่วมงานอย่างเป็นกันเอง.....					
30. มีการติดตามพฤติกรรม และให้กำลังใจกับผู้ร่วมงานที่มีปัญหา.....					
ด้านคุณธรรมในการครองงาน					
31. มีการศึกษาระเบียบ กฎหมาย แนวปฏิบัติ และปัญหาที่เกี่ยวกับงาน.....					
32. มีการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ.....					
33. ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานนำเทคโนโลยีมาใช้มาในการทำงาน.....					
34. มีการใช้สติปัญญาไตร่ตรองคิดครีตรองในการทำงาน.....					
35. มีการปฏิบัติงานเต็มเวลาเต็มความสามารถ.....					
36. มีความพอใจเต็มใจทำงานด้วยความภาคภูมิใจ.....					
37. มีความมุ่งมั่นในการทำงานในหน้าที่ให้สำเร็จ.....					
38. มีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน.....					
39. มีการวางแผนบริหารงานที่ได้รับมอบหมายอย่างรอบคอบ.....					
40. ทำงานโดยยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก.....					
41. สามารถจัดบุคลากรเข้าทำงานได้ตรงกับความรู้ความสามารถ.....					
42. มีการมอบหมายงาน และติดตามงานด้วยตัวเอง.....					
43. มีการบริหารจัดการตามระบอบประชาธิปไตย.....					
44. จัดให้มีการประชุม เมื่อมีปัญหาหรือมีงานสำคัญ.....					
45. เป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการงานในโรงเรียน.....					

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ ที่มีต่อพฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาใน
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

1. ด้านคุณธรรมในการครองตน

1.1 ปัญหา.....

.....

1.2 ข้อเสนอแนะ.....

.....

2. ด้านคุณธรรมในการครองคน

2.1 ปัญหา.....

.....

2.2 ข้อเสนอแนะ.....

.....

3. ด้านคุณธรรมในการครองงาน

3.1 ปัญหา.....

.....

1.2 ข้อเสนอแนะ.....

.....

ขอขอบคุณพระท่านเป็นอย่างสูงที่กรุณาตอบแบบสอบถามอย่างครบถ้วน

นายคนัย ชัยกิตติพร ผู้วิจัย

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา รุ่น 18

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ภาคผนวก ก

ค่าดัชนีความสอดคล้อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Burapha Rajabhat University

ตาราง ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่	คะแนนพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	ผลการพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
21	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
22	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
23	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
24	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
25	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ตาราง (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	ผลการพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
26	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
27	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
30	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
31	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
32	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
33	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
34	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
35	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
36	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
37	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
38	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
39	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
40	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
41	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
42	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
43	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
44	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
45	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ภาคผนวก ง

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

		Mean	Std Dev	Cases
1.	B1	4.6333	.5561	30.0
2.	B2	4.7000	.4661	30.0
3.	B3	4.6667	.4795	30.0
4.	B4	4.6000	.5632	30.0
5.	B5	4.5000	.5724	30.0
6.	B6	4.6333	.4901	30.0
7.	B7	4.3333	.6065	30.0
8.	B8	4.4333	.6261	30.0
9.	B9	4.5667	.5683	30.0
10.	B10	4.4000	.6215	30.0
11.	B11	4.6000	.6215	30.0
12.	B12	4.0667	.6915	30.0
13.	B13	4.3000	.5960	30.0
14.	B14	4.3667	.5561	30.0
15.	B15	4.5667	.7279	30.0
16.	C1	4.4667	.6288	30.0
17.	C2	4.5333	.6288	30.0
18.	C3	4.5333	.5713	30.0
19.	C4	4.5000	.5724	30.0
20.	C5	4.5000	.6297	30.0
21.	C6	4.5000	.6297	30.0
22.	C7	4.5000	.6297	30.0
23.	C8	4.5333	.5074	30.0
24.	C9	4.0000	.6948	30.0
25.	C10	4.0000	.6948	30.0
26.	C11	3.9667	.7184	30.0
27.	C12	4.0667	.6915	30.0
28.	C13	4.2667	.5833	30.0
29.	C14	4.3000	.5350	30.0
30.	C15	4.4667	.5074	30.0
31.	D1	4.3667	.7649	30.0
32.	D2	4.4333	.6261	30.0
33.	D3	4.1000	.8030	30.0
34.	D4	4.2333	.7739	30.0
35.	D5	4.2667	.5833	30.0
36.	D6	4.1333	.7761	30.0
37.	D7	4.2333	.7279	30.0
38.	D8	4.2333	.7279	30.0
39.	D9	4.4000	.6215	30.0
40.	D10	4.4000	.6747	30.0
41.	D11	4.5667	.6261	30.0
42.	D12	4.7000	.4661	30.0
43.	D13	4.5000	.5085	30.0
44.	D14	4.4667	.6288	30.0
45.	D15	4.5000	.6297	30.0

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 45

Alpha = .8894

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Buriram Rajabhat University

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นายคนัย ชัยกิตติพร
วัน เดือน ปีเกิด	22 มีนาคม พ.ศ. 2520
สถานที่เกิด	79 หมู่ที่ 9 ตำบลห้วยราชา อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ 31000
ตำแหน่ง	ครู คศ.2 โรงเรียนบ้านมะขามทานตะวัน
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านมะขามทานตะวัน ตำบลตาเสา อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ 31000
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2532 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเขตกการทางสงเคราะห์ 5 (ไทรคามสิทธิศิลป์) พ.ศ. 2535 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม พ.ศ. 2538 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนห้วยราชพิทยาคม พ.ศ. 2542 ปริญญาตรีสถาบัน (ค.บ.) สาขาวิชาพลศึกษา สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ พ.ศ. 2558 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (คบ.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์